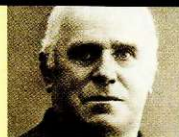

POLITIKA
DRNOVŠEK SI JE SOVO
POPOLNOMA PODREDIL

OSEBNOSTI
PLANINSKI
DOMOLJUB

DEMOKRACIJA

KAPITAN V TEŽAVAH

Na dan prihajajo vedno nove nepravilnosti v zvezi z delovanjem Sove, ki najbolj bremenijo nekdanjega direktorja Iztoka Podbregarja.

ISSN 1408-0494

9 771408 049069

INTERVJU

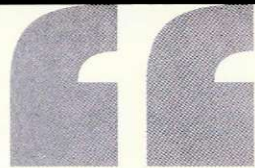
Dr. Dimitrij Rupel

Pri nas tatovi kričijo: Ujemite tatu!

ZAPISUJEMO ZGODOVINO

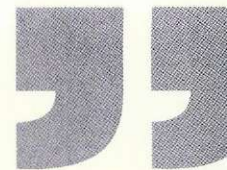

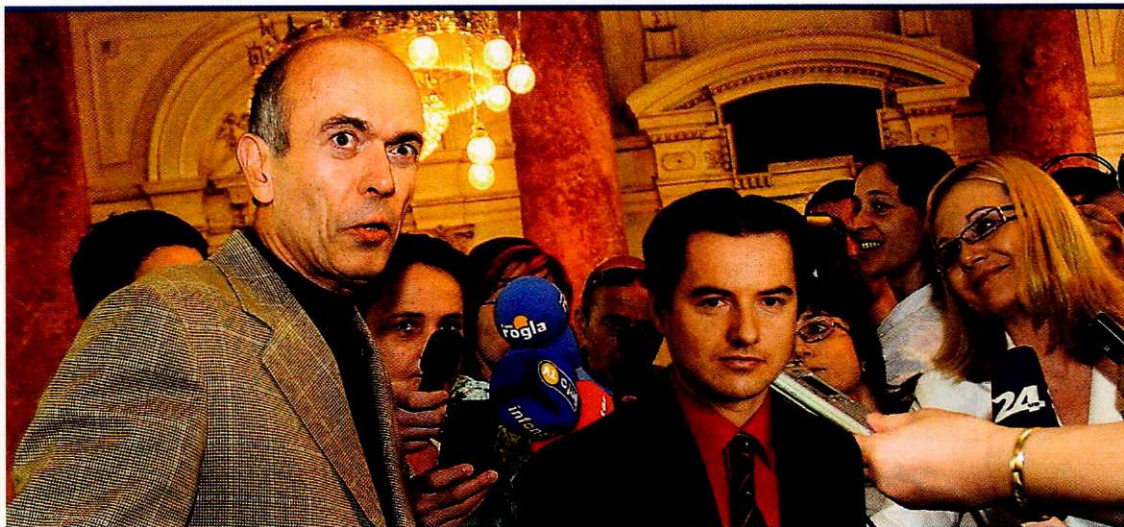
Veljko Kadjević in Janez Drnovšek, 1989

**Stanje se zdi slabše
kot ob koncu 80. let.**

(Janez Drnovšek, februar 2007)

Izjave letijo v nebo

Metod Berlec

V zadnjih dneh so me številni spraševali, zakaj smo se odločili dati predsednika republike Janeza Drnovška na velike plakate. Nekateri so bili nad idejo navdušeni, drugi ravnodušni, tretji pa so imeli pri tem pomisleke. Naša oglasna akcija je odmevala tudi na nacionalni televiziji v oddaji Vroči stol. Zaradi plakatov se je razburjal predsednik republike Drnovšek in znova zatrjeval, da je stanje v Sloveniji danes slabše kot pred leti, da se širi strah, da ljudje izgubljajo službe in podobno.

Seveda želimo z oglasnimi plakati opozoriti na teme in vsebine, ki jih obravnavamo v reviji Demokracija, ter hkrati ljudi spodbuditi k razmišljanju. Z majem smo obseg Demokracije povečali. V Demokraciji poleg naših novinarjev in novinark svoja razmišljanja objavljajo številni ugledni slovenski intelektualci.

V Demokraciji v prvi vrsti spremljamo družbeno in politično dogajanje v Sloveniji in svetu ter seveda analiziramo ravnanje in stališča posameznih družbenih in političnih akterjev; med drugim politikov v preteklosti in danes. In v tem kontekstu smo si kot primer izbrali februarско izjavo predsednika republike Janeza Drnovška o sedanjih razmerah v Sloveniji, ko je dejal: „Stanje se zdi slabše kot ob koncu 80. let.“

To je popolnoma neresna in neverodostojna izjava, saj smo takrat živeli v socialistični Jugoslaviji, ki se je znašla v globoki gospodarski krizi; spodjedali so jo nacionalni spori in soočala se je s krizo komunističnega sistema, ki se je izkazal za neuspešnega, neučinkovitega in nedemokratskega. Janez Drnovšek je bil takrat kot predsednik predsedstva SFRJ formalni poveljnik jugoslovanske zvezne armade, v kateri se je poveljevalo v srbohrvaškem jeziku in še vedno prisegalo na Tita in komunizem. Pri tem je celo podpisoval različne tajne dokumente. V tistem času so bili nekateri še zaprti zaradi svojega političnega prepričanja. V zapor so morali Janša, Borštner, Tasić in Zavrl, ki so bili poleti 1988 obsojeni na vojaškem sodišču v Ljubljani.

Danes Slovenci živimo v samostojni, demokratični Sloveniji, ki je članica Evropske unije in Nata in bo v prvi polovici prihodnjega leta predsedovala Evropski uniji, da o tem, da je danes življenjski standard v Sloveniji precej višji kot takrat, ko smo bili v Jugoslaviji, sploh ne govorimo.

Skratka, v Demokraciji opozarjamo na različne pojave v družbi, na dvoličnost posameznih politikov itd. V skladu s tem pač, da opozarjamo tudi na stvari, ki jih drugi zavestno ali nehote zamočijo, prezrejo. S citiranjem Drnovškovih besed smo želeli pokazati, kako lahko predsednik republike daje različne izjave, kot da se ne zaveda, da mora kot najvišji predstavnik države vsako besedo dobro pretehtati, preden jo izreče. Kasneje se izgovarja, da ga je bolel zob, drugič, da je želel narediti samo zmešnjavo, tretjič, da se je šalil. Ga je sploh še mogoče jemati resno?

Zadnja odkritja o nepravilnostih v Sovi, ki bremenijo Drnovškove sodelavce, so na moč zaskrbljiva. Nezakonito poslovanje s črnim fondom, sum nezakonitega prisluškovanja in ne nazadnje razkritje, da je Sova ustanovila podjetje, ki se je financiralo iz sredstev agencije, pri čemer obstaja sum ilegalne dejavnosti tega podjetja še po zamenjavi vodstva Sove lansko jesen. Zadeva spominja na nekdanje udbovsko poslovanje, o katerem je pred časom na nacionalni televiziji v dokumentarcu Vzoredna ekonomija govoril njen nekdanji organizator Niko Kavčič. Seveda vsa ta odkritja posredno bremenijo tudi Drnovška, ki je dolga leta tranzicije vodil slovensko vlado. Sedaj se izgovarja, da o teh stvareh ni vedel nič, kar je malo verjetno. Namesto da bi se zavzel, da se stvari razčistijo, kot se v pravni državi pričakuje, je začel vladno komisijo za nadzor Sove napadati in jo označevati kot komisijo za obrekovanje. Po njegovo naj bi šlo pri odkrivanju nepravilnosti za poskus njegove diskreditacije. Skratka, obnaša se kot monarh, ki je nedotakljiv in brez napak, hkrati pa trosi nespametne izjave in vrednostne sodbe po dolgem in počez. **D**

Predsednik republike Janez Drnovšek se obnaša kot monarh, ki je nedotakljiv in brez napak, sam pa trosi nespametne izjave in vrednostne sodbe po dolgem in počez.

UVODNE STRANI

- 9 Konsez o predsedovanju
- 10 **Pogledi:** Papež in splav
- 11 **Kolumna:** Afera Sova

POLITIKA

- 12 Velik korak za pomlad?
- 14 Nova odkritja v aferi Sova
- 18 Pogovor z dr. Miho Brejcem
- 20 Vrenje v Katoliški cerkvi

SLOVENIJA

- 22 Višji smisel materinščine
- 24 Revoz in zaposlitve
- 26 Razpiti šentviški predor
- 28 Pridnost, klenost, tradicija
- 30 Bo Barje končno zavarovano?

TUJINA

- 34 Preprečevanje hladne vojne
- 36 **Globus:** Lukulov nimfej
- 37 **Tuji tisk:** Muzej Bulgakova

INTERVJU

- 38 Dr. Dimitrij Rupel

DOMOZNAVSTVO

- 42 Modro zelena tišina
- 44 Elizabetino leto
- 46 Oče slovenskega planinstva
- 50 **Naši kraji:** Jesenice
- 54 Valvasorjeve nagrade

OGLEDALO

- 56 **Film:** Na robu sveta
- 58 **Avtomobilizem:** Fiat panda 4x4
- 60 **Zdravje:** Moteče krčne žile
- 62 **Šport:** Droge – športna pregreha
- 64 **Črna kronika:** Zanika ugrabitev
- 66 **Rumeno:** Sly priznal krivdo
- 68 **TV Kuloar:** Črni fond
- 74 Večni predsednik zbornice?

38 Intervju: dr. Dimitrij Rupel

Prioritete predsedovanja naše države bodo v veliki meri podedovane. Bojim se, da bo še vedno aktualna evropska ustavna pogodba oz. dopolnilno besedilo k obstoječim pogodbam. Želimo si, da bi v okviru razprav o prihodnosti Evropske unije govorili tudi o širitvi.

12 Velik korak za pomlad

Aktivnosti v zvezi s predsedniškimi volitvami se nadaljujejo. Tako je Lojze Peterle nedavno tudi uradno dobil podporo Slovenske demokratske stranke in Slovenske ljudske stranke, Borut Pahor pa je vse bliže odločitvi, da kandidira za predsednika republike.

14 Nasedli kapitan

Nepravilnosti, ki jih je v dosedanjih poročilih o nadzoru v Sovi zapisala vladna komisija, so očitno le vrh ledene gore. Na dan prihajajo vedno nove, ki najbolj bremenijo nekdanjega direktorja Iztoka Podbregarja.

34 Preprečevanje hladne vojne

Diplomatski odnosi med Rusijo in Evropsko unijo prestajajo težko preizkušnjo; Moskva ne skriva želje po okrepitvi svoje vloge v mednarodni politiki, pri tem pa ji je malo mar za svojega včerajšnjega zaveznika – Evropsko unijo.

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Lovro Kastelic, Barbara Prevorčič, Aleš Kocjan, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust, Mitja Volčanšek

Kolumnisti: Esad Babačič, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošče, Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Bor Slana, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR / 599,10 SIT

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor
Poštnina plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odljave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT.

Fotografija na naslovnici: FOTO SPRING, fotomontaža

NAGRADNA IGRA

Z Demokracijo do novega telefona

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ vsak mesec podarja **7 aparatov GSM Samsung SGH-X680.**

Vsi dosedanja naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 6 dodatnih aparatov GSM. Nagradna igra traja do 30. junija 2007.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

¹ Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006.
² Naročniki do 1. 9. 2006.

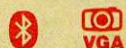
Samsung SGH-X680:

teža: 90 g, velikost: 88 x 44 x 19 mm,
čas pogovora: do 360 minut,
čas pripravljenosti: do 250 ur,
30 MB vgrajenega spomina,
snemanje videoposnetkov,
zvočna beležka (diktafon),
barvni grafični zaslon (65.536 barv),
koledar.

Slika je simbolična.

MMS¹ MP3²

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

mesečno* 4 x letno 2 x letno 1 x letno
(9 % popusta) (10 % popusta) (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

upokojenec invalid brezposeln študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Zavzemanje

Aleksander Škorc

DJ se je v svojem cirkuškem nastopu zavzel za reveže. Okrcal je bogate države, češ ko bi namesto orožja financirali reveže, ne bi bilo lakote. Bog ne daj! Prvo, kar bi se zgodilo, bi reveži napadli neborožene bogatine in jih obrali do kosti. Potem bi se v preobilju tako namnožili, da bi 'pokurili' večino kisika in se skuhalo v okrepljeni topli gredi matere Zemlje. Škoda pa je, da se tako DJ kot še mnogi izginjajoči politiki začnejo zavzemati za reveže in okolje šele takrat, ko nimajo več nobene moči odločanja. Takoj ko ti fantje izgubijo oblast, nenadoma čudežno vedo, kako rešiti svet. Očitno jim je ločitev od cirkuške arene celo težja kot ločitev od življenja.

Z zlatom obloženi papež se je zavzel za življenja nerojenih otrok, ker je pretrgati življenje v nastajanju menda hud greh. Lepo in prav, čeprav je hud greh še marsikaj drugega. Na primer s spolnim nasiljem vseh vrst uničevati življenja mladih deklet, deklic in celo dečkov. Črne duše tistih, ki to počno, se strahopetno skrivajo po pre mnogih umazanih kotih, tudi cerkvenih, a jih papež za čuda ni omenil. Vseeno bi se z njim dalo strinjati. Denimo pod pogojem, da bi Cerkev prodala polovico svojega premoženja in ustanovila sklad, s katerim bi poskrbela za nezaželene otroke in njihove zavedene, prevarane in zapuščene mlade matere. Zagotovo se sklad ne bi nikoli izpraznil in mnogi bi z veseljem prispevali vanj. Preostalo premoženje pa bi lahko razdelili med reveže in si tako zagotovili množico novih vernikov, ki jim jih bojda – bog ve zakaj? – primanjkuje. Če pa gospodje svojega bogastva po kakšnem čudnem naključju ne želijo deliti s tistimi, za katere ga menda zbirajo, naj se za božjo voljo vsaj preimenujejo in ne spravljajo več v slabo voljo in na slab glas svojega ustanovitelja, čigar nauki so v popolnem nasprotju z večino tistega, kar danes počne cerkvena gospoda. Obnašajo se, kot bi bili v vlogi božjih služabnikov pred Bogom varni, in očitno jim ni jasno, da bodo prav oni prvi deležni njegovega srda. Res žalostno, da omenjena gospoda ne razume besed, ki jih sama označnja, ali jih – še slabše – noče razumeti.

Da pa ne bo vse tako žalostno, vedite, da nam kljub vsemu kaže dobro. Bratov Brat se namreč še vedno zavzema za pravično južno mejo, Potrč pa (tradicionalno) za pravno državo in človekove pravice. Le razsuti eldeesovci se ne zavzemajo za nič več. Zavzemali bi se sicer za svoje stolčke, a kaj ko jih nimajo več.

H-umor

»Politiki so podpisali, da bodo med pred-sedovanjem EU prijazni drug do drugega. Še lepše bi bilo, če bi obljubili, da bodo v istem letu prijazni tudi do delavcev.«

(Predsednik ZSSS Dušan Semolič pričakuje, da bo kaj drobtinic »pakta o nenapadanju« padlo tudi na proletarsko mizo.)

»Zdravje samo po sebi tako nima nobene povezave s Sovo.«

(Pravni strokovnjak Miha Ribarič je razložil, zakaj Sova ne bi smela financirati indijskega zdravlilca, ki naj bi ga bil v Slovenijo povabil predsednik države Janez Drnovšek.)

»Naj bo to moj skromni državotvorni prispevek k čimprejšnjemu nemotenemu delovanju državnega zbora.«

(Poslanec SD Marko Pavliha je pojasnil, zakaj ne namerava še enkrat kandidirati za podpredsednika državnega zbora.)

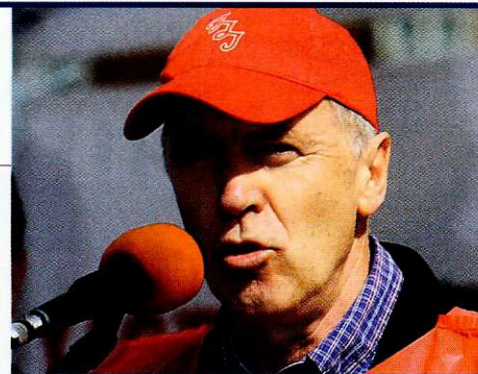
»Prepričana sem, da bodo vse bolezni izginile konec leta 2008 in bo potem obtoženi strašno zdrav.«

(Sodnica Tanja Rot zaradi zastaranja kazenskega pregona napoveduje čudežno ozdravljenje obbolelega obtoženca Zorana Trifunoviča, ki zaradi bolezni vedno znova sporoča, da ne more priti na sodišče.)

»Praznovanje dneva mladosti po Titovi smrti je bila grozljiva nekrofilska prireditve.«

(Filozof Lev Kreft, član SD, očitno ni bil oboževalec prireditev v čast pokojnemu maršalu ali pa so se mu zdele z estetskega vidika preveč žaljive za Josipa Broza.)

»S to žrtvijo se lahko konča ta zgodba in začne nova z Darjo Lavtižar Bebler.«

(Predsednik SD Borut Pahor je prepričan, da je Marko Pavliha kot podpredsednik državnega zbora dokončno odrčal na smetišče zgodovine.)

»Stanje je vse slabše. Počutje številnih ljudi je slabše.«

(Predsednik države Janez Drnovšek meni, da je Janševa vlada kriva tudi za vse slabše zdravstveno stanje nekaterih Slovencev. Mor-da zato vabi v Slovenijo indijske zdravlilce?)

»Če hočeš biti uspešen predsednik stranke, moraš živeti v Ljubljani.«

(Celjski župan Bojan Šrot zaradi kandidate za predsednika SLS razmišlja, da bi počasi »spakiral kufre«.)

»Šele z nastopom Janševe vlade je prišlo do radikalne preobrazbe vodilnega sloja, ki se pač skuša polastiti vzvodov oblasti z isto radikalno brezobzirnostjo, kakršno je udejanjal Tuđman na Hrvaškem po svoji zmagi pred sedemnajstimi leti.«

(Zgodovinar Jože Pirjevec se šele od volitev leta 2004 kot intelektualec počuti resnično ogroženega.)

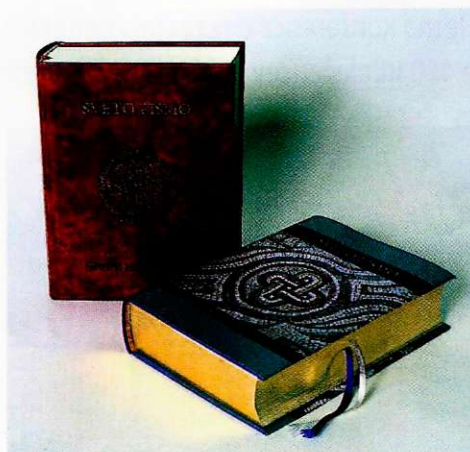
»Novinarska konferenca LDS o aktualnih problemih v zdravstvu in predlogu plana zdravstvenega varstva, ki je bila napovedana za danes ob 13. uri v prostorih LDS na Slovenski 29, je zaradi bolezni od-povedana.«

(Kot dokazuje novička STA iz prejšnjega četrta, je tudi za liberalne demokrate dobro, da najprej poskrbijo za svoje zdravstveno stanje in si šele nato ženejo k srcu zdravje vseh drugih Slovenk in Slovencev.)

Biblični kongres

Letošnje poletje bo v Sloveniji zaznamoval svetovni biblični kongres, ki ga bo Slovenija gostila prvič. Gre za dogodek, pri katerem bodo sodelovale tako verske skupnosti (krščanske Cerkve) kot tudi država, ki jo bosta kot pokrovitelja zastopala predsednik države Janez Drnovšek in predsednik vlade Janez Janša. Kongres bo potekal od 12. do 20. julija v prostorih Teološke in Pravne fakultete Univerze v Ljubljani. V nedeljo, 15. julija, bo v Ljubljani osrednja prireditev ob bibličnem kongresu (tj. biblični festival), ki bo pomenil tudi vsebinsko pripravo Slovenije na predse-dovanje Evropski uniji v letu 2008, prireditev pa bo neposredno prenašala TV Slovenija. Kot pravi predsednik organizacijskega odbora za pripravo kongresa akademik dr. Jože Krašovec, predsednik IOSOT, bo novost kongresa predvsem vključitev pravoslavnega sveta vanj, kar naj bi še bolj poudarilo njegovo ekumensko razsežnost. Kongresa naj bi se udeležilo okrog 60 posebej vabljenih znanih biblicistov z vsega sveta, organiziranih pa naj bi bilo kar 250 predavanj in seminarjev. Ob tej priložnosti naj bi Pošta Slovenije izdala priložnostno poštno znamko.

Organizacijski odbor zaradi zahtevnosti organizacije objavlja poziv prostovoljcem, ki bi bili pripravljene pomagati na kongresu in festivalu (hostese, redarji), pri čemer so va-

Sveto pismo – temelj evropske kulture

bljeni zlasti študenti teologije in drugih humanističnih smeri. Poleg tega iščejo prostovoljce, ki bi bili pripravljene v času kongresa ponuditi prenočišče tistim udeležencem kongresa (na primer iz oddaljenih držav), ki si zaradi finančne stiske ne bi mogli privoščiti bivanja v hotelu. Informacije o bibličnem kongresu in možnostih prostovoljnega sodelovanja so objavljene na spletni strani www.iosot2007.si. G. B.

Modrosti tedna

»Opozoriti bi jih bilo treba pred tem, da smo brez kulturne, se pravi tudi jezikovne identitete samo še neka upravna enota, ne pa nacija. V trenutku, ko se jezik iz nacionalnega premakne v manjšinskega, četudi znotraj svoje nacije, to potegne za sabo socialne pretrese. /.../ Če tega ne bomo razumeli, nam ne bodo pomagali nobeni zakoni in nobeno samozadovoljstvo s tem, da lahko naši evropski poslanci govorijo v evropskem parlamentu v slovenščini.«

(Pisatelj Drago Jančar)

»Moja izkušnja je takšna, da študentje, ki si študij plačajo, hočejo za svoj denar kakovostna predavanja, dostopne profesorje, skratka kvaliteten pouk. Študente, ki študirajo zastonj, pa zanima le to, kako bodo na čim lažji način prišli do diplome.«

(Pravnik in profesor dr. Peter Jambreč)

Brez ustreznih referenc

Vlada je na svoji 121. seji pretekli četrtek Visoki šoli za upravljanje in poslovanje Novo mesto zavrnila koncesijo za program upravljanje in poslovanje. Gre za to, da je ta šola želela vpeljati magistrski študijski upravljanja in poslovanja, vendar je posebna komisija, ki je skladno z vladnim razpisom z 19. aprila letos o podelitvi koncesij v visokem šolstvu za izvajanje študijskih programov druge stopnje vodila izbirni postopek, ugotovila, da je bila vloga te šole sicer formalno popolna, ni pa bilo v njej navedb o znanstvenoraziskovalnih referencah šole. Komisija je ugotovila, da devet vlog od desetih, ki so prispele na omenjeni razpis, izpolnjuje razpisne pogoje, deseta, to je vloga novomeške šole, pa ne. Pri tem je zanimivo, da je ta šola na lokalnih radijskih postajah in v lokalnih časnikih že nekaj dni pred vladno odločitvijo objavljala plačane pozive za vpis študentov v program magistrskega študija. Eden večjih je bil v lokalnem časniku objavljen prav na dan vladne razpisne podelitve koncesije. Glede na to, da je ta zasebna šola v družinski lasti že pred vladno odločitvijo morala vedeti, da ne izpolnjuje enega pomembnejših pogojev, je to dokaz več, da posluje po svoje. Svojo že tako majhno kredibilnost (posebno med gospodarstveniki) je s tem še zmanjšala. V. K.

Magistrskega študija ne bo.

Novi mediji

V Portorožu je prihodnost sedaj.

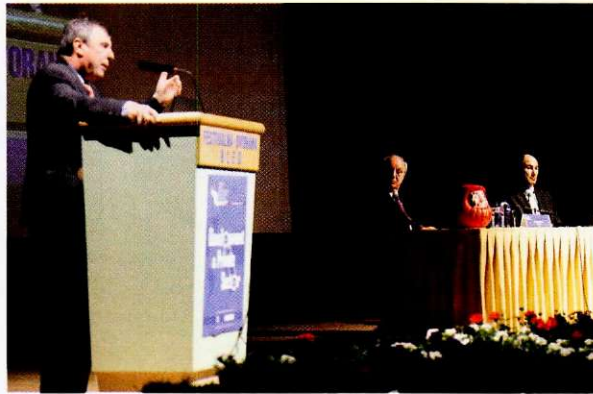
Pretekli konec tedna, natančneje v četrtek in petek, je v Grand Hotelu Metropol v Portorožu potekala peta mednarodna konferenca komunikacij z naslovom Nove perspektive sodelovanja z mediji, ki sta jo organizirala London school of public relations in slovenska Zbornica za odnose s javnostmi. Sodelovali so mednarodni in domači strokov-

njaki s področja komuniciranja, kot so: David Henderson, Anne Speckhard, Gregor Krajc, Ralf Hartman, Borislav Miljanović, Alenka Jakomin in drugi. Prvi dan konference je bil namenjen predvsem predstavitvi in razpravi o priložnostih komuniciranja z javnostmi, ki jih prinaša čas novih medijev. Pri poplavi informacij, ki nam jih omogočajo sedanji mediji, so bili izpostavljeni predvsem načini, vloga in učinkovitost plasiranih informacij. V središču so bili vloga, priložnost in pričakovani razvoj elektronskih medijev kot globalnih medijev ter komentarji dogajanja v tradicionalnih medijih. Drugi dan konference je bil namenjen domačim strokovnjakom in njihovim izkušnjam s področja komuniciranja z javnostmi v Sloveniji. Po končanem uradnem delu so se udeleženci lahko spočili in izmenjali mnenja ob panoramski vožnji na skoraj 100 let stari in 37 metrov dolgi ladji in ob pogledu na slovensko obalo ter sončni zahod. D. K.

Konferenca o razvojni ekonomiji

Prejšnji teden je na Bledu potekala redna letna konferenca o razvojni ekonomiji (ABCDE), ki jo je Slovenija organizirala skupaj s Svetovno banko. Udeležilo se je 450 udeležencev iz 80 držav. Razdeljena je bila na tri plenarna zasedanja.

Na prvih dveh je beseda tekla o finančni vključenosti in o dejavnih, ki vplivajo na poslovno okolje, na tretjem pa so sodelujoči razpravljali o zasebnem zagotavljanju javnih storitev. Konferenca se je začela z nagovorom premierja Janeza Janše, ki je med drugim dejal: »Vloga zasebnega sektorja je bolj aktualna tema kot kadar koli prej. Lakota, pomanjkanje pitne vode, revščina, korupcija, nepismenost, otroško delo, klimatske spremembe so še vedno kruta realnost 21. stoletja.« Svetovna banka je organizacija, ki je pripomogla, da so problemi na svetu manjši. Je gonilo razvoja in vir pomoči državam v razvoju. Banka je namreč od junija 2005 do junija 2006 dala 23 milijard dolarjev posojil in donacij za 279 projektov. Na pomen zasebnega sektorja pri razvoju je opozoril tudi višji podpredsednik

François Bourguignon je poudaril pomen zasebnega sektorja.

pri Svetovni banki François Bourguignon. Poudaril je, da morajo vlade za razvoj zasebnega sektorja ustvariti ustrezne razmere, banka pa ostaja trdna pri svojih zavezah, da odpravi revščino na svetu. Razvite države so se namreč zavezale, da jo bodo do leta 2015 prepolovile. Dodajmo, da je svojo navzočnost sprva napovedal tudi predsednik Paul Wolfowitz, a je udeležbo zaradi afere, v katero se je zapletel, preklical, v četrtek pozno zvečer pa je tudi odstopil z mesta predsednika banke. Na konferenci je sodeloval tudi sloven-

ski finančni minister Andrej Bajuk. Poudaril je, da bo Slovenija pri odpravi revščine v okviru Svetovne banke sodelovala po svojih zmožnostih. Tudi doma se bo trudila ohraniti ključne vrednote ne samo pravne, temveč tudi socialne države. Bajuk upa, da bo pri tem pomagalo slovensko gospodarstvo. »V naši novi vlogi, ko je država postala donatorica, je zelo pomembno, da se vključimo in pripomoremo k svoji širši prepoznavnosti,« je dodal. Janša je poudaril, da bo Slovenija finančno pomagala drugim državam k hitrejšemu razvoju, delo pa jih po njegovih besedah čaka tudi doma, čeprav so sedanji trendi na tem področju dobri. To je potrdil tudi lastnik podjetja Seaway Japac Jakopin, ki je kot pglavitno težavo izpostavil neprijazno poslovno okolje, čeprav se je po njegovih besedah v zadnjih treh letih na tem področju veliko spremenilo na bolje. Zasebni sektor je v Sloveniji od leta 1992 do 2006 delež v bruto domačem proizvodu (BDP) povečal s 30 na 65 odstotkov. Bajuk je ob tem dejal, da močan zasebni sektor postaja vse pomembnejši, brez njega pa tranzicija ne bi potekala tako, kot je. V. K.

Foto: D. Novakovič/STA

NSi za manj pokrajin

Na redni seji izvršilnega odbora (IO) Nove Slovenije (NSi), ki je bila v petek, 18. maja, so navzoči kritično razpravljali o pokrajinski zakonodaji. Tako je predsednik NSi Andrej Bajuk strankino podporo regionalizaciji vezal na vzdržnost projekta z vidika javnih financ. V NSi se po njegovih besedah zavzemajo za čim manjše število pokrajin. Dokončno stališče bo svet stranke sprejel danes.

Zavzeli so se za finančno vzdržnost pokrajin.

Predloge, kako doseči omenjeno finančno vzdržnost, je po koncu seje predstavil poslanec Drago Koren. V NSi se prav iz omenjenega razloga zavzemajo za enotni sistem, pri katerem bi uslužbenice iz upravnih enot prerazporedili na pokrajinske uprave. Ministrstva naj bi poleg tega pokrajinam odstopila vsa sredstva, ki jih zdaj prejemajo za opravljanje nalog, ki bodo prešle na pokrajine. Slednje naj dobijo primerne pristojnosti, da bodo lahko uspešno kos predvidenim nalogam. Za IO NSi je poleg tega ključnega pomena, da se pokrajinska zakonodaja sprejme v svežnju.

Izvršilni odbor stranke je med drugim v petek razpravljala o pripravi na predsedniške in državnozborske volitve. M. V.

Najsvetlejši trenutki

Veterani vojne za Slovenijo so minulo soboto ob spominskem znamenju Rodoljubu vojne za Slovenijo 1991 nad Vlačami pri Litiji počastili svoj dan. Predsednik zveze veteranov Srečko Lisjak je ob tej priložnosti podelil tri najvišja priznanja zveze. V nagovoru je izpostavil, da želijo nekateri s poudarjanjem kratkosti desetdnevne vojne razvrednotiti njen pomen. Vendar je bila ta po Lisjakovih besedah za vse, ki je niso spremljali le iz naslonjačev prek televizijskih zaslonov, težka, zahtevala je svoje žrtve in nam dala lastno državo. Litijški župan Franc Rokavec pa je dodal, da se ob tem spominjamo najsvetlejših trenutkov v naši zgodovini.

Na isti dan, 19. maja, je nekaj sto ljudi pred nekdanjim 710. učnim centrom Teritorialne obrambe v Pekrah počastilo spomin na tamkajšnje dogodke, ki so pomenili uvod v desetdnevno osamosvojitveno vojno. Minister za obrambo Karl Erjavec je pri tem navedel tri ključne dogodke, ki so pripomogli k samostojni slovenski državi. Ti so po njegovih besedah boj generala Rudolfa Maistra in njegovih borcev, partizanski odpor in osamosvojitvena vojna. Slovesnosti sta se med drugim udeležila poveljnik poveljstva sil Slovenske vojske Alan Geder in mari-borski župan Franc Kangler. P. A.

Častna četa Slovenske vojske

Konsenz o predsedovanju

Mitja Volčanšek; foto: Bor Slana

Pakt o nenapadanju Prejšnji četrtek je končno zaživel sporazum o sodelovanju parlamentarnih strank za uspešno izvedbo priprav in predsedovanja Evropski uniji. Gre za nadaljevanje tradicije dogovorov parlamentarnih strank ob pomembnih razvojnih ciljih, kakršen je veljal na primer ob približevanju naše države Uniji, ko je bilo treba v razmerno kratkem času prilagoditi večino domače zakonodaje evropskim direktivam. Sporazum, ki so mu mediji kmalu nadel priponko »pakt o nenapadanju«, so podpisali predsedniki SDS, SD, NSi, SLS in DeSUS, vodja skupine nepovezanih poslancev Zares ter predstavnik italijanske in madžarske skupnosti. Edino v vrstah LDS in SNS so podpis sporazuma zavrnil kot nepotrebnega.

Zaveza podpisnikov je, da s svojim položajem v sistemu parlamentarnega odločanja ne bodo oteževali dela vlade in da bodo podpirali prožno prilagajanje aktivnosti DZ obveznostim članov vlade. V besedilu je našel mesto predlog SD, da bo premier vsak mesec podpisnike seznanil z urničevanjem programa predsedovanja. Po novem besedilo vsebuje tudi točko, da obveznosti in cilji sporazuma niso podlaga za omejevanje ustavne vloge poslancev in njihovega delovanja v sistemu odločanja v DZ.

Za predsednika vlade, ki je bil pobudnik sporazuma, je edini namen sporazuma »združiti vse sile, ki jih imamo v Sloveniji, da bomo na ta izziv odgovorili tako, kot znamo in kot smo to dokazali že v preteklosti«. Podobno sodelovanje je veljalo pred odločitvijo o izvedbi svobodnih in demokratičnih volitev leta 1990, je spomnil Janša, in navedel tudi enotnost ob izpeljavi plebiscita istega leta ter kasneje ob vstopanju v EU in NATO. Širok krog podpisnikov je po Janševu poročilo, da bo Sloveniji uspelo pri tako zahtevnem projektu združiti ne le poslanske glasove, ampak tudi potrebne intelektualne potencialne v ustanovah, ki so najbolj odgovorne za dobro izpeljavo zadane naloge.

Opozicija zadovoljna z obljubami Podpis sporazuma sta poleg predsednikov drugih koalicijskih strank pozdravila tudi podpisnika iz vrst opozicije, saj sta dobila potrebna zagotovila, da opozicije s podpisom ne bodo omejevali.

Za Boruta Pahorja (SD) sporazum ne omejuje opozicije v pravicah, ki ji pripadajo po ustavi in poslovniku DZ. Tudi dvomi skupine nepovezanih poslancev, ki jih je pri četrtkovem slovesnem podpisu zastopal Matej Lahovnik, so se po prvotnih skeptičnih odzivih razblinili. Razlog je bil, kot je izpostavil Lahovnik, da je vladna stran pri oblikovanju besedila sporazuma v veliki meri upoštevala mnenja in pripombe opozicije.

Nasploh so pričakovanja glede sporazuma velika. Predsednik NSi Andrej Bajuk pravi, da »smo v preteklosti dokazali, da znamo v ključnih zgodovinskih trenutkih stopiti skupaj in izpeljati zadeve«, hkrati pa je prepričan, da bo naša država s podporo vseh uspešno izpeljala tudi predsedovanje. Janez Podobnik (SLS) je dejal, da želi njegova stranka pri predsedovanju tvorno sodelovati, medtem ko je prvak DeSUS Karl Erjavec izpostavil potrebo po enotnosti in obžaloval, da sporazuma niso podpisale vse stranke.

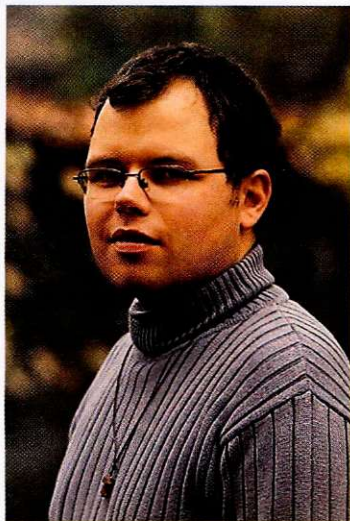

Podpis sporazuma je ključnega pomena za izpeljavo projekta predsedovanja Uniji.

Za Janšo je namen sporazuma »združiti vse sile, ki jih imamo v Sloveniji, da bomo na ta izziv odgovorili tako, kot znamo in kot smo to dokazali že v preteklosti«.

Kacin: gre za zavajanje Medtem ko za SNS predsedovanje EU ne predstavlja kakšne posebne prednostne naloge, je predsednik LDS Jelko Kacin novinarjem podal razloge, zakaj se njegovi poslanci niso pridružili sporazumu. Že pred tem so v LDS izrazili skrb, da želi premier Janez Janša ponujeni sporazum izrabiti, da bi ohromil parlamentarno opozicijo in pripravil teren za državnozbornske volitve jeseni prihodnje leto.

Sporazum je po Kacinovo prazen in v več točkah za javnost zavajajoč, saj o prednostnih nalogah Unije v času slovenskega predsedovanja ne bodo odločale podpisnice sporazuma, ampak predsedniki držav in vlad članic sedemindvajseterice. Kacin je nadalje prepričan, da lahko parlamentarne stranke k uspešnemu predsedovanju najbolj pripomorejo s tem, da parlamentarna demokracija nemoteno deluje naprej in da opozicija učinkovito nadzira delo vlade. Dokaz, kako si vlada predstavlja omenjeno sodelovanje, naj bi po Kacinu bil prepoznaven že po tem, da kolegij predsednika DZ v čas slovenskega predsedovanja ni uvrstil srečanja predsednikov parlamentarnih odborov za obrambo držav članic in kandidat. Omenjeno srečanje bo tako prvič po dvanajstih letih izpadlo iz programa predsedovanja. Za Kacina je to dokaz, da ima vlada namen v praksi odriniti opozicijo na stran. ■

Papež in splav

Gašper Blažič

Papež Benedikt XVI. je nedavno obiskal Brazilijo, s svojim obiskom v tej državi pa je zbudil veliko pozornost medijev.

Odziv medijev na papežev obisk v državi z največjim številom katoličanov na svetu je bil precej polemičen, kar seveda ni nobena novost v odnosu do Cerkve in njenih avtoritet. Bržkone pa je eden od vzrokov tudi ta, da je papež pred nekaj leti – tedaj še kot prefekt kongregacije za nauk vere kardinal Joseph Ratzinger – domnevno obračunal z nekaterimi »heretičnimi« teološkimi smermi v Južni Ameriki, pri čemer se največkrat omenja teologija osvoboditve.

Zapleti z raznimi politično navdahnjenimi teološkimi smermi pa seveda nimajo kaj dosti opraviti s sedanjimi težavami Cerkve v Braziliji, ki se spopada z vse večjo rastjo protestantskih skupnosti, le-te pa privabljajo k sebi vedno več mladih brazilskih katoličanov, ki se ne strinjajo z odnosom Katoliške cerkve do nekaterih moralnih vprašanj – od spolnosti in kontracepcije pa vse do splava. Zlasti odnos do splava, ki velja za uboj človeške osebe ne samo po krščanskem nauku, ampak tudi v (laični) bioetiki, prav gotovo kaže, da vest sodobnega človeka zaradi pritiska družbe in kulture čedalje bolj krni. Dejstvo pa je, da se pritisku vesti pri opravljeni umetni prekinitvi nosečnosti ni mogoče izogniti niti s prestopom v kakšno drugo versko skupnost, ki ne zavrača tovrstnih dejanj.

Zagotovo je odveč hrup, ki naj bi ga bil povzročil papež z izjavo, da bi morali biti izobčeni vsi katoliški poslanci, ki bi podprli legalizacijo splava. V resnici je papež izrekel samo to, kar določa Zakonik cerkvenega prava iz leta 1983, in sicer, da se vsakdo, ki stori umetno prekinitve nosečnosti oz. prisili drugega k temu dejanju, sam izobči iz Cerkve z dejanjem samim, kar pomeni, da ni Cerkve tista, ki naloži kazen, ampak si jo s storjenim dejanjem naloži sam. K temu vsaj posredno sodi tudi legalizacija umetne prekinitve nosečnosti, ki velja za neke vrste sistemski genocid. Res pa je tudi, da zaradi naraščanja števila na črno opravljenih splavov tamkajšnja oblast očitno ne vidi več druge rešitve, kot da vsaj delno legalizira tovrstno dejavnost, da bi zmanjšali število smrtnih primerov zaradi nestrokovnih posegov, medtem ko se v cerkvenih krogih pojavljajo pomisleki, ali ne bi bilo smotrno vsaj pogojno dovoliti (neabortivno) kontracepcijo, ki je še vedno manjše zlo kot splav.

Travnata dekadenca

Peter Avsenik

Marihuana marš, ki ga v okviru projekta Prohibicija slepi organizira ŠOU v Ljubljani, sproža številne pomisleke.

Minulo soboto se v zrak ožjega središča prestolnice niso dvigovali le izpušni plini, ampak tudi dim pri nas prepovedanih opojnih substanc. Namen prireditve Marihuana marš naj bi bil osvetlitev problematike drog na področju uživanja konoplje in njene medicinske uporabe. Vendar pa je utemeljitev upravičenosti organizacije tega dogodka, ki jo je podal organizator, povsem zgrešena. Po mnenju vodje organizacije Mateja Jankoviča namreč "vsak človek sam zase ve, kaj mu škodi in kaj ne" ... V ŠOU sicer zagovarjajo konstruktivno razpravo o tem, da imajo mnoge izmed prepovedanih snovi, ki se uporabljajo v opojne namene, tudi zdravilne učinkovine, vendar je zelo težko verjeti, da je približno sto mladih na Kongresni trg v Ljubljano prišlo zato, da bi se tam zdravili. Zato močno dvomimo, da se vsakdo zaveda, kakšne posledice zanj in za okolje utegne imeti uživanje opojnih substanc.

Vzemimo primer uživanja alkohola, pri čemer pustimo ob strani zmerne uživalce pijače. Se res vsak zaveda, da je uživanje alkohola lahko škodljivo, da v nekaterih ljudeh spodbudi nasilno vedenje do okolice? Celó do lastne družine, ki kasneje zaradi nevzdržnih razmer nemara celo razpade. Mar to pomeni, da se posameznik zaveda, kaj s čezmernim uživanjem alkoholnih pijač povzroča sebi (zdravstveno) in okolici (slab zgled in trpeče družine)? Gotovo ne. Nekateri se tega zavejo šele takrat, ko končajo na cesti. In takrat je nekaterim pošteno žal, da svojih dejanj niso dobro premislili oziroma se jih niso pravočasno zavedeli.

Podobno je z uživanjem marihuane. Ste prepričani, da se vsak uživalec konoplje zaveda njene škodljivosti? Mar res vsak ve, da je v marihuani več kot 2000 škodljivih snovi? Imate podatke o šolskih uspehih problematičnih uživalcev marihuane pa o njihovih vozniških sposobnostih in povzročitvah prometnih nesreč? O problematičnem navezovanju stikov s socialnim okoljem, o številu uživalcev konoplje, ki se oglašijo v ambulanti zaradi depresivnega razpoloženja in antimotivacijskega sindroma? Koliko uživalcev konoplje uživa poleg nje še druge droge? In ko smo že pri tem – ste prepričani, da se vsak mladostnik pri petnajstih, ki zaide v kak nočni klub, zaveda, da mu lahko že prvi odmerek ponjuhanega belega praška škoduje?

Odnos do resnice in zakona

Dr. Matej Makarovič

Afera s Slovensko varnostno-obveščevalno agencijo (Sova) v slovenski javnosti za zdaj poteka po preizkušenih poteh. Zelo očitna dejstva se poskušajo v dominantnem – predvsem medijskem – konstruiranju realnosti, ki ga večinoma še vedno obvladujejo isti akterji kot najmanj zadnjih petnajst let, maskirati po eni strani z neskončno relativizacijo ugotovljenih dejstev, po drugi pa s preusmerjanjem pozornosti s teh dejstev na raznovrstne politične konstrukcije.

Bistveni cilj teh konstrukcij pa je enak kot zadnjih petnajst let: *preusmeriti krivdo s tistih, ki so nezakonitosti zagrešili, na tiste, ki so jih razkrili.* Najprej je bil tako sporen že sam vladni nadzor nad Sova, pa naj so bili argumenti proti njemu še tako čudaki. Mimogrede: zanimivo bi bilo videti, kako bi se tisti, ki so dvomili o upravičenosti vladnega nadzora, odzvali na kršitve človekovih pravic, ki bi jih zagrešila Sova. Bi menili, da za to ni kriva vlada, ker je to avtonomna stvar Sove, ali pa bi obdolžili kar parlamentarno komisijo, ki sme po njihovo Sova edina nadzirati? Zelo verjetno ne. Vsekakor je do sedaj že jasno, da so bila ta nasprotovanja motivirana bodisi s hudo naivnimi pogledi na svet, bodisi z zavestnim interesi, da nekatera dejstva nikoli ne pridejo na dan. Parlamentarna komisija za nadzor nad Sova se namreč očitno ni izkazala kot posebno učinkovit nadzorni organ. To ni argument proti taki komisiji, ki je seveda nujno potrebna – kot oblika demokratičnega večstrankarskega parlamentarnega nadzora nad (potencialno precej nevarnim) delom izvršilne oblasti –, je pa močan argument za to, da vladni nadzor absolutno ni bil odveč.

Da ni nadzora in temeljne nezaupljivosti v tem primeru nikoli preveč, izhaja prvič že iz narave takšnih služb kjer koli na svetu, saj so v logiko njihovega dela vedno vpletene velike nevarnosti zlorabe in predvsem ogrožanja človekovih pravic, drugič pa iz posebne narave in dediščine partijske politične policije – nekdanje Službe državne varnosti, katere neposredna naslednica Sova očitno je, saj sicer ne bi še danes hranila njenih arhivov.

Zdaj so pred nami jasna dejstva, ki jih doslej nikomur ni uspelo zanikati, na primer: (1) Sova je imela črni fond, ki je bil zunaj proračuna in zunaj nadzora pristojnih institucij: od vlade do pristojne parlamentarne komisije; (2) ta fond je bil nezakonit; (3) poslovanje z njim je bilo nezakonito; (4) iz tega fonda so se nezakonito financirale raznovrstne usluge, med drugim po naročilu iz urada predsednika republike; (5) Sova je nezakonito zadrževala dokumentacijo, ki bi morala izročiti Arhivu Republike Slovenije, s čimer so bile kršene pravice ljudi, na katere so se ti dokumenti nanašali. Nekaterih od teh dejstev niti ni nihče po-

skušal demantirati, vsi poskusi demantijev pa so bili z dokazi zavrjeni praktično že v nekaj urah. Velikanski škandal je že vsako posamično dejstvo, njihova kombinacija pa je še toliko bolj zaskrbljiva.

Toda še veliko bolj skrb zbujujoče je prevladujoče (medijsko) manipulativno konstruiranje realnosti, v katerem se poskušajo ustvarjati trije učinki: (1) totalna relativizacija dejstev; (2) preusmerjanje pozornosti od dejstev k domnevnim motivom, zaradi katerih so bila ta dejstva sploh spoznana, in (3) relativizacija zakonitosti ter pomena resnice.

Prvič, ob prevladi medijsko-političnega »spina« skoraj ni mogoče sporočiti *dejstev*. V sprevrženi različici postmodernistične relativizacije se namreč dejstva, podprta z materialni dokazi (podpisi, parafe, dokumenti, žigi), ki jih ponujajo eni, preprosto izenačijo z osebnimi stališči, ki jih ponujajo tisti, na katere pada sum zlorabe. Zaskrbljivo je, kako resno se (še vedno) sprejemajo ljudje, ki jim je v enem trenutku vse jasno, v drugem so vse pozabili; ki niso ničesar vedeli, a hkrati »vedo«, da je bilo vse zakonito ... Čeprav so lahko takšna zapletanja na osebni ravni popolnoma razumljiva obrambna reakcija, pa je skrajno problematično, če se lahko s takimi reakcijami v medijskem diskurzu relativizira praktično vsako dejstvo.

Drug ključni problem pa je, da se javna pozornost načrtno preusmerja od odkritih dejstev k *domnevnim motivom* tistih, ki so dejstva odkrili. To je podobno, kot če bi v črni kroniki namesto poročanja o razkritem kriminalu večinoma ugibali o motivih, ki so morebiti vodili policiste pri razkritju kriminala, na primer o njihovi – morda celo sporni(!) – želji po dokazovanju in napredovanju v službi ...

In končno je tu še relativizacija pomena resnice in zakonitosti v smislu: tudi če je vse res in če je bilo res nezakonito, bi morali stvari pustiti pri miru. To sklepanje izhaja iz skrajno avtoritarne, nedemokratične in protilegalistične logike, po kateri morajo biti nekateri posamezniki in organizacije izvzeti iz splošno veljavnih pravil v imenu domnevno višjih ciljev.

Prav zaradi vsega tega bo razplet afere Sova eden ključnih preizkusov odnosa do resnice, zakonitosti in pravne države v slovenski družbi. **D**

Razplet afere Sova bo eden ključnih preizkusov odnosa do pravne države.

Svet SDS je podprl predsedniško kandidaturo Lojzeta Peterleta.

Velik korak za pomlad

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven, SDS, arhiv Demokracije

Aktivnosti v zvezi s predsedniškimi volitvami se nadaljujejo. Tako sta Lojzeta Peterleta, ki ga je prva podprla Nova Slovenija, nedavno uradno podprli tudi Slovenska demokratična stranka in Slovenska ljudska stranka.

V prejšnji številki Demokracije smo poročali o tem, da je Gregor Golob, sicer siva eminenca Društva Zares, podporo vseh treh pomladnih strank Lojzetu Peterletu ocenil za že videni recept, ki naj bi pomagal utrjevati desnico pred parlamentarnimi volitvami leta 2008. Njegova ocena bi lahko delno celo držala, saj se v zadnjih tednih precej manj govori o možnostih velike koalicije med SDS in SD kot pred nekaj meseci. Kot je dejal predsednik SD Borut Pahor na nedavnem srečanju s člani svoje stranke v Novem mestu, naj bi bila velika koalicija le zasilna rešitev. Medtem pa je na drugi strani Lojze Peterle, ki je v

petek, 18. maja, dobil podporo sveta SDS, že napovedal, da se ne bo zadovoljil le s podporo strank. Pridobiva tudi podporo posameznikov in skupin. Med drugim sta mu javno podporo izrazila plavalec Martin Strel in pevec Gianni Rijavec.

Znova slovenska pomlad?

Skupna podpora vseh treh desnosredinskih strank Lojzetu Peterletu je zanimiva zlasti zato, ker doslej desnosredinske stranke nikoli niso nastopile enotno na predsedniških volitvah, če odštejemo volitve za predsednika predsedstva leta 1990, ko sta se v drugem krogu pomerila nekdanji partijski šef Milan Kučan in

disident Jože Pučnik. Leta 1992 so stranke slovenske pomladi nastopile vsaka s svojim kandidatom. SLS, ki jo je vodil Marjan Podobnik, je kot predsedniškega kandidata evidentirala Stanka Buserja, SDS(S) svojega prvega predsednika Franceta Tomšiča, SKD pa Ivana Bizjaka, kasnejšega notranjega ministra v koalicijski vladi LDS-SKD-ZL. Prav Bizjak se je v predsedniški tekmi še najbolj približal Milanu Kučanu, ki je tedaj zmagal v prvem krogu. Pet let kasneje, leta 1997, sta SDS in SKD v boju za predsedniško mesto podprli Jožefa Bernika, kasnejšega poslanca v državnem zboru, medtem ko je SLS za predsedniškega kandidata

evidentirala sedanjega predsednika SLS in ministra za okolje Janeza Podobnika. Slednji je bil z dobrimi 18 odstotki v predsedniški tekmi takoj za Kučanom, ki je znova zmagal v prvem krogu, medtem ko je bil Bernik na tretjem mestu z dobrimi devetimi odstotki podpore. Tudi leta 2002

Milan Kučan in Jože Pučnik leta 1990

Barbara Brezigar na volitvah 2002

pomladni trojček (medtem je prišlo do sprememb, saj je vmes nastala »združena« SLS, po njej pa še NSi) ni nastopil enotno, saj sta SDS in NSi podprli Barbaro Brezigar, ki jo je že pred tem predlagala skupina volivcev iz Nove revije, medtem ko je SLS podprla Franceta Arharja (zanimivo je, da so slednjega lani na županskih volitvah v Ljubljani podprle vse tri stranke), po Arharjevi izločitvi iz prvega kroga pa je SLS nekoliko zadržano podprla Barbaro Brezigar, ki je nato tesno izgubila bitko s sedanjim predsednikom države Janezom Drnovškom. Slednji je bil v prvi polovici svojega mandata povsem sprejemljiv tudi za desno-sredinski politični prostor, saj se ni želel pretirano javno izpostavljati, poleg tega je njegovo ravnanje kazalo, da bo v primerjavi s predhodnikom Milanom Kučanom ravnal bolj državniško.

Znotrajstrankarski premiki

Med zadnjimi dogodki, ki zbujajo zanimanje javnosti, pa je napoved kandidature celjskega župana Bojana Šrota za predsednika SLS. Ambicije Bojana Šrota sicer nekoliko spominjajo na vrenje znotraj NSi pred dvema letoma, ko je župan Dolenjskih Toplic Franci Vovk stopil iz anonimnosti in na kongresu NSi v tekmi z Andrejem Bajukom osvojil neverjetnih 40 odstotkov glasov, s čimer je spravljal formalnega zmagovalca, sedanjega predsednika stranke Andreja Bajuka, v precejšnjo zadrego. Izkazalo se je namreč, da je nezadovoljstvo znotraj stranke čedalje večje in da se ob nizki javnomnenjski podpori utegne zgoditi, da bo stranka na volitvah

izpadla iz parlamenta. Tedaj so mediji in tudi nekateri krogi kot alternativo Bajuku izpostavljali Lojzeta Peterleta, ki pa ni želel kandidirati za predsednika stranke, domnevno tudi zato, ker bi lahko prišlo do upora tistih članov NSi, ki so kritično gledali na Peterletovo vlogo v SKD zaradi koalicije z LDS, ki je SKD pripeljala do velikega poraza leta 1996. Poleg tega se je postavljalo vprašanje, kaj bi zamenjava na vrhu NSi pomenila za vladno koalicijo. Pokazalo pa se je, da bi bil morebiten Peterletov vzpon na vrh NSi še vedno manjše »zlo«, kot če bi se za tak korak odločil konec lanskega leta odstavljeni minister za delo, družino in socialne zadeve Janez Drobnič, ki se je vrnil v poslanske klopi. Peterle je kasneje zavrnil možnost, da bi se še kdaj aktivneje vključeval v strankarsko politiko, pa tudi Drobnič ni pokazal zanimanja za Bajukovo nasledstvo, saj naj bi imel znotraj stranke kar nekaj nasprotnikov, zaradi česar mu najverjetneje ne bi uspelo priti na vrh stranke.

Reforma SLS Vse torej kaže, da bo SLS morda doživela enega večjih pretresov še pred parlamentarnimi volitvami, ko se bo morala po mnenju nekaterih odločiti kako naprej. Slišati je mogoče očitke, naj bi imel Janez Podobnik zaradi svojega dela z ministrstvom za okolje premalo časa za stranko. Prav to pa naj bi spodbudilo Bojana Šrota, ki je lani znova postal župan Celja – zmagal je v prvem krogu –, k napovedi kandidature za predsednika SLS. Ob tem Šrot priznava, da bi bilo zelo težko voditi SLS iz Celja, zato bi morda moral biti vsaj poslanec v državnem zboru, da bi lahko uspešno vodil stranko.

Kakor koli že, prvi skupni nastop pomladnih strank bo zagotovo zanimiva prelomnica v dosednji praksi predsedniških volitev. To bo majhen korak za Peterleta, a velik korak za slovensko pomlad. Zgodnja odločitev Lojzeta Peterleta za kandidaturu naj bi bila po njegovem prepričanju prednost, saj so jo ljudje pozdravili, sam pa ostaja, kot je dejal, kandidat liste državljanov in državljanov s podporo pomladnih strank. **D**

Želim biti odprt in dostopen

Kakšen profil predsednika države nameravate oblikovati v primeru zmage? Se bo zelo razlikoval od drže sedanjega predsednika Janeza Drnovška?

Želim okrepiti dostojanstvo predsedniške vloge v skladu z njeno ustavno opredelitvijo. Vsekakor bi želel razviti tak predsedniški profil, da bi državljanke in državljanji v predsedniku prepoznali svojega predstavnika, ki na državniški način na najvišji ravni skrbi za skupno dobro ter za podobo države navznoter in navzven. K temu spada povezovalna vloga v smeri politične odličnosti pri določanju in doseganju skupnih političnih ciljev. Sem spada tudi skrb za sodelovanje in enotnost nosilcev najvišjih javnih funkcij v skladu z njihovimi ustavnimi in zakonskimi pristojnostmi. Želim biti odprt in dostopen predsednik.

Predsedniški kandidat Lojze Peterle

Kakšna je po vašem mnenju vloga predsednika države v zunanji politiki in kakšna je vloga zunanjega ministra? Predsednik Drnovšek je v zadnjem času ne nazadnje izvedel kar nekaj solističnih potez.

Predsednik nima svoje zunanje politike, lahko pa, upoštevajoč vlogo državnega zbora in vlade, močno pripomore k enotnosti in uspešnosti slovenske zunanje politike. Zunanji minister je ključni nosilec zunanje politike znotraj izvršilne oblasti. Narobe bi bilo, če bi si bila s predsednikom države konkurenčna. Potrebna je ena zunanja politika, med predsednikom in zunanjim ministrom ter predsednikom vlade bi moralo veljati medsebojno spoštovanje, sodelovanje in dopolnjevanje v skladu s formalnimi statusi.

Srečanje Demosove vlade

Na pobudo Lojzeta Peterleta, predsednika prve povojne demokratično izvoljene vlade, so se v soboto, 19. maja, v Ložah pri Vipavi srečali člani omenjene vlade. Srečanja se je udeležil tudi premier Janez Janša, ki je bil v Demosovi vladi obrambni minister, in dejal, da tega, kar je storila Demosova vlada, ni mogoče ponoviti, saj je bil to izjemen čas. Peterle je poudaril zlasti primorski delež pri osamosvajanju, saj le-ta ni bil majhen, Slovenija pa je po njegovem mnenju prehodila pot od preglasovane članice jugoslovanske federacije do najboljše nove članice Evropske unije s pozitivno gospodarsko rastjo, ki bo prihodnje leto predsedovala Evropski uniji. Srečanja se je udeležil tudi nekdanji minister za gospodarstvo v Demosovi vladi Jože Mencinger in dejal, da bi pri kandidaturi za predsednika države podprl Mitjo Gasparija.

Srečanje članov Demosove vlade v Ložah pri Vipavi.

Nasedli kapitan Iztok

Aleš Kocjan, foto: FOTO SPRING, Gregor Pohleven, Bor Slana, arhiv Demokracije

Nepravilnosti, ki jih je v poročilih o nadzoru v Slovenski varnostno-obveščevalni agenciji zapisala vladna komisija, so očitno le vrh ledene gore. Na dan prihajajo vedno nove, ki najbolj bremenijo nekdanjega direktorja Iztoka Podbregarja.

Kot je znano, je vlada pred časom ustanovila komisijo, ta pa je v zadnjih tednih temeljito pregledala delovanje Sove. Komisija je svoje ugotovitve iz nadzora javnosti do zdaj predstavila v dveh poročilih. Poročili sta razkrili, da so se posamezniki očitno več let politično in finančno okoriščali na račun Sove. V prvem poročilu, ki se nanaša na pregled dokumentov v Sovi, je komisija zapisala, da je v

prostorih Sove našla dokumente njene predhodnice, to je Službe državne varnosti (SDV) iz časa pred letom 1991, ki bi jih morala Sova po zakonu že leta 2000 izročiti Arhivu Republike Slovenije, vendar tega ni storila. Prav tako je komisija ugotovila, da je v prostorih Sove naprava za uničevanje papirja, kar bi lahko pomenilo, da so nezakonito uničevali arhivsko gradivo, odkrila pa je tudi prisluškovalno napravo, s

katero je mogoče prisluškovati mobilnim telefonom.

Drugo vmesno poročilo Drugo poročilo, ki se nanaša predvsem na finančno poslovanje Sove, je še bolj šokantno. V njem je vladna komisija zapisala, da je pri pregledu finančnega poslovanja znotraj zakonitega posebnega fonda, ki je namenjen predvsem operativnemu delu Sove, odkrila še nezakonit črni fond, za katerega ne vlada ne

parlamentarna komisija, ki nadzira delo Sove, nista vedeli in o katerem, predvsem o porabi sredstev iz njega, skoraj ni dokumentacije. Pri pregledu je komisija ugotovila, da je bila večina dokumentacije, ki se nanaša na fond, uničena (obstaja le del dokumentacije po letu 2003, čeprav naj bi bil fond obstajal že prej), da so se vanj nezakonito stekala sredstva iz tujine (Sova se po zakonu lahko financira le iz proračuna) in da so se v nekaterih

za reformo obveščevalnega sistema BiH, ki ga je pred tem nezakonito registrirala kot tajnega sodelavca in mu na ta način omogočila, da se je izognil plačilu davka; v drugem primeru je nekaterim svojim sodelavcem plačevala delne ali celotne najemnine za bivanje v zasebnih stanovanjih ter stroške za življenje v Sovinih konspirativnih objektih, ki se zaradi tega niso mogli uporabljati za konspirativno delovanje agencije.

Drnovškovo izmikanje Čeprav obtožbe Janeza Drnovška precej obremenjujejo, je javnost kar nekaj dni čakala, da ji je bil v zvezi z zadevo pripravljen povedati kaj več. Prvič je o zadevi govoril šele tri dni po tem, ko je vlada objavila poročilo, čeprav niti takrat ni povedal veliko. Tako ni dal ključnega odgovora na vprašanje, ali drži, da so karto, ki jo je plačala Sova, naročili iz njegovega kabineta (o tem, da so jo, danes ni dvoma), ampak je v duhu znanega reka, da je napad najboljša obramba, raje napadel vladno komisijo. Očital ji je, da po nepotrebem brsku po drobovju Sove in da ga želi le diskreditirati. Več o zadevi je bil pripravljen govoriti šele pretekli konec tedna, najprej v intervjuju za nacionalno televizijo in nato v intervjuju za največjo komercialno televizijo, čeprav je pri vprašanjih, ki so se nanašala na finančno okoliščanje v Sovi, postal vidno živčen in je temo pogovora hitro speljal drugam. No, kljub temu je javnost dobila nekaj skopih odgovorov. Tako je v pogovoru z novinarjem nacionalne TV Vladimirjem Voduškom dejal, da ni vedel za nakup letalske karte, v intervjuju za TV-klub na komercialni televiziji pa je to izjavo še enkrat potrdil. Na vprašanje, ali je torej Valentina Flander delala na svojo pest, ko je Sovi poslala podatke za nakup karte, pa ni želel odgovoriti. Dejal je le, da tako njej kot Podbregarju zaupa. Glede na to nam seveda ni preostalo drugega, kot da o tem vprašamo Flandrovo. V ponedeljek smo poklicali v predsednikov urad in želeli govoriti z njo. Drnovškova tiskovna predstavnica Jana Lutovac Lah nam

Podbregarjeva parafa na spornem dokumentu in parafa na dokumentu iz leta 2000 sta praktično identični.

Drnovšek zanika, da bi vedel za nakup karte. Je Flandrova delala na lastno pest?

je dejala, da to ni mogoče, ampak naj ji po elektronski pošti pošljemo vprašanja zanjo. Kot je dejala Lutovac Lahova, nas bo Flandrova poklicala, če bo na vprašanja želela odgovoriti. Vprašanja smo poslali, vendar do torika popoldne, ko smo članek oddajali v tisk, Flandrova ni poklicala.

Podbregarjeve laži Če v Drnovškovem uradu o zadevi nočejo go-

voriti, pa je bil več o njej medijem pripravljen povedati Iztok Podbregar, le da se je vsaka njegova izjava že naslednji dan izkazala za bolj ali manj neresnično. Tako je Podbregar kmalu zatem, ko je vlada objavila poročilo o nezakonitem finančnem poslovanju Sove, pojasnil, da ne ve, ali je podpisal odobritev za plačilo karte iz črnega fonda, da pa Sova česa takšnega ne bi počela. Da je Sova to vendarle počela, in to ▶

primerih sredstva iz fonda porabljala nezakonito. Tako je na primer komisija ugotovila, da je Sova delavcu, ki je bedel nad črnim fondom, ob odhodu v pokoj kupila ročno uro v vrednosti 550.000 tolarjev. Izdatek so prikazali kot izdatek za mednarodno sodelovanje. Prav tako je Sova iz tega fonda leta 2005 kupila letalsko karto Frankfurt-Ljubljana-Frankfurt za indijskega zdravilca, ki se je takrat srečal s predsednikom države Janezom Drnovškom, podatke za karto pa je Sovi posredovala voditeljica Drnovškovega kabineta Valentina Flander.

Poleg tega je komisija ugotovila nepravilnosti pri ravnanju z zakonitim posebnim fondom. Po njenih ugotovitvah ga je v enem primeru Sova zlorabila tako, da je iz njega izplačala honorar v višini 126.300 evrov direktorju Komisije

Dostavljeni: dokumentacija

PREDLAGA :

ODOBRIL :

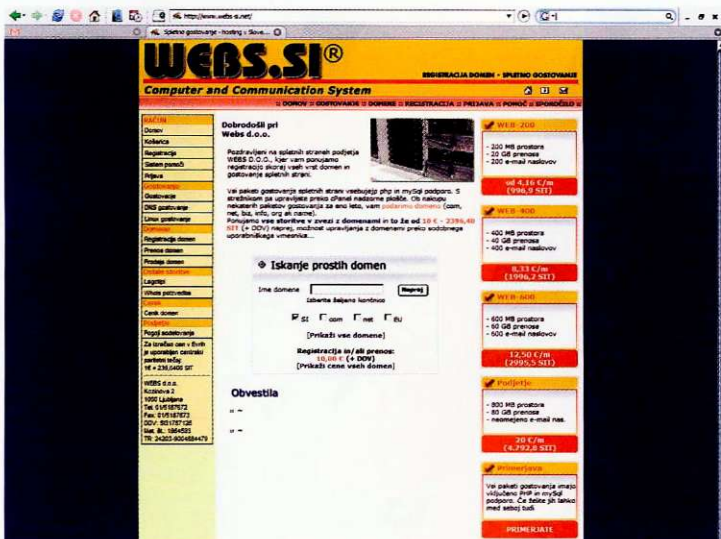
Dr. Iztok **PODBREGAR**
DIREKTOR

OPOMBA: parafa dr. Podbregarja na Predlogu za uporabo sredstev posebnega sklada v višini 219.163,00 SIT

Generalpodpolkovnik
dr. Iztok **PODBREGAR**

Webs, d. o. o., naj bi bilo Sovino obvodno podjetje.

Iztok Podbregar je kupil jadrnico Y-999 v času ko je bil direktor Sove.

► z njegovo vednostjo, se je izkazalo naslednji dan, ko je vlada z dokumentov umaknila oznako strogo zaupno in si jih je javnost lahko prvič ogledala. Iz dokumentov je razvidno, da je Sova karto plačala in da so podatke za karto poslali iz Drnovškovega urada. Prav tako so dokumenti pokazali, da je plačilo karte odobril Podbregar. In kako se je na to odzval slednji? Kot da se ne bi že pred tem dovolj zapletel, je

v izjavi za medije dejal, da podpis na spornem dokumentu, s katerim je odobril izplačilo, ni njegov, in to poskušal dokazati s podpisom s svoje osebne izkaznice. Podpisa se res ne ujemata, vendar le zato, ker je na osebni izkaznici Podbregarjev celotni podpis, medtem ko je na spornem dokumentu uporabil paraf (skrajšan podpis). Nekaj časa se je, zlasti potem ko je Podbregar medijem zatrdil, da nikoli ni uporabljal paraf, zdelo, da je podpis ponarejen, vendar so dokumenti, ki jih je vlada objavila naslednji dan, Podbregarja postavili na laž. Dokumenti niso samo pokazali, da je Podbregar parafe uporabljal, ampak tudi, da so nekatere njegove parafe iz preteklosti precej podobne parafi na spornem dokumentu. Še najbolj se ujema s parafom, ki jo je Podbregar uporabil leta 2000, ko je bil načelnik generalštaba Slovenske vojske.

Sovino obvodno podjetje Ko se torej Podbregar poskuša na vse načine izmakniti odgovornosti za nezakonitosti, ki so se dogajale v Sovi, je v zadnjem času čedalje bolj očitno, da nepravilnosti, ki jih je v dosedanjih poročilih zapisala vladna komisija, še zdaleč niso edine odkrite nepravilnosti v Sovi. Po naših podatkih naj bi bila komisija pri pregledu osnovnih sredstev Sove ugotovila, da v voznem parku Sove manjka eno od službenih vozil. Po odkritju naj bi bilo vozilo kar nekaj časa iskali v različnih prostorih Sove, na koncu pa naj bi ga, nekaj mesecev po tem, ko je bil Podbregar odstavljen z mesta

direktorja Sove, našli v njegovi domači garaži. Podbregar je ob tem izjavil, da v Sovi za avtomobil ni bilo prostora. Da se je to res zgodilo, je v nedeljo v izjavi za medije v Ložah pri Vipavi, kjer so se srečali člani prve slovenske demokratično izvoljene vlade, potrdil tudi predsednik vlade Janez Janša.

Pri pregledu Sovinega poslovanja naj bi bila komisija tudi odkrila, da je Sova pred leti ustanovila lastno obvodno podjetje, prek katerega naj bi bila financirala in izvajala nekatere dejavnosti. Po informacijah, ki so se pojavile v nekaterih medijih, naj bi šlo za podjetje Webs, d. o. o., ki ima sedež na Kozinovi 2 v

Ljubljani. Podjetje, ki je registrirano za omrežne podatkovne storitve, je ustanovila in ga tudi zastopa Karmen Bratuša, žena Bojana Bratuše, ki je bil v Sovi, dokler ga niso odpustili zaradi ponarejene diplome, zaposlen na oddelku za prisluh in fizični priklop, kar naj bi pomenilo tehniko, ki s pomočjo računalniškega programa razvozlja zapletene signale mobilne telefonije. Ali podatki o tem, naj bi bil Webs Sovino obvodno podjetje, držijo, bomo seveda še videli, skrajno nenavadno pa bi v tem primeru bilo (če seveda drži, naj bi takšna podjetja imele tudi tuje obveščevalno-varnostne službe), da bi Sova ustanovitev in

ANKETA

Komu bolj verjamate v aferi Sova?

a) predsedniku vlade
b) predsedniku države
c) ne vem

Odgovorite na www.demokracija.si

Rezultati preteklega tedna

Je Dušan Kumer primeren za vodenje komisije za nadzor nad obveščevalnimi službami?

ne	58,8
da	39,5
ne vem	1,7

% 0 25 50 75 100

Glasovalo: 114

DEMOKRACIJA

Odkritih nepravilnosti

Nekdanji ustavni sodnik dr. Peter Jambreč v oddaji Vroči stol o črnem fondu in financiranju Drnovškovega zdravljenja

»Če je sum, da je obstajal fond, ki ni imel pravne podlage in se je v resnici iz njega popolnoma nenamensko trošila neka vsota denarja, upravičen, potem gre v tem primeru za nezasklišano obliko nezakonitosti ... Pravni problem v tem primeru je izjemen. Predstavljajte si, da bi na neki upravni enoti obstajal črni fond in da bi načelnik ali načelnica upravne enote po mili volji razpolagala z neko vsoto denarja, za katero nihče ne bi vedel. Tudi če gre za legalna proračunska sredstva, je treba vsa izplačati namensko in v skladu s cilji, ki so pravno regulirani. Če tega ni, je to samovolja, arbitrarnost in konec pravne države. Še večji problem je, če se vse skupaj dotika predsednika države, ki je najvišji predstavnik ter varuh zakonitosti in ustavnosti v državi.«

Sova naj bi bila iz konspirativke na Malem trgu 4 prisluškovala SDS in RTVS.

vodenje takšnega podjetja zaupala nekemu, ki je ponarejal listine o svoji izobrazbi. Podjetje naj bi bilo namreč ustanovljeno po tistem, ko je moral Bratuša oditi iz Sove.

Prisluškovanje SDS? Pri navzkrižnem zaslišanju agentov naj bi bila vladna komisija od nekaterih agentov, ki naj bi bili to pripravljene potrditi tudi na pričanju pred sodiščem, izvedela, naj bi bila Sova od leta 1993 do 2002 prisluškovala stranki SDS in RTV

Janez Drnovšek je za Iztoka Podbregarja pripravljen dati roko v ogenj. Očitno bo ta še močno gorela.

Slovenija. Prisluškovanje naj bi se bilo izvajalo iz Sovine konspirativke na Malem trgu 4, ki je v neposredni bližini RTV in sedeža SDS. Poročila o prisluškovanju z najpomembnejšimi informacijami o tem, kaj se pogovarjajo tisti, ki so jim prisluškovali, naj bi bili prejeli Milan Kučan, Janez Drnovšek in Gregor Golobič.

Podbregar po domače Slednje pa še ni vse. V Podbregarjevem času naj bi bili v Sovi veliko zaposlovali (v tem času se je v Sovi zaposlilo kar 100 ljudi) tudi po prijateljskih in političnih linijah. Tako naj bi bil denimo Podbregar v Sovi zaposlil hčeri osebe, ki mu je pred tem prodala jadrnico. Kot nam je uspelo izvedeti, je Podbregar jadrnico (gre za jadrnico Y-999, dolgo 10 metrov) kupil v podjetju Triplast iz Spodnjih Pirnič, ki izdeluje jadrnice. Njegov direktor Anton Novak nam je v telefonskem po-

govoru potrdil, da je Podbregar jadrnico res kupil pri njem, da pa ne drži, da je na ta račun v Sovi zaposlil njegovi hčeri. Kot je dejal, naj bi se bili hčeri na Sovi zaposlili že pred tem. Koliko je Podbregar plačal za jadrnico (nekateri pravijo, da bi glede na to, da je prosto razpolagal s sredstvi črnega fonda, denar zanjo dobil prav iz njega), nam Novak ni izdal, dejal pa je, da se cene takšnih jadrnic gibljejo od 30.000 do 40.000 evrov, odvisno od tega, koliko opreme imajo. No, pogled

na internetne strani, kjer so oglasi za tovrstne jadrnice, pokaže, da se lahko cena za recimo osem let staro jadrnico na trgu hitro povzpne tudi do 50.000 evrov.

Kot je slišati, naj bi na vsa vprašanja, ki se pojavljajo v zvezi z navedenimi sumi nepravilnosti v Sovi, odgovorila naslednja poročila, ki jih namerava v zvezi z nadzorom v Sovi še objaviti vlada. Na dan izida naše revije naj bi predstavili drugi del finančnega poročila, v naslednjih tednih pa še druga poročila. Glede na to ne preseneča, da iz kabineta predsednika države in nekaterih krogov na levici, ki so v preteklosti očitno obvladovali Sovo ter se iz nje tudi informacijsko in finančno napajali, prihajajo čedalje ostrejši toni. A kot kaže, to vlade ne bo ustavilo. Zdi se, da se je trdno odločila, da bo nepravilnostim v Sovi, o katerih se je v preteklosti veliko govorilo in namigovalo, prišla do dna. **D**

Brez posvetovanj

Vida Kocjan

Ravnanje Janeza Drnovška ni primerno funkciji predsednika Republike Slovenije.

Čeprav se je šestletni mandat Mitji Gaspariju, guvernerju Banke Slovenije, iztekel že 31. marca 2007 in je Janez Drnovšek, predsednik države, poziv za prijavo objavil že novembra lani, guvernerja še vedno nimamo. Drnovšek je imel dovolj časa, da bi poslanecem državnega zbora pravočasno predlagal kandidata, ti pa bi ga nato na tajnem glasovanju potrdili. To se ni zgodilo, saj je Drnovšek trmasto vztrajal pri svojem izbrancu Mitji Gaspariju in ves čas zavračal posvetovanje s poslanskimi skupinami. To dela še danes. Na javni poziv sta se prijavila le dva kandidata, in sicer Gaspari ter dr. Boštjan Jazbec. Slednjega je Drnovšek gladko ignoriral, po Gasparijevi neizvolitvi pa je vztrajal pri novem izbrancu Andreju Rantu, čigar partijska preteklost pred osamosvojitvijo je precej bogata. Ko niti slednjega parlament na marčevski seji ni potrdil, se je Drnovšek umaknil, Gaspari je Ranta imenoval za svojega pomočnika, ta pa je nato 1. aprila v skladu s pravili osrednje banke prevzel njeno začasno vodenje. Drnovšku je to ugajalo, in čeprav bi lahko vsaj na aprilski seji državnega zbora poslanci odločali o novem kandidatu, se to ni zgodilo, saj niso imeli predsednikovega novega predloga.

Zato so poslanske skupine SDS, NSi in SLS pretekli teden Francetu Cukjatiju, predsedniku državnega zbora, poslale predlog, naj sprejme sklep, da se predsednik republike izreče oziroma posreduje mnenje o imenovanju guvernerja. Še posebej želijo, da Drnovšek pojasni, zakaj drugi prijavljeni kandidat za razpis za guvernerja banke dr. Boštjan Jazbec zanj ni primeren kandidat. Predsednik je namreč dolžan osebno pojasniti zaplete pri imenovanju guvernerja in razloge, zakaj ne predlaga novega kandidata.

Še vedno brez guvernerja

Po tem pozivu, in ko je kazalo, da bo moral stopiti tudi pred poslance v državnem zboru, se je Drnovšek zganil, čeprav spet v svojem slogu. V sporočilu za javnost je zapisal, da je tudi potem, ko Gaspari in Rant nista dobila zadostne podpore v parlamentu, nadaljeval z iskanjem primernih kandidatov. O Jazbecu pa se spet ni izrekel. V javnosti so se nato pojavile informacije, da je guvernerstvo ponudil dr. Mojmirju Mraku, profesorju na Ekonomski fakulteti v Ljubljani, a je slednji ponudbo zavrnil. V začetku tega tedna naj bi se bil Drnovšek sešel z dr. Dušanom Mramorjem, finančnim ministrom v nekdanji Ropovi vladi, ta pa naj bi se odločil do konca tega tedna.

Čeprav Drnovšek zatrjuje, da si želi, da bi Banka Slovenije čim prej dobila novega guvernerja, in nadaljuje z iskanjem primerne kandidata, očitno ni čisto tako.

Pojavljajo se vedno isti ljudje

Aleš Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Dr. Miha Brejc ima za seboj bogato politično in akademsko kariero. Diplomiral je leta 1975 iz sociologije na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani.

Na isti fakulteti je leta 1983 magistriral, dve leti pozneje pa je na Fakulteti za organizacijske vede v Mariboru doktoriral iz organizacijskih ved. Zdaj je redni profesor na Fakulteti za upravo v Ljubljani, predava pa tudi na Fakulteti za državne in evropske študije.

Leta 1990 je prevzel vodenje Varnostno-informativne službe (VIS), predhodnice današnje Sove. Leta 1993 ga je Drnovškova vlada na podlagi obtožb Romana Jegliča, da VIS zbira podatke o zasebnem življenju Janeza Drnovška, odstavila s tega mesta. Čeprav so se obtožbe pozneje izkazale za neresnične, Drnovšek ni držal besede, ki jo je dal ob njegovi odstitvi, da se mu bo opravičil, če se bo izkazalo, da obtožbe ne držijo. Ob nastopu Bajukove vlade leta 2000 je Brejc za pol leta postal minister za delo, družino in socialne zadeve. Na

volitvah istega leta je bil izvoljen za poslanca v državni zbor, kjer je bil član dveh parlamentarnih odborov in ene komisije, hkrati pa je bil tudi eden izmed treh njegovih podpredsednikov. Leta 2004 je bil izvoljen za poslanca v evropski parlament in to delo opravlja še danes. Z njim smo se pogovarjali o njegovih pogledih na slovensko zgodovino, aferi Sova, referendumu o Hrvaški in sprejemanju evropske ustavne pogodbe.

Konec aprila ste nekoliko presenetili, ko ste kot slavnostni govornik nastopili na proslavi ob 60. obletnici priključitve Primorske matični domovini v Kromberku, ki jo je organizirala Zveza združenj borcev NOB. Zakaj ste se odločili za nastop?

Letos sem dobil prvo vabilo ZZB NOB za govor na proslavi v zadnjih 13 letih. Ne spuščam

se v razloge, mislim pa si, zakaj je bilo tako. Moja odločitev, da se po uspešno opravljenih nalogah, povezanih z osamosvojitvijo Slovenije, vključim v politiko, je pri nekaterih ljudeh vzbudila negativne reakcije. Nisem vstopil v kakšno od močnih vladajočih strank, ampak v takrat šibko socialdemokratsko stranko, ki jo je vodil Janez Janša. Na levici in v zvezi borcev so bili ogorčeni, češ, Janša spada vendar na drugo stran in sinovi partizanov ne bi smeli sodelovati v taki stranki. 45 let po vojni in le nekaj let v novi, demokratični državi so nekateri še vedno vztrajali pri delitvah slovenskega naroda na tiste, ki so bili na pravi strani, in na tiste, ki so bili na napačni. Marsikdo še danes tako misli. Vidite, jaz pa ne mislim tako.

Drugi razlog za mojo politično opredelitev je bilo spoznanje, da so tiste politične sile, ki so zlorabi-

le partizanstvo in vodile državo 45 let, po volitvah leta 1992 spet zavladale v Sloveniji, izvedle divjo privatizacijo in vrgle na cesto 100.000 delavcev. Kdor se danes zgraža nad velikimi socialnimi razlikami in nad tem, da so nekateri v tem času neznansko obogateli, se mora vprašati tudi, koliko je sam s svojim glasom, s svojo podporo na volitvah pripomogel k temu. Ker sem videl, kako so nekdanji veliki direktorji, nekdanji oblastniki in njihovi sorodniki čez noč postali lastniki nekdanj skupne lastnine, sem se odločil, da se ne bom pridružil tistim, ki podpirajo to početje, ampak tistim, ki želijo bolj pošteno delitev nekdanj skupnega premoženja, tistim, ki se zavzemajo za socialno pravičnost, za enake izhodiščne možnosti in ki jim je domoljubje temeljna vrednota.

Kakšen je vaš pogled na partizansko gibanje na eni in domobransko gibanje na drugi strani?

Vsakomur je jasno, in tega nobena sila na svetu ne more spre-

meniti, da je bilo partizanstvo svetla stran naše zgodovine in lahko smo ponosni na naše očete in matere, ki so zmogli toliko moči in poguma ter v boju z veliko močnejšim nasprotnikom zmagali in ohranili slovenstvo. Prav tako je jasno, kdo je sodeloval z okupatorjem in kdo je zlorabil partizanstvo za socialistično revolucijo. Vendar pa otroci ne moremo biti odgovorni za početje svojih staršev, naj bo dobro ali slabo.

V govoru ste poudarili, da je naša dolžnost, da vsak po svojih močeh preseže delitve in pripomore k spravi. Je po vašem mnenju sprava sploh mogoča?

Poglejte, kako so očete EZ pred 50 leti, torej le nekaj let po drugi svetovni vojni, zmogli preseči zgodovinska nasprotja in začeli graditi Evropo miru in sožitja, jugoslovanska in slovenska politika pa sta temeljili na razdvajanju ljudi. Na vsaki proslavi so upravičeno poveljevali partizanstvo in obsojali kolaboracijo, vendar pa tega ni mogoče početi v nedogled, ker se s tem sovraštvo prenaša z generacije na generacijo. Veličina zmagovalcev ni le v njihovem herojstvu, ampak tudi v odpuščanju in razumevanju njihove vloge in odgovornosti za skupno prihodnost.

Slovenija je danes razvita evropska država, je najuspešnejša med novimi članicami ter se po gospodarski in socialni razvitosti uvršča med najboljše članice skupnosti. Nismo uspešni le doma, ampak tudi na tujem. Naši znanstveniki, kulturniki, športniki, gospodarstveniki, tudi naši študentje, pustijo zaznavne sledi odličnosti, kjer koli se pojavijo. Lahko smo ponosni nanje. Zanimivo je, da o njih nikdar ne govorimo kot o rdečih ali črnih, enih ali drugih. So samo naši in tako je prav. Bodimo veseli, da živimo v tako lepi domovini, bodimo ponosni nanjo pa tudi kaj storimo zanjo; ob tem se spomnimo vseh tistih, ki so svoje življenje vtakli v to, kar danes imamo.

V SDS ste spravo na simbolični način dosegli ...

Naša dolžnost je, da s svojimi dejanji gradimo enotnost slovenskega naroda in preprečimo poskuse vnovične delitve. Jaz sem iz partizanske družine in moja

žena tudi, Janševega očeta pa so mobilizirali domobranci in tako je pristal na drugi strani. Toda midva sva prijatelja in v Slovenski demokratični stranki je takšnih primerov še več.

V Sloveniji je ta čas aktualna predvsem zadeva, povezana z nadzorom vladne komisije v Sovi, ki je odkrila vrsto nepravilnosti pri njenem poslovanju. Nekateri pravijo, da so se nepravilnosti v Sovi pojavile predvsem zato, ker še vedno ni pretrgala vezi z nekdanjo SDV. Se s tem strinjate? Kaj ste recimo sami opazili, ko ste bili direktor Varnostno-informativne službe?

Ko sem novembra 1990 na povabilo Demosove vlade prevzel mesto načelnika SDV, je bila to velika tajna služba z okrog 600 zaposlenimi. Konflikti z beograjskimi oblastmi so se stopnjevali in jasno je bilo, da mirnega razpleta ne bo. Zato ni bilo preprosto v kratkem času preoblikovati institucije, ki je 45 let delovala na ustaljen način, niti ni bilo mogoče službe razpustiti. Takrat smo, upoštevaje bližajoči se konflikt z JLA, upokojili okrog 200 zaposlenih, kasneje pa so upokojili še približno enako število zaposlenih. SDV smo preoblikovali v Varnostno-informativno službo; dejansko je šlo za sodobno zasnovo, brez »notranjega sektorja«, skratka, nova demokratična

tudi Sova, tako kot je bila SDV, le podaljšana roka Drnovškove in Ropove vlade. Kot vidim, se v povezavi z Drnovškom spet pojavljajo isti ljudje kot nekoč.

V zvezi s Sovo je mogoče slišati tudi namige, da je obstajala celo posebna skupina, ki naj bi bila od leta 1993 do 2002 prisluškovala stranki SDS in RTV Slovenija. Se vam zdi to mogoče? Je imela Sova takrat tehnične zmogljivosti za to?

O tem ne vem ničesar, glede na sposobnosti tehničnega sektorja Sove in njeno očitno instrumentaliziranost pa teh možnosti ne izključujem.

Pred dnevi je novoustanovljeni Zavod 25. junij, ki ga vodi Marjan Podobnik, napovedal, da bo, če Hrvaška do takrat, ko bo končala pristopna pogajanja za vstop v EZ, ne bo rešila obmejnih vprašanj s Slovenijo, začel zbirati podpise za referendum o vstopu Hrvaške v EZ. Kakšno je vaše mnenje o tem vprašanju? Podpirate to pobudo?

Obmejna vprašanja so vedno v pristojnosti vlad, ne pa civilne družbe. Ljudje imajo vso pravico, da se organizirajo za določen namen in svoje mnenje sporočajo javnosti, vendar pa zato civilna družba ni brez odgovornosti. Te pobude ne podpiram, ker si je Slovenija kot razvita demokratič-

navljam, Slovenija ima dovolj trdnih argumentov za resna pogajanja o meji, tudi za arbitražo ali sodišče, in se ji ni treba zatekati k izsiljevanju ali h grožnjam.

Po nedavnem sestanku pogajalcev za evropsko ustavno pogodbo v Berlinu se zdi, da je vse manj možnosti, da bo ta kmalu sprejeta.

Ustavna pogodba je pomembna novost, saj je prvič v zgodovini EZ nastal dokument, v katerem so združene vse bistvene značilnosti EZ in dosedanjih pogodb. Pogodba poenostavlja in zmanjšuje število pravnih aktov, mnogo jasneje kot doslej razmejuje pristojnosti EZ in držav članic ter povečuje vlogo evropskega parlamenta. Žal pa o ustavni pogodbi, kot je bila predlagana in v mnogih državah že ratificirana, ne bo soglasja. Ker pogodba iz Nice ne ustreza več in ker se težave v razširjeni skupnosti kopičijo, bo do volitev 2009 treba doseči soglasje o novem pravnem temelju EZ. To bo nova pogodba, ki bo vsebovala predvidoma le prvo poglavje predlagane ustavne pogodbe. Če se bomo o tem poenotili, bomo nato morali rešiti še vprašanje drugega dela (listina o temeljnih pravicah EZ) in tretjega dela (politike in delovanje EZ). Skratka, čaka nas naporno pogajanje o vsebini in obliki novih pogodb, nobena od njih pa ne bo imela v svojem nazivu besede »ustavna«. Bistvena novost bo način spreje-

Na podlagi medijskih objav o dogajanju v Sovi v preteklih letih je mogoče reči, da je postala tudi Sova, tako kot je bila SDV, le podaljšana roka Drnovškove in Ropove vlade.

država je potrebovala bistveno drugačno varnostno-obveščevalno službo. Ves čas sem čutil, da je moje delo nekako nadzorovano in kasneje se je pokazalo, da so se tudi nekatere aktivnosti odvijale mimo mene. VIS se je izredno izkazala v času osamosvajanja, ko pa smo se nato začeli ukvarjati z divjo privatizacijo, je Drnovškova vlada hitro ukrepala in v kratkem času si je to službo popolnoma podredila. Na podlagi medijskih objav o dogajanju v Sovi v preteklih letih je mogoče reči, da je postala

na evropska država ne more in ne sme privoščiti. Poleg tega grožnja z referendumom deluje kot sredstvo zaradi pomanjkanja argumentov. Teh pa je, kot je znano, dovolj za resno dvostransko pogajanje.

Kako bi se po vaše na morebiten referendum odzvala EZ?

Že sama ideja za referendum se zdi mnogim nesprejemljiva, in kot mi je dejal kolega evroposlanec, »Slovenija vendar ni balkanska država«. Takšne poteze Sloveniji ne koristijo in nas po svoje potiskajo tja, kjer smo že bili. Po-

manja: ne več referendum, ampak ratifikacija v parlamentu.

Kakšne posledice bi lahko nastale, če ustava ne bo sprejeta kmalu?

Plan B ne obstaja in evropski voditelji se zavedajo, da 27-članska skupnost nujno potrebuje preglednejše in učinkovitejše pravne temelje ter organiziranost. Brez nove ureditve tudi ne bo nove širitve. Verjetno se bo zgodilo tako kot že večkrat doslej: vse do zadnjega trenutka bo napeto, nato pa bo v zadnji noči pogajanje le prišlo do soglasja. ■

Vrenje v Katoliški cerkvi

Dr. Drago K. Ocvirk

V času hladne vojne med svobodnim in komunističnim svetom je bila ideologija primadona. Do padca berlinskega zidu so svet v 20. stol. pretresale družbene reforme in revolucije, nacionalni spopadi, državljanske in ideološke vojne. V vsem tem vrenju je bila religija odrinjena na rob, v zasebnost, brez opaznega vpliva na dogajanje, ki je zajelo vse človeštvo. V Evropi, še zlasti v komunističnem svetu, smo se navadili na nevidnost in nedejavnost vere v družbenem življenju, sociologi pa so nas indoktrinirali z dogmo o sekularizaciji, ki je religijo nepreklicno obsodila na propad.

Vendar so se že v 80. letih našli ljudje, ki so zaznali »*la revanche de Dieu*«, revanšo Boga, kot je tedaj svoje delo naslovil Gilles Kepel, v podnaslovu pa naznanil, da kristjani, judi in muslimani znova osvajajo svet.

Čas sprememb Z osvoboditvijo izpod komunističnega jarma so se tudi v slovenski družbi začele spremembe, ki so bile drugod že sprejete. Normalna posledica izbojevane svobode, vzpostavitve demokracije, uveljavitve človekovih pravic in pravne države je bilo tudi priznanje verske svobode in pravic: verniki, v prvi vrsti katoličani, so spet smeli iz zasebnosti in zakritij v javnost. Za njihove zatiralce in fanatične privrženke sekularizacijske doktrine je bil to šok, nekaj povsem nesprejemljivega. Kar so mnogi od njih po tihem mislili, so nekateri izrekli na glas v smislu: »krščanarji spet dvigajo glave«, »še premalo smo pobili te golazni« ... Zaradi polstoletne totalitarne oblasti so imeli ti laični fundamentalisti v rokah vsa sredstva – od medijskih in propagandnih do političnih in ekonomskih – in so hoteli z njimi izničiti vse možnosti, ki jih daje verska svoboda vernikom, v našem primeru katoličanom in njihovi Cerkvi. Ti fundamentalisti so odtlej izgubili nekaj družbene moči, a so to nadomestili s še večjim fanatizmom in sovraštvom, ki ga bruhajo po medijih. Z vsem tem dogajanjem se je tudi naša družba začela normalizirati in doživljati prehod od ideoloških vprašanj h kulturnim, se pravi bivanjskim in religijskim.

Katoliška cerkev v svetu je te spremembe zaznavala v prvi polovici prejšnjega stoletja, na 2. vatikanskem koncilu pred 50 leti pa se je z njimi temeljito soočila. Toda spremembe v svetu so to starodavno ustanovo prisilile, da se je začela hitreje odzivati in iskati nove rešitve v novih situacijah. Zato se je koncilski logika selila na celinsko raven in Cerkev na posamezni celini se je zazrla vase ter ozrla okrog sebe, da bi poiskala odgovore na bivanjske in verske potrebe ljudi na tistem prostoru. Začele so se celinske škofovske sinode ali konference, in to najprej v Latinski Ameriki, na še nižji ravni pa so potekale pokrajinske in škofijske

sinode. To dogajanje je zajelo tudi Cerkev na Slovenskem, ki je pred leti imela svojo sinodo.

Skratka, če smo bili iz različnih razlogov navajeni, da je religija odsotna iz družbenega in javnega življenja, zdaj ugotavljamo, da je bilo to pravzaprav nekaj nenormalnega, vsiljenega. Zato se to zdaj spreminja: nekje s premislekom in preudarno kot npr. v katoliški Cerkvi, drugje pa bolj udarno, tudi s silo v obliki fundamentalizmov npr. v islamu, hinduizmu in budizmu. Kako se Cerkev odziva na vrenje v svetu in v sebi sami, lahko v tem mesecu opazujemo ob 5. latinskoameriški škofovski konferenci, ki se je sešla v brazilskem Marijinem romarskem središču Aparecida. V začetku maja jo je odprl papež Benedikt XVI., ki je v uvodnem govoru analiziral položaj v Latinski Ameriki in ugotovil, da mora ta konferenca pripraviti »nova pota in ustvarjalni pastoralni načrt«, ki bo vernim v pomoč pri »soočanju z novimi in težavnimi izbirami«.

Katoliška mundializacija Cerkev v Latinski Ameriki se je oblikovala skupaj s to celino zadnjih 500 let in je bila doslej z njo zlita v eno. Pokristjanjevanje, ki se je začelo z velikimi odkritji v 16. stoletju, je vključeno v veliko širše svetovno dogajanje, v povezovanje oz. univerzalizacijo človeštva, ki je nazadnje pripeljala do današnjega poenotenega, globaliziranega sveta in človeštva.

Koncilski logika se je selila na celinsko raven in Cerkev na posamezni celini se je zazrla vase in ozrla okrog sebe ...

Zgodovinar Gruzinski govori o špansko-portugalski univerzalizaciji kot »*mundializaciji*«: svet je postal »*el mundo*«. Gotovo je pri tem nasilje navzoče, vendar ni samo to, kajti s silo ne bi bilo mogoče obstati med številčno močnejšimi domačini, ki jih je bilo v 16. stoletju 50 na enega Evropejca, stoletje kasneje pa je bilo le kakšnih 200.000 Evropejcev raztresenih na vseh štirih koncih sveta. Opraviti imamo s »katoliškim kozmopolitizmom«, v katerem se kot še nikoli prej v zgodovini Zahoda družijo mobilnost in nomadstvo, mehki privezi in prehodi od enega sveta k drugemu. To je ena velikih univerzalizacij

O avtorju

Dr. Drago K. Ocvirk, član Misijonske družbe lazaristov, je redni profesor na Teološki fakulteti v Ljubljani. Doktoriral je v Parizu, kjer je predaval šest let. Znanstveno se je izpopolnjeval v Londonu in Clevelandu, na povabilo Columbia University v New Yorku je sodeloval v raziskovalnem projektu Religion, Human Rights and Religious Freedom in Post-Communist Middle Europe in nato o tem en semester predaval na Univerzi v Leuvnu (Belgija). Sodeluje v evropskem raziskovalnem programu TRES, področje Religija in konflikt. Lani je raziskovalno delo razširil na lokalna verstva v Beninu, letos pa ta projekt nadaljuje na Salomonskih otokih, kjer bo v prestolnici tri mesece gostujoči predavatelj. Zadnje delo je izšlo pri založbi Družina v Znanstveni knjižnici: Misijoni – povezovalci človeštva. Antropologija misijonov.

v zgodovini človeštva, ni pa edina, kajti prav tedaj je tudi islam imel svojo od Maroka do Malezije.

Trgovina s sužnji je med Afriko in Ameriko ustvarila vezi, ki jih prej ni bilo; univerzalizirane elite – vladarji, uradniki, višja duhovščina –, ki so sprejemale politične odločitve, so posegale v Azijo, Afriko, Ameriko in posledično še v Evropo. Evropejci, ki so odhajali v Goo ali Mehiko, so se tem krajem prilagodili in niso bili več povsem Evropejci. Španci so imenovali rojake v Mehiki ali Peruju *indianos* in tako povedali, da jih imajo za Američane. Zaradi mešanja ras, *metisage*, razlikuje Gruzinski med mondializacijo in globalizacijo. Prva pomeni mešanje stvari, bitij, idej in verovanj, druga pa je planetarno širjenje tistega, kar je lastno eni sami celini ali civilizaciji, in sicer tako, da se neokrnjeno in nepomešano razširi na ves svet na račun vsega drugega. V tem vidi Gruzinski razliko med ibersko katoliško mundializacijo nekoč in ameriško protestantsko globalizacijo danes.

Pojav civilne družbe Kljub vsej kulturni različnosti in raznolikosti, ki se je zaradi mešanja ohranjala, je katolištvo Latinsko Ameriko povezovalo v eno in tudi samo je delovalo kot edina (legitimna) vera te celine. Danes se ta kulturna in verska enotnost ruši, in to iz več razlogov: demokratične spremembe, ideološki pluralizem, revolucionarna in uporniška gibanja, organiziran kriminal, industrializacija in tržno gospodarstvo ... Vse to je pripeljalo do naglega sesutja tradicionalne ruralne družbe in v nekaj desetletjih se je prebivalstvo v večini iz podeželskega prelevilo v mestnega ali natančneje: stihijska urbanizacija je malodane čez noč ustvarila večmilijonske *favele* – barakarska velemesta. V Evropi je bilo potrebno celo 19. stoletje, da so nastala prva milijonska mesta, v Latinski Ameriki so večmilijonska mesta zrasla v nekaj desetletjih, v eni generaciji.

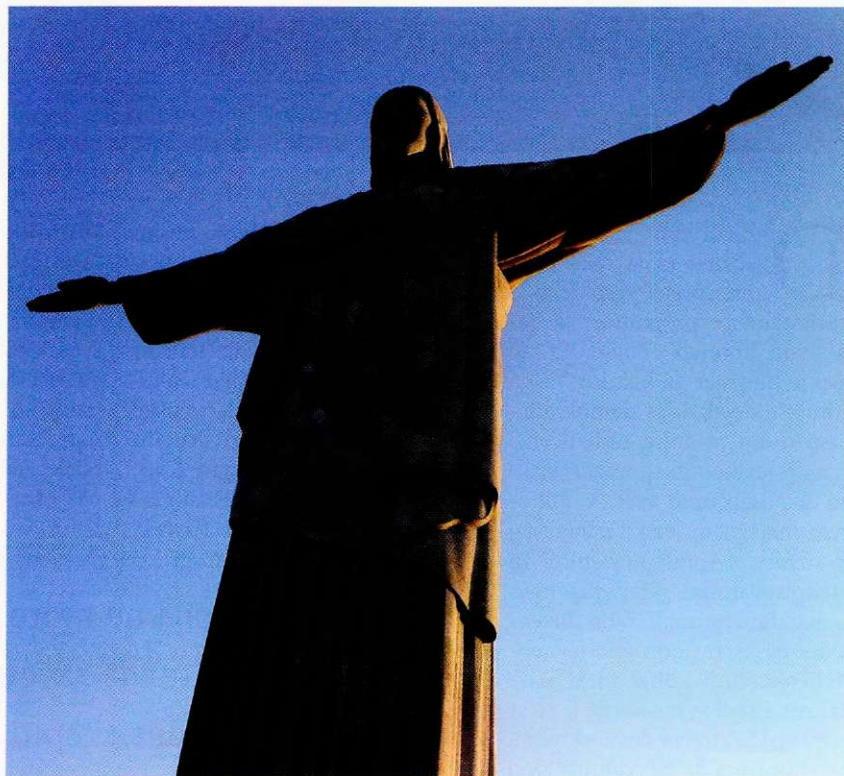
Takšne družbene spremembe pa neizogibno spremenijo tako način življenja kot miselne in vedenjske vzorce. Tradicionalne družbene, idejne, vrednostne in verske vezi, ki so se tu spletale v nekakšnem vseobsegajočem katolištvu, ki je bilo po eni strani opora svetnim oblastem – državi, po drugi pa duhovnim – Cerkvi, so se zdaj v veliki meri razpletle. Posameznik je postal prepuščen sam sebi in zato bolj ranljiv, a hkrati s tem tudi samostojnejši in z novimi možnostmi za (ne)uspeh. Nastajajo nove povezave, nove solidarnosti in s tem nove skupine, skratka, poraja in krepi se civilna družba. V duhu (post)moderne miselnosti se oglašajo in hočejo svoje pravice različne manjšine: etnične (Indijanci, Afričani, mešanci idr.), spolne (lezbijke,

geji) in seveda tudi verske. Prav slednje se množijo kot gobe po dežju in čedalje bolj ogrožajo vpliv Katoliške cerkve. Med Indijanci in Afričani se obujajo njihova tradicionalna poganska verovanja, ki so preživela pod katoliško fasado, iz ZDA prihajajo evangeliki (*evangelicals*) – to so različne sekte, ki so nastale iz protestantizma. Teh ne moremo imenovati evangeličani, kot se imenujejo naši protestanti, ker evangeliki zavračajo tradicionalni protestantizem tako kot katolištvo.

Pred novimi izzivi V takšnih okoliščinah je Cerkev, ki je doslej ravnala in razmišljala večinsko s pozicije moči kot legitimna duhovna oblast, postavljena pod vprašaj; ne nazadnje se to dogaja tudi svetni oblasti, državi. Nobena od teh dveh tradicionalnih institucij ni več kos problemom, s katerimi se soočajo ljudje, zato se ti vse bolj povezujejo v civilna združenja in iščejo rešitve mimo države in Cerkve. Na verskem področju to pomeni, da ljudje zapuščajo Cerkev in se pridružujejo drugim verskim skupnostim, predvsem evangelikom. V Braziliji zapusti Cerkev odstotek vernikov letno in šteje zdaj 65 odstotkov, evangelikov je že 22 odstotkov, k nobeni verski skupnosti pa se ne prišteva 12 odstotkov ljudi. Odgovor na vprašanje *Kako ravnati v takšnih razmerah?* je zato za Cerkev usoden. A ne le za Cerkev na tej celini, marveč na vsem svetu, kajti v Latinski Ameriki živi dobra polovica vseh katoličanov. Vrenje v tej celinski Cerkvi, ki je sad širšega družbenega in svetovnega vrenja, se dogaja v večji ali manjši meri v vseh krajevnih Cerkvah. Odgovori, smernice in načrti konference v Aparecidi bodo pokazali, ali zmore biti

Odgovori, smernice in načrti konference v Aparecidi bodo pokazali, ali zmore biti Katoliška cerkev pomemben dejavnik v sodobnem človeštvu ali ne.

Katoliška cerkev pomemben dejavnik v sodobnem človeštvu ali ne. Že leta 1978, ko je bil za papeža izvoljen Poljak Wojtila, je veljal za papeškega kandidata Brazilec Lorscheider, pred zadnjim konklavom pa je krožilo kar nekaj latinskoameriških imen. Zato ni izključeno, da se prihodnji papež v tem mesecu »dela« v Aparecidi, kar daje tej konferenci in njenim smernicam še dodatno težo. ■

Višji smisel materinščine

Peter Avsenik, foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

V prostorih Slovenske akademije znanosti in umetnosti je bil minuli teden celodnevni posvet o stanju, stiskah, zagatah in zakladih slovenskega jezika. Temeljno izhodišče razprave je bil nacionalni program za jezikovno politiko.

Komisija SAZU za slovenščino v javnosti je pripravila posvet o materinščini.

Državni zbor je na seji v začetku maja med drugim sprejel resolucijo o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2007–2011. O njej je minister za kulturo Vasko Simoniti dejal, da v "demokracijskem duhu podpira tudi učenje drugih jezikov in sporazumevalno usposabljanje vseh v njihovem maternem jeziku". Tako naj bi država s spodbujevalnimi in predpisovalnimi ukrepi zagotovila nadaljnji razvoj in rabo slovenščine na vseh področjih javnega življenja, tudi zunaj meja naše države. Predlog resolucije je sicer pripravil Sektor za slovenski jezik pri ministrstvu za kulturo pod

vodstvom Janeza Dularja, hkrati pa je posvet o sedanjosti in prihodnosti našega jezika pripravila tudi Komisija za slovenščino v javnosti pri SAZU. Svoja stališča so prispevali mnogi ugledni akademiki in drugi tvorci slovenske jezikovne kulture, med drugim predsednik SAZU Boštjan Žekš, jezikoslovec Jože Toporišič in Janez Orešnik, pesnik Tone Pavček, pisatelj Drago Jančar in drugi.

Umiranje jezika v znanosti

Jože Toporišič je uvodoma opozoril na vplive drugih jezikov, predvsem na vpliv v globaliziranem svetu čedalje bolj uveljavljene angleščine. Ob pregledu besedil različnih slovenskih avtorjev je namreč ugotovil, da le-ti uporabljajo čedalje več tujk, za katere pa obstajajo povsem ustrezni izrazi v slovenščini. Po Toporišičevem mnenju se želijo takšni

avtorji z vpletanjem tujih izrazov v svoja besedila povzdigniti na neko višjo raven, vendar pa se s tem odmikajo od širše javnosti. Kar štiri petine tujk bi se po njegovih besedah dale zamenjati s slovenskimi ustreznici, pri čemer so na udaru zlasti znanstvena besedila. Ta so zaradi maloštevilčnega bralstva ena najbolj ogroženih kategorij.

Na njegove besede se je z razpravo o slovenščini v naravoslovnih znanostih odzval kemik Andrej Šmalc in dejal, da se vsako prizadevanje za to, da bi na primer kemiki ali fiziki objavljali znanstvene razprave v slovenščini, utopično. V tako majhnem

Nobena resolucija ne more nadomestiti jezikovne in kulturne zavesti naroda, lahko pa jo pomaga krepiti.

jezikovnem zaledju, kakršno je slovensko, bi namreč uporaba materinščine "zmanjšala faktor branosti za milijon". Kljub temu se je Šmalc zavzel za predstavitev znanstvenih dosežkov v poljudnoznanstvenih revijah v domačem jeziku.

Zanimivo je, da se nam na področju biologije po zagotovilih biologa Matija Gogale za ohranjanje jezika ni treba bati. V razpravi z naslovom Potrebe po usklajevanju botanične terminologije z vidika stroke in slovenskega jezika sta mu pritrdila tudi Franc Batič in Borislava Košmrlj Levaič.

Angleščina nujno zlo? Pesnik Tone Pavček, ki je med drugim predsednik Komisije za slovenščino v javnosti, je v svojem nagovoru izpostavil pomembnost resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko. Skupaj z zakonom o rabi slovenščine je namreč zakonska varovalka, da naj bi bilo s slovenščino "v prihodnje vse dobro". Res pa je, da noben, še tako dober predpis ne more nadomestiti dejstva, da je obstoj jezika odvisen od zavesti. Izrazil je zaskrbljenost nad tem, da Slovenci sami pačimo svoj jezik. Večno se zaradi prešibke jezikovne zavesti pač ne moremo izgovarjati na zunanje dejavnike. "A slovenski jezik zagotovo ne bo nikoli utihnil za zmeraj," je kljub vsemu trdno prepričan Pavček.

S konkretnimi podatki o številu govorcev nekaterih jezikov je postregel jezikoslovec in pedagog Janez Orešnik. Tudi po njegovem mnenju slovenščina ni ogrožena. Slovenski jezik je glede na število govorcev med prvimi tremi odstotki svetovnih jezikov. Kot je navedel, so raziskave pokazale, da dandanes jeziki izumirajo s hitrostjo dva na mesec. Tako bo čez sto let živih le še kakih 600 jezikov, kar je le deset odstotkov sedaj obstoječih oziroma tistih, ki imajo ime. Čeprav je slovenščina v zgornjem delu teh desetih odstotkov, pa Orešnik opozarja, da bi se ob tako močnih trendih vdiranja tujih jezikovnih prvin lahko zgodilo, da bi se v prihodnje slovenščina govorila le še v najozožjih socialnih krogih.

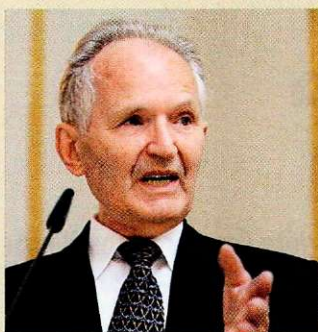
Angleščina je rešilna bilka demokracije, je svoj nagovor začel

Avtor resolucije Janez Dular

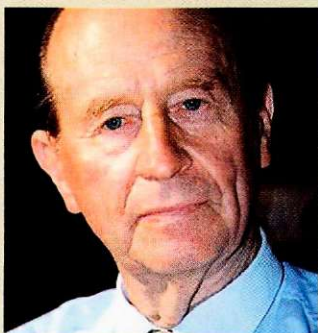
Predsednik komisije Tone Pavček

Slavist dr. Jože Toporišič

Pisatelj Drago Jančar

Pisatelj Zorko Simčič

Cilji Nacionalnega programa za jezikovno politiko

- **Zagotovitev pravnih podlag jezikovne rabe:** država si bo prizadevala za popolnejše in trdnejše predpise o jezikovni rabi in za učinkovitejši nadzor nad izvajanjem predpisov o rabi jezika.
- **Znanstvenoraziskovalno spremljanje jezikovnega življenja:** prizadevanje za boljšo povezanost in usklajenost delovanja vseh nosilcev sociolingvistične vednosti in politične moči na državnih ravni, za dober pregled nad uresničevanjem sprejete jezikovno-politične strategije in za njene popravke ter prizadevanje za opis sodobne norme slovenskega knjižnega jezika.
- **Širjenje jezikovne zmožnosti:** prizadevanje za splošno okrepitev jezikovne zmožnosti v maternem jeziku, za smotrnost pri učenju in rabi tujih jezikov ter za celovito pripravljenost slovenskih govorcev za rabo slovenščine v slovenskem in evropskem sporazumevalnem prostoru.
- **Razvoj in kultura jezika:** prizadevanje za uveljavljanje slovenščine na tradicionalnih in novih področjih, ki jih odpira družbeni in tehnološki razvoj, za utrditev slovenščine v slovenskem visokem šolstvu in znanosti, prizadevanje za višjo sporazumevalno kulturo v družbi ter za dejavnejšo vlogo Slovenije pri sooblikovanju jezikovno-politične usmeritve Evropske unije.

Vir: Ministrstvo za kulturo, sektor za slovenski jezik

Slavko Splichal, saj "globalizacija zmanjšuje nacionalno suverenost. Ker nam je ta jezik tako politično kot civilnodružbeno in birokratsko usojen, preprosto ne bomo mogli biti evropski državljani, če ga ne bomo obvladali. Komunikolog Splichal rešitev za slovenščino vidi v politični podpori in v odpornosti slovenščine na neustrezno rabo.

Višji smisel Nastopajoči so opozorili tudi na problematiko slovenščine v zamejstvu. Teodor Domej iz Celovca je prikazal asimilacijski proces v 20. stoletju, ki je število Slovencev pri severnih sosedih v stotih letih zmanjšal kar za dobrih 60 tisoč. Milan Košuta iz Trsta pa je prebral pismo, v katerem poziva k večji ozaveženosti matice do italijanske manjšine.

Govorila sta tudi dva literata. Zorko Simčič je pripovedoval o izkušnji doživljanja materinščine iz tujine, Drago Jančar pa je svojo zavzetost za pisanje v materinščini utemeljil z višjim smislom.

Gotovo je torej, da bi si lahko za ohranitev materinščine bolj prizadevali. Ali bo k temu pripomogel nacionalni program

jezikovne politike, bo pokazal čas. Res je, da nobena resolucija ne more nadomestiti jezikovne in kulturne zavesti naroda, lahko pa jo pomaga krepiti. O najhujšem tekmeu slovenščine – angleščini – je morda nekoliko preveč pesimistično govoriti kot o pogoju za demokracijo. Čeprav se zmeraj bolj vrašča tudi v naš vsakdanjik, pa Evropska unija priznava vse svoje jezike za uradne. To gotovo zagotavlja večje možnosti tudi za ohranitev drugih zakladov domače kulturne dediščine. Če bomo Slovenci pri rabi materinščine znali iskati višji smisel in se bolj istovetiti s svojimi koreninami, se nam v prihodnje ne bo treba bati črnega scenarija, s katerim je svoj govor sklenil Pavček. "Sprejemamo tuje navade, tuje praznike, tuje neumnosti, z njimi šarimo okoli sebe, kot da smo zato bolj pomembni, bolj svetovljanski. Pri tem se ne bojimo, da bodo v prihodnje slovensko govorili samo še lipicanci, ko bodo igrali golf ali polo. Takrat pa ne bo nikjer nobenega Edvarda Kocbeka, da bi razumel njihovo govorico, njihov užaljeni, strti beli ponos." **D**

Revoz in zaposlitve

Vida Kocjan foto: Bruno Barbey/Magnum, Gregor Pohleven, Bor Slana

Novomeški Revoz je po imenovanju nove resorne ministrice Marjete Cotman sprostil kriterije za zaposlitev, dejavnejši so tudi strokovni delavci zavoda za zaposlovanje. Še vedno je precej brezposelnih, v Revozu pa delajo Slovaki in Bolgari.

Vnovomeškem Revozu so začeli serijsko izdelovati nov model Renaultovega twinga. Čeprav ga izdelujejo izključno v novomeškem Revozu, je Renault na letošnjem ženevskem avtomobilskem salonu vozilo predstavil kot francoski izdelek, kar je nekatere precej osupnilo, a tako pač je. Revoz, ki je v celoti vključen v industrijski sistem francoskega Renaulta, posluje uspešno, vendar se z višino dobička nikakor ne uvršča med najdonosnejša podjetja v državi. Investicija v novo proizvodnjo in dodatne proizvodne

zmogljivosti za twinga naj bi bila vredna 400 milijonov evrov, desetino tega, to je 40 milijonov evrov, pa je v obliki pomoči prispevala slovenska država.

Za določen čas Ta čas nas predvsem zanima, kaj se dogaja z zaposlovanjem. Zdaj je v Revozu zaposlenih približno 3.000 ljudi. Po naših informacijah Revoz v zadnji »akciji zaposlovanja« nikogar ni zaposlil za nedoločen čas, ampak le za določenega, pri čemer je treba opozoriti, da so nekatere na novo zaposlenim ponudili

pogodbo za 1 leto z možnostjo podaljšanja, nekatere pa so zaposlili tudi za krajše obdobje. Vsak, ki pozna zaposlitvene možnosti v Revozu v preteklih letih ve, da so zaposlovali le mlade do 35. leta, pa še pri tem so imeli zelo stroge kriterije. Z odločitvijo, da bodo v Novem mestu izdelovali tudi twinga, pa je začelo zmanjkovati delavcev tako v ožji kot širši regiji ali mejnih regijah z Dolenjsko. V mestu ali okolici so ljudje opazili, da so v tovarni zaposlovali Slovake. V zadnjem času pa je na tem področju prišlo do sprememb. V Revozu so zdaj dobile delo tudi ženske, starostne omejitve za zaposlitev pa kar nenadoma ni več. Pozornemu opazovalcu se zdi, da so se stvari spremenile s kadrovskimi spremembami na Zavodu RS za zaposlovanje in na ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve. Pa pojdemo po vrsti.

Pomoč Cotmanove V Sloveniji, predvsem pa v Jugovzhodni regiji, je najbolj žgoča težava za-

poslovanje brezposelnih nad 35. letom starosti, težave z zaposlitvijo pa imajo tudi ženske. Po naših podatkih se je ministrica Marjeta Cotman kmalu po svojem imenovanju sešla z vodstvom Revoza, ki je dotlej poudarjalo, da želijo zaposliti le ljudi do 35. leta. Ministrica pa jim je, potem ko se je seznanila s težavnostjo delovnega procesa v tovarni, razložila, kakšne so možnosti za zaposlitev brezposelne osebe skladno z zakonom o zaposlovanju in zavarovanju. Pojasnila jim je, da jim bo država, če bodo zaposlili osebo, starejšo od 50 let, ki je že dlje časa prijavljena na Zavodu RS za zaposlovanje, vrnila prispevke. Šele po tem sestanku so se vodilni v Revozu začeli zanimati tudi za zaposlovanje starejših delavcev. Cotmanova naj bi se bila dogovorila tudi za zaposlovanje vseh drugih. Ugotovila naj bi bila namreč, da ne gre za fizično obremenjujoče delo, ampak je proizvodni proces avtomatiziran in gre v bistvu za nadzor tehnoloških procesov,

Marjeta Cotman, ministrica za delo

Marija Poglajen, direktorica ZRSZ

za kar pa so primerne tudi starejši osebe. Vendar to ni bilo edino, kar je dosegla Cotmanova kmalu po svojem imenovanju.

Spremembe v zavodu Do zamjenave je prišlo tudi v vodstvu zavoda za zaposlovanje, sodelovanje med novo direktorico Marijo Poglajen in ministrico Marjeto Cotman pa po naših podatkih poteka zgledno. Pri zaposlovanju oziroma pogovorih brezposelnih s kadrovske službe Revoza zdaj dejavno sodelujejo tudi strokovni sodelavci območnih enot zavoda, generalna direktorica pa o vsem, kar se dogaja na zaposlitvenem področju, povezanem z Revozom, tedensko obvešča Cotmanovo. Ministrica namreč želi vedeti, kako uspešni so pri teh pogovorih. O tem, kako poteka sodelovanje zavoda z Revozom, smo vprašali tudi Tanjo Podobnik Zec, ki je v zavodu pristojna za posredovanje informacij medijem. Poudarila je, da zavod stalno sodeluje z Revozom pri zagotavljanju delavcev za potrebe njihovega delovnega procesa. »Če se omejimo le na večje akcije, je treba omeniti, da je bila prva takšna akcija v letu 1998 (zagotovitev 500 novih delovnih mest), druga pa v letu 2004 (400 novih delovnih mest),« je dejala Podobnik Zečeva.

Aktivnosti V nadaljevanju je še pojasnila, da je bilo lani in letos v ta namen izvedenih več aktivnosti. Aprila 2006 je podjetje Revoz odpravilo nočno izmeno, zaradi česar je delo izgubilo 190 zaposlenih, od tega 90 iz območne službe Novo mesto. Zaradi izjemnih naročil in tržne uspešnosti t. i. starega clia je vodstvo novembra 2006 sklenilo znova

uvesti nepopolno nočno izmeno. Od takrat dalje zavod krepi aktivnosti za kritje prostih delovnih mest. Prvič so bili o tem, da želi Revoz oktobra 2006 zaposliti 300 delavcev, obveščeni julija 2006. Podobnik Zečeva pravi, da je bilo do septembra 2006 realiziranih 85 zaposlitev. Ta mesec je Revoz spet objavil namero o uvedbi nočne izmene, in sicer so 'odpirali' 400 novih delovnih mest.

Visoka fluktuacija Do konca leta 2006 je zavod skupaj z Revozom izpeljal številne motivacijske sestanke, v katere je bilo vključenih 4.164 brezposelnih oseb. V novembru 2006 je Revoz zaposlil 400 delavcev, delno v nočni in delno v dnevni izmeni, predvsem za potrebe nadaljnje proizvodnje starega modela clio. Novembra 2006 so se predstavniki tovarne seznanili s končnimi številkami, po katerih naj bi po zagonu proizvodnje novega twinga skupno zaposlili še 700 delavcev. Za začetek proizvodnje, to je aprila 2007, bi potrebovali 240 delavcev ter tekočo fluktuacijsko rezervo; fluktuacija naj bi takrat dosegala 19 odstotkov novozaposlenih, kar je precejšnja številka.

Nekaj zapletov Da bi zagotovili potreben kader, so območne službe zavoda (predvsem območne skupnosti Novo mesto, Ljubljana, Kranj, Celje in Trbovlje) intenzivno oglaševale zaposlovanje v Revozu na vseh motivacijskih seminarjih na uradih za delo, v knjižnicah, na centrih za socialno delo, sodelovali so tudi na lokalnih radijskih in TV-postajah ipd. Veliko brezposelnih oseb je na tej podlagi in na podbudo zavoda podalo prijavo oziroma vlogo za zaposlitev. Po-

Zdravko Slak, član uprave in direktor Direkcije človeških virov v Revozu

Devetsto novih zaposlitev v treh letih

Koliko delavcev je Revoz zaposlil v zadnjih letih?

Od začetka sedanjega ciklusa visokih aktivnosti v naši proizvodnji, ki sega v leto 2004 z vmesnim krajšim obdobjem nekoliko nižjega nivoja v sredini leta 2006, smo zaposlili 404 osebe, napolnili s strani Zavoda za zaposlovanje, skoraj 500 brezposelnih oseb pa smo v istem obdobju zaposlili na podlagi njihovih odzivov na naše oglase in (v majhnem obsegu) prek agencij, ki zagotavljajo delavce drugemu uporabniku.

Koliko tujcev je zaposlil Revoz (mislim na proizvodne delavce) in iz katerih držav?

Neposredno ali prek agencij bo ob koncu zagona polne nočne ekipe zaposlenih približno 50 tujcev. Neposredno zaposleni bodo iz obmejnega območja Hrvaške (dnevna migracija), drugi bodo iz EU (Slovaška, Bolgarija).

Kakšne ugodnosti Revoz ponuja tujim delavcem?

Tujci imajo enake pogoje kot slovenski državljani, posebnih ugodnosti s strani Revoza ni.

Kolikšna je povprečna plača tako zaposlenih delavcev?

Plača nekvalificiranega delavca začetnika za delo v dnevni ekipi za redni delovni čas znaša od 680 do 690 evrov bruto, za delo v nočni ekipi pa od 920 do 930 evrov.

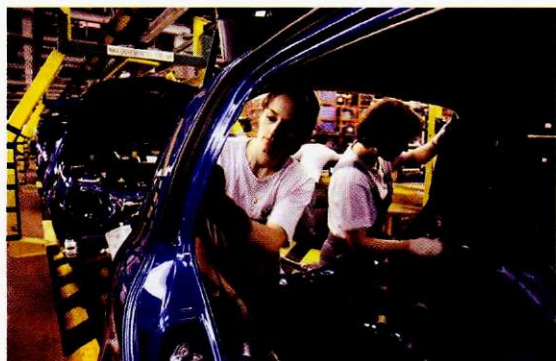
Kolikšne so bile državne pomoči Revozu v zadnjih letih?

Edina državna pomoč, katere realizacija je še v teku, je splošno znanih nekaj manj kot 40 milijonov evrov.

dobnik Zečeva pri tem obžaluje, da na zavodu nimajo točnih podatkov o zaposlitvah, saj iz Revoza kljub stalnim prošnjam niso prejeli natančnih informacij, kako poteka zaposlovanje. Prvo natančnejše poročilo v letu 2007 s strani Revoza je zavod prejel 14. marca 2007. Iz tega poročila je razvidno, da se je pogovorov o zaposlitvi v podjetju udeležilo 1.005 kandidatov, od tega so jih v nadaljnje postopke preverjanja sprejeli 372, na

zdravniški pregled so jih napotili 345, zaposlitev pa je do takrat dobila 201 oseba.

Marčevske spremembe Glede na marca 2007 spremenjene kriterije zaposlovanja (kandidati do 55. leta starosti) v Revozu je zavod pripravil nov akcijski načrt za zagotovitev potrebnega števila delavcev. Dogovorili so se za najmanj 700 napotitev brezposelnih oseb v Revoz. Od 15. marca do 5. maja 2007 je bilo s tem dodatno seznanjenih 3.299 brezposelnih oseb v starosti do 55 let. Napotnice za zaposlitev so poslali 2.957 brezposelnim osebam, 1.052 oseb pa je na uradih za delo oddalo svoje vloge za zaposlitev v Revozu. Po pregledu in izločitvi neprimernih vlog so uradi za delo do 5. aprila 2007 poslali v Revoz 926 vlog. »Po teh pojasnili smo se obrnili tudi na Zdravko Slaka, člana uprave in direktorja Direkcije človeških virov v Revozu, vprašanja in odgovore pa objavljamo posebej. ▣

Utrinki iz Revoza, ki je v lasti francoskega Renaulta

Zavod za zaposlovanje sodeluje z Revozom.

Razvpiti predor buri duhove

Vida Kocjan, foto: DARS, Gregor Pohleven

Minister Janez Podobnik je prepričan, da je polni priključek avtoceste v Šentvidu več kot potreben, zato so nujne tudi spremembe lokacijskega načrta, s katerimi bi popravili zgrešene rešitve izpred več let.

Predor Šentvid je z gradbenega vidika eden najzahtevnejših objektov v slovenskem avtocestnem omrežju. Po podatkih Družbe za avtoceste Republike Slovenije (DARS) sta najzahtevnejši del pri gradnji t. i. kaverni, to sta velika podzemna prostora, kjer se bosta znotraj predora na avtocesto priključili predorski cevi s Celovške ceste. V Darsu zatrjujejo, da gre za prvi tovrstni predor v Sloveniji pa tudi v tujini ne srečamo veliko podobnih, zato zgraditev kavern, katerih samo svetli profil meri 320 kvadratnih metrov, nika kor ni lahek zalogaj, še manj pa je predvidljiv. Čeprav na Darsu zatrjujejo, da gradijo po načrtih, je dokončanje del kljub temu nepredvidljivo. Dodajmo, da je Rajko Siročič, predsednik uprave

Darsa, pretekli teden za nacionalno televizijo kljub temu izrazil prepričanje, da bo gradnja končana do predvidenega roka, to je do konca letošnjega leta.

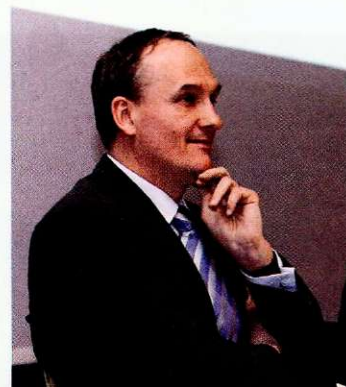
Kratkovidnost Predor je bil sprva načrtovan kot dvocevni dvopasovni predor s polovičnim priključkom v Šentvidu. Ta bi omogočal le izvoz z avtoceste v Šentvidu, ne pa tudi uvoza na avtocesto s Celovške ceste. Takšni načrti so bili leta 2000, v letu 2003 pa so ugotovili, da rešitev ni zadovoljiva. Med drugim so tega leta znova preverili možnost graditve dvocevne tripasovne predora s polnim priključkom v Šentvidu. To možnost so nato preverjali s študijami in izkazala naj bi se kot najoptimalnejša, saj naj bi bistveno bolje reševala prometne razmere v

tem delu Ljubljane. S spremembo naj bi tako dobili optimalno različico, nerešeno pa je ostalo glavno vprašanje, kako in kje je priključitev Celovške ceste v predoru sploh izvedljiva. Dars je nato naročil izvedbo raziskovalnega rova, ki bi odgovoril na neodgovorjeno vpra-

šanje. Rov so začeli graditi aprila 2004, to je pred štirimi leti. Junija istega leta so nato razpisali graditev predora Šentvid.

Spremembe načrtov Po pridobitvi gradbenega dovoljenja, ki je bilo izdano le za dvocevni dvopasovni predor, in sklenitvi pogodbe za gradnjo je izvajalec del 15. decembra 2004 začel graditi dvocevni tripasovni predor s severne strani, tripasovnega pa naj bi nato, če bi bil potrjen, začeli graditi šele s priključkom Celovške ceste v predoru. V Darsu pravijo, da so v prvi polovici leta 2005 dobili izsledke raziskovalnega rova, ki so potrdili izvedljivost polnega priključka, to pa so potrdile tudi strokovne recenzije, zato so zaprosili za dopolnitev gradbenega dovoljenja za izvedbo tripasovnega predora s kavernama. Za umestitev tudi priključnih predorskih cevi v prostor je bilo treba spremeniti državni lokacijski načrt iz leta 2002, ki teh cevi ni predvideval. Izvajalec del je tako 13. junija 2005 začel graditi dvocevni tripasovni predor tudi na južni strani. Preboj prve predorske cevi je bil končan decembra lani, preboj druge pa letos.

Zapleti Na Darsu zatrjujejo, da je dokončanje predora le še stvar

Janez Podobnik, minister za okolje

Rajko Siročič, direktor Darsa

časa. Če bo naročilo za elektro-strojno opremo predora Dars od dal tako, da bo izbrani izvajalec z delom lahko začel še v maju, je dvocevni tripasovni predor brez priključnih predorskih cevi na Celovško cesto lahko odprt za promet v zadnjih dneh letošnjega decembra, so bili v Darsu prepričani še v začetku aprila letos. Postopek javnega naročanja namreč zaradi številnih pritožb neizbranih ponudnikov še vedno ni končan. Čeprav nekateri izražajo pomisleke o potrebnosti takšne elektro-strojne opreme predora, pa so v Darsu prepričani, da je ta nujno potrebna v prav takšni obliki, kot je predvidena z razpisom o oddaji del.

Nova dejstva Po odgovor, kaj je s spremembami, smo se odpravili na ministrstvo za okolje in prostor, ki ga vodi Janez Podobnik. Tam so nam uvodoma pojasnili, da je ministrstvo spremembe in dopolnitve uredbe o lokacijskem načrtu za avtocesto na odseku Šentvid–Koseze pripravilo zaradi novih dejstev, ki so se zgodila po sprejetju uredbe o lokacijskem načrtu za omenjeni odsek avtoceste v letu 2002, ki je predvidevala priključek v obliki polovičnega diamanta z dvema priključnima rampama za priključevanje avtoceste na Celovško cesto. Pojasnili so, da so nova dejstva nastala v okviru izvajanja stanovanjskega nacionalnega programa, ki poleg graditve sosesek v Stanežičah in na Brodu predvideva tudi sosesko Škofovi zavodi, kjer je predvidena graditev stanovanj (za 5 tisoč stanovalcev) in objektov za poslovno dejavnost (1.500 delovnih mest). »Zgraditev treh

DARS: »Vedeti moramo kako naprej«

Kolikšna je bila začetna cena in predvideni rok dokončanja predora Šentvid–Koseze?

Prvotna pogodbeno vrednost predora Šentvid, ki vključuje le en dvopasovni in en tripasovni predor s polovičnim priključkom, znaša 11,534 milijarde slovenskih tolarjev, rok za dokončanja odseka pa je bil predviden konec decembra 2007. Zavedati pa se moramo, da je ta rok že ogrožen, saj še vedno ni končan postopek javnega naročanja za elektro-strojno opremo predora Šentvid, ki je za varen potek prometa skozi predor nujno potrebna. Čeprav je Dars ta postopek začel že leta 2005, zaradi ponavljajočega se vlaganja zahtevkov za revizijo s strani različnih ponudnikov, ki si prizadevajo dobiti posel, še vedno ni končan.

Kolikšna je zadnja predvidena cena investicije?

Ocenjena vrednost predora Šentvid (vključno z dodatnimi in več deli; upoštevan je nivo cen december 2006) brez priključnih predorskih cevi znaša 96,3 milijona evrov, s priključnimi predorskimi cevmi, ki bodo opredeljene s spremembo državnega lokacijskega načrta, če ga bo sprejela vlada, pa 108,5 milijona evrov.

Kaj je razlog za podražitve oziroma prekoračitve?

Poudarjamo, da bo višja končna cena (ne pa podražitev) predora posledica predvsem spremenjene izvedbe predora (dvocevni tripasovni predor s polnim priključkom na Celovško cesto, kar sprva ni bilo predvideno; če jo bo vlada potrdila, se bodo opazno izboljšale prometne razmere v tem delu Ljubljane), močno povečanih podpornih ukrepov zaradi izre-

dne zahtevnosti graditve predora ob geološko-geomehanskih pogojih hribine, večjega števila prečnih (reševalnih) predorskih cevi, katerih število je bilo zaradi sprememb evropskih direktiv treba podvojiti, ter drugih neizogibnih rešitev, ki jih zahteva graditev v tovrstnih zahtevnih razmerah.

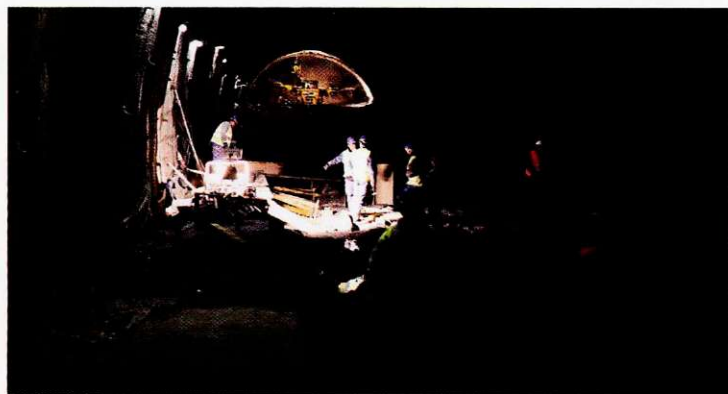
Nadzorni svet Darsa je konec aprila pozval vlado, naj čim prej sprejme odločitev o dopolnitvi uredbe. Zanima nas, zakaj je bilo to potrebno.

Po besedah Franca Slaka, predsednika nadzornega sveta DARS, d. d., je nadzorni svet konec aprila 2007 sprejel sklep, s katerim je znova pozval vlado, naj čim prej sprejme odločitev o dopolnitvi uredbe o lokacijskem načrtu za predor Šentvid. Graditev je namreč prišla do faze, v kateri je bilo nujno potrebno, da se lastnik odloči, ali bo dopolnil uredbo o državnem lokacijskem načrtu za avtocesto na odseku Šentvid–Koseze (in s tem omogočil zgraditev polnega priključka v Šentvidu, ki bi izboljšal prometne razmere ne le v Šentvidu, temveč tudi v njegovem širšem okolišju) ali naj Dars še naprej vodi projekt v skladu z veljavno uredbo in predor Šentvid za promet dokonča kot dvocevni tripasovni predor s polovičnim priključkom. Dopolnitev navedene uredbe bi omogočila dokončanje predora s polnim priključevanjem na Celovško cesto, izvedbo severne energetske postaje in vodnega hrama za potrebe požarne vode. Ker sta energetska postaja in vodni hram za zagotavljanje funkcionalnosti in varnega poteka prometa v predoru nujna, ju bo, če vlada ne bo sprejela sprememb in dopolnitev uredbe, treba urediti začasno.

sosesek na območju severozahodno od Ljubljane pomeni bistveno spremenjene okoliščine za načrtovanje prometnega sistema v tem delu. Zaradi njih bo prišlo do dodatnega prometa, ki ni bil zajet v prvotnih študijah, ki so bile podlaga za sprejeti lokacijski načrt na avtocestnem odseku Šentvid–Koseze v letu 2002.« Dodajajo, da je na podla-

gi navedenega Dars v letu 2002 pristopil k vnovični preveritvi celotnega cestnega omrežja. Na podlagi prometnih študij se je poleg zgraditve navezovalne ceste Jeprca–Stanežiče–Brod izkazala potreba po zgraditvi polnega priključka Šentvid. V okviru slednjega sta predvideni dve dodatni enosmerni predorski rampi in razširitev Celovške ceste do Stanežič ter z dodatnima pasovima za javni potniški promet. Glede na velike prometne obremenitve, ki jih povzročata severozahodni del ljubljanske regije ter jugozahodni del gorenjske regije in jih obstoječe prometno omrežje ne more več prevzemati, ter glede na predvideno dodatno stanovanjsko graditev v okviru stanovanjskega nacionalnega programa je zgraditev polnega priključka v Šentvidu več kot potrebna. Dodajajo, da

je predlog sprememb in dopolnitev lokacijskega načrta izdelan v skladu z zakoni o urejanju prostora, o varstvu okolja in o ohranjanju narave. V okviru postopka priprave sprememb in dopolnitev lokacijskega načrta so izdelali celovito presojo vplivov na okolje in poročilo o teh vplivih. **D**

Zaradi širitve se je cena šentviškega predora močno zvišala.

Pridnost, klenost, tradicija

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Notranjsko-kraška regija je gospodarsko šibkejšo območje z zelo delavnim prebivalstvom ter ena najredkeje naseljenih in okoljsko najbolj ozavešenih regij z ne dovolj izrabljenimi turističnimi prednostmi.

Postojna mora postati poslovno in gospodarsko središče regije.

Značilnost regije je kraški svet z enkratno Postojnsko jamo in naravnim fenomenom presihajočega Cerkniskega jezera. Po površini je ena izmed manjših, sicer pa najredkeje naseljena regija v Sloveniji, saj ima petkrat manj prebivalcev na kvadratni kilometer kot najgostejše naseljena Osrednjeslovenska regija. Spada med gospodarsko šibkejšo v državi, saj k slovenskemu bruto domačem proizvodu (BDP) prispeva le 2 odstotka. 59,1 odstotka vseh prebivalcev, starih 15 let ali več, je delovno aktivnih, kar je največ v državi. Stopnja registrirane brezposelnosti je nižja od slovenskega povprečja in med nižjimi v državi. 22 odstotkov vseh zaposlenih v regiji je v letu 2004 prejelo 13. plačo, kar je največ v državi. Delež prebivalcev, priključnih na javni vodovod, je najvišji med vsemi regijami, delež prebivalcev, priključnih na kanalizacijsko omrežje, pa je med najnižjimi. V tej regiji letno zberejo 467

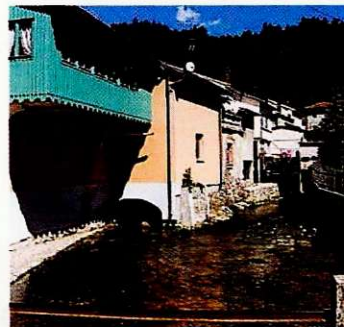
kg odpadkov na prebivalca, kar je največ v Sloveniji (njeno nasprotje v tem obziru je Pomurska regija, kjer je ta količina kar za 180 kg manjša in najmanjša v Sloveniji).

Zdravo podeželje Leta 2004 je bila regija med vsemi najprivlačnejša za priseljevanje in to je v največji meri vplivalo tudi na njen pozitiven skupni prirast prebivalstva. V tej regiji je namreč letna stopnja 2,3, slovensko letno povprečje pa je 0,6 promila. Nekoliko več je starih 65 let ali več (16,4, slovensko povprečje je 15,3 odstotka), delež tujega prebivalstva pa je 3,0-odstoten (slovensko povprečje je 2,2). Za to regijo je še značilno, da je pričakovano trajanje življenja ob rojstvu večje od slovenskega povprečja. Manjši je tudi delež živorojenih otrok zunaj zakonske zveze (29,9 odstotka vseh, v Sloveniji 44,8 odstotka), bistveno manj umre dojenčkov na tisoč živorojenih (2,2, slovensko

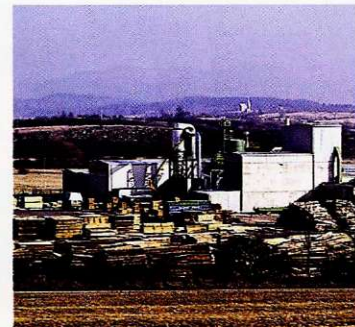
povprečje je 3,7). Drugi kazalniki so na povprečju slovenskih, manj pa je zakonskih parov brez otrok in več parov z otroki (58,3 odstotka vseh, v državi 53,0 odstotka). Dvakrat manj je zunajzakonskih partnerstev z otroki, in sicer je teh v regiji 2,6 odstotka vseh, slovensko povprečje pa je 5,3 odstotka. S tem kazalnikom je ta regija najboljša med 12 slovenskimi regijami. Nadpovprečno je število prebivalcev katoliške veroizpovedi (63,5 odstotka vseh, slovensko povprečje

je 57,8), nekoliko več od povprečja je islamistov in pravoslavcev (prvih 2,7, drugih pa 3,3 odstotka prebivalstva). Tudi podatek o ateistih je nižji od slovenskega povprečja, saj jih je 8,4 odstotka vseh (slovensko povprečje je 10,1). V regiji je bistveno manj otrok v vrtcih (47,8 odstotka, slovensko povprečje je 61,4), manj je učencev na osnovno šolo (154, v državi 187), več pa je osnovnih šol na tisoč osnovnošolcev (6,5, v državi 4,9). Večje od povprečja je število študentov (58,1 vseh mladih v tej starostni skupini, slovensko povprečje je 55,5).

Gospodarstvo in turizem V Notranjsko-kraški regiji v primerjavi s celotno Slovenijo poslujeta dva odstotka vseh podjetij (2.165), od tega se jih 60 odstotkov ukvarja s storitvami, v industriji jih deluje nekaj manj kot 30 odstotkov, v gospodarskih družbah pa je bilo po zadnjih podatkih iz leta 2003 zaposlenih 2.268 ljudi. Prispevek Notranjsko-kraške regije k celotnemu BDP Slovenije v letu 2003 je bil z manj kakor dvema odstotkoma najmanjši. Ta regija je v letu 2003 po bdp na prebivalca dosegla 76,4 odstotka slovenskega povprečja (ki je bilo takrat 9.523 evrov). Za večino panog je značilna nizka dodana vrednost proizvodov, kar onemogoča razvojni preboj regijskega gospodarstva. Vzpodbudno pa je dejstvo, da so se tradicional-

Ilirska Bistrica z reko Reko

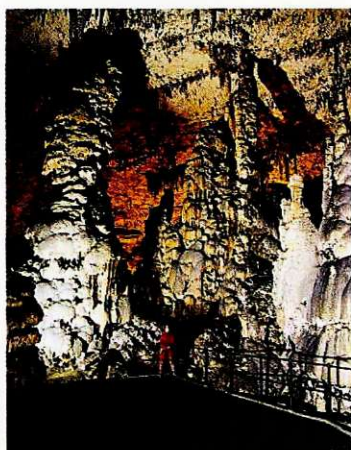

Predelava lesa v Pivki

Statistični podatki

- Površina (km ²)	1.456
- Štev. prebivalcev	51.032
- Gostota preb. na km ²	35
- Štev. živorojenih	455
- Štev. umrlih	493
- Naravni prirast	-38
- Štev. učencev	4.308
- Štev. dijakov	2.458
- Štev. študentov	2.963
- Štev. diplomantov	403
- Štev. del. akt. preb.	17.949
- Štev. zaposl. oseb	156.016
- Štev. samozaposlenih	1.933
- Štev. podjetij	2.165
- Reg. BDP	113
- Reg. BDP (v mio EUR)	484
- Štev. kmetijskih gospodarstev	2.952
- Kmetijska zemljišča v uporabi (v ha)	20.913

Vir: SURS, publikacija Slovenske regije v številkah

Postojnska jama neizkoriščena

nim panogam, kot so lesna in pohištvna ter kovinska in orodjarska industrija, pridružile tudi perspektivne dejavnosti, kakor sta elektro in elektronska industrija. Druga razmeroma neizkoriščena gospodarska panoga je turizem v svetovno prepoznavnem kraškem svetu z enkratno Postojnsko jamo ter drugo bogato ohranjeno naravno in kulturno dediščino. Kazalniki turistične uspešnosti regije kažejo, da je ena glavnih pomanjkljivosti nezmožnost zadržati obiskovalce Postojnske jame, teh je letno približno pol milijona, na območju dlje kot 3 do 6 ur. To pa pomeni, da je v regiji očitna odsotnost oziroma pomanjkanje celovitega projekta, ki bi znal izrabiti svetovno prepoznavno dediščino in njeno izredno koncentracijo na razmeroma majhnem

območju kot primerjalno prednost regije v Republiki Sloveniji in svetu za njen trajnostni, gospodarski, socialni in okoljski razvoj.

Načrti Na kakšen način želi vlada odpraviti ugotovljene probleme oziroma izkoristiti ponujene priložnosti? V resoluciji razvoja od leta 2007 do 2023 je zapisano, da bo regija privabljala kakovosten kader, ki bo omogočil razvoj regijskega gospodarstva, zagotovljena bo večja povezanost gospodarstva z raziskovalnimi ustanovami, ustvarjeno pa bo tudi ustrezno podporno okolje, to je poslovno-industrijske cone, podjetniški inkubator, razvoj drugih podpornih storitev, tehnološki park in podobno, v katerem se bodo podjetja lahko razvijala. Vlada ugotavlja, da večina podjetij, ki delujejo v tej regiji, zaostaja pri prehodu na tehnološko in informacijsko zahtevnejše programe. V regiji sicer obstaja lesarski grozd, podjetja so vpeta tudi v avtomobilski in orodjarski grozd, a ko se bo to sodelovanje okrepilo, bo dosežen razvojni preboj regije. Vzpostavitev ustrezne podjetniške, turistične in gospodarske javne infrastrukture na območju regije bo omogočila razvojni preboj podjetij s preusmeritvijo v dejavnosti, ki omogočajo višjo dodano vrednost. Povečalo se bo število razpoložljivih delovnih mest, s čimer se bo v regiji zadržala kakovostna delovna sila, ki se sedaj seli drugam. **D**

Občine, ki sestavljajo regijo:

Bloke, Cerknica, Ilirska Bistrica, Loška dolina, Pivka, Postojna.

I. Ključno za razvoj

Za nadaljnji razvoj občine Postojna in s tem tudi Notranjsko-kraške regije na področju gospodarske infrastrukture je ključnega pomena:

- nadaljnji razvoj ustreznega podpornega okolja z dajanjem vzpodbud za nastanek in razvoj novih podjetij ter tehnološki preboj obstoječih podjetij,
- razvoj turistične panoge s poudarkom na enakovrednem vključevanju naravnih lepote, kulturne dediščine in dopolnilne turistične ponudbe,
- učinkovita prometna mreža in druga javna infrastruktura.

II. Učinki

Zaradi naravnih danosti regije bodo spodbudili razvoj tehnologij obnovljivih virov energije, kar bo ustvarilo nova delovna mesta z visoko dodano vrednostjo in turističnih dejavnosti.

Tako so do leta 2023 predvideni:

- bistveno povečanje števila novih podjetij in okrog 1.300 novih zaposlitev,
- vzpostavitev policentrične turistične mreže z ureditvijo nastanitvene infrastrukture za različne ciljne skupine,
- ureditev prometne in gospodarske javne infrastrukture ter druge za gospodarstvo in turizem pomembne javne infrastrukture (preskrbne, storitvene, informacijske, športno-rekreacijske, gostinske ...).

III. Načrti

Postavitev gospodarskega središča PERSPEKTIVA na Notranjskem
Predmet projekta:

- Poslovno-gospodarsko središče Postojna,
- Turistični kraški park Postojna (območje Postojne s porečjem Pivke in Nanošćice ter Postojnska jama),
- gospodarska javna infrastruktura (vzpostavitev učinkovite notranje mreže gospodarske javne infrastrukture in zagotovitev ustrezne dostopnosti gospodarskega središča Perspektiva iz drugih regionalnih gospodarskih središč),
- Poslovna cona Veliki otok,
- Poslovna cona s komunalno infrastrukturo Studenec in vzpostavitev tehnološkega parka,
- Industrijsko-obrtna cona Prestranek,
- logistični center pri Pivki.

IV. Cilji projekta

Zgraditi centralno gospodarsko središče in prometno vozlišče regije ter razviti preskrbne, storitvene, upravne, družbene, izobraževalne in druge dejavnosti, potrebne za razvoj regionalnega središča nacionalnega pomena, in tam koncentrirati gospodarski razvoj.

Vir: Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007–2023, Služba vlade RS za razvoj

Bo Barje končno zavarovano?

Jan Peterka, foto: J. Peterka, arhiv Demokracije, Lovro Kastelic

Štiriindvajsetega maja bomo praznovali evropski dan parkov. To zaznamujemo od leta 1999 na pobudo Evropske zveze naravnih in narodnih parkov, da bi se bolje zavedali pomena naravovarstvenih območij pri ohranjanju biotske raznolikosti.

V ta namen je za leto 2008 predvidena ustanovitev Krajinskega parka Ljubljansko barje, ki je že tretji v vrsti novih; 2006 je bil razglašen Krajinski park Kolpa, letos bo predvidoma Regijski park Kamniško-Savinjske Alpe. Prejšnji mesec so naredili velik korak k uresničitvi zastavljenega cilja župani občin Borovnica, Brezovica, Ig, Ljubljana, Log-Dragomer, Škofljica in Vrhnika, ki so skupaj z ministrom za okolje in prostor Janezom Podobnikom podpisali sporazum o sodelovanju pri ustanovitvi Krajinskega parka Ljubljansko barje.

Ljubljansko barje Ljubljansko barje obsega južni del Ljubljanske kotline, območje med Ljubljani-
co, Vrhniko, Krimom in Škofljico. Njegova celotna površina meri 180 km² in leži na nadmorski višini okoli 300 metrov. Ker se razprostira na tektonsko zelo aktivnem območju, se njegov nastanek pripisuje pogrezanju matične kamnine pred

približno dvema milijonoma let. Udornino so reke sproti zasipavale, tako da je Ljubljansko barje danes velika, ravna ploskev z do 200 m debelim nanosom naplavin. Pogreznje se še vedno nadaljuje s hitrostjo do 2 centimetra letno. Monotonost razbijajo redki dolomitni osamelci, ki so manj ugreznjeni in se dvigajo do 50 m nad barjansko ravnico. Ljubljansko barje ima celinsko podnebje z nadpovprečno velikim številom meglenih dni. Območje ima že od nekdaj značaj mokrišča, k čemur pripomore največja reka na Ljubljanskem barju Ljubljanica, ki je kraškega izvora in v svoji vodi tvori droben material, ki obla-

Ministrstvo za okolje in prostor

že več tisoč let barjanska tla. Območja, kot je Ljubljansko barje, so tudi v svetovnem merilu čedalje redkejša. Prave barjanske šote je ostalo le še za vzorec, zato barjanske naravne vrednote niso skrite v burnih ostankih preteklosti, ampak v bogati kulturni krajini. Krajina je na Ljubljanskem barju ohranila svoj značaj, saj visoka talna voda in redne poplave onemogočajo intenzivno obdelavo, to pa zmanjšuje ekonomsko uspešnost. Ljubljansko barje je danes neskončen mozaik travnikov, njiv, jarkov in mejic ter bivališče mnogih rastlin in živali. Na Barju gnezdi polovica vseh vrst slovenskih ptic. Predstavlja zatočišče nekaterim ogroženim vrstam, kot so kosci, veliki škurh, pepelica in tudi mnogo ogroženih vrst kačjih pastirjev. Na žalost pa so že izginile nekatere redke vrste ptic, kot so črnočeli srakoper, smrdokavra, kozica in južna postovka.

Zametki krajinskega parka

Dne 16. maja 2007 je v prostorih

ministrstva za okolje in prostor potekala prva seja programskega sveta za ustanovitev Krajinskega parka Ljubljansko barje, ki mu predseduje minister za okolje in prostor Janez Podobnik. Seja je bila namenjena predstavitvi dozdajšnjih opravljenih nalog za ustanovitev parka in programa dela za letošnje leto. Člani programskega sveta so se najprej seznanili s poročilom o opravljenih aktivnostih v lanskem letu, kar vključuje pripravo vseh strokovnih izhodišč za ustanovitev parka, ponatis brošure o Ljubljanskem barju, izdelavo izletniške karte in celostno grafično podobo. V letu 2006 so odprli tudi informacijsko pisarno in izvedli usposabljanje 17 turističnih vodnikov po Ljubljanskem barju. Stroške za izvedene aktivnosti sta si razdelila ministrstvo za okolje in prostor (30 tisoč evrov) ter mestna občina Ljubljana (20 tisoč evrov). Programski svet se je seznanil tudi s programom dela za leto 2007. To vključuje pripravo

tez in osnutka uredbe o Krajinskem parku Ljubljansko barje do javne obravnave, vzpostavitev geografskega informacijskega sistema za omenjeni krajinski park ter izvedbo delavnic in drugih aktivnosti kot komunikacijsko podporo ustanovitvi parka. Poleg tega bo ministrstvo za okolje in prostor v letošnjem letu izvedlo tudi javni razpis za sofinanciranje projektov na Ljubljanskem barju, ki bo namenjen nevladnim organizacijam s tega območja. Za letošnje leto je za omenjene aktivnosti namenjenih 91 tisoč evrov, od tega jih bo ministrstvo za okolje in prostor prispevalo 70 tisoč, mestna občina Ljubljana pa 21 tisoč. Programski svet sestavljajo predsednik Janez Podobnik, minister za okolje in prostor, namestnica Alma Vičar, podsekretarka na ministrstvu za okolje in prostor, in 13 članov, poleg županov vseh omenjenih občin tudi predstavniki ministrstev za okolje in prostor, za gospodarstvo, za kulturo, za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Zavoda RS za varstvo narave ter Službe vlade za lokalno samoupravo in regionalno politiko.

Problematika območja Strokovnjak za okolje Lojze Gosar je izdelal vsebinsko opredelitev problemskih področij. Po njegovem mnenju je treba glede urbanizacije razdeliti Ljubljansko barje na značilne tipe (homogena območja) in uskladiti temeljna merila za gospodarjenje s prostorom, ki jih je treba usklajevati na medobčinski ravni. Treba je zagotoviti pogoje za vključevanje starih arhitekturnih elementov v

Ljubljanica je največja barjanska reka.

Mokrišča je treba ohraniti.

nove gradnje, temu ustrezno bi moralo biti svetovanje. Spremljati je treba neurejeno pozidavo ter pripraviti predlog ukrepov za boljšo izkoriščenost obstoječega stanovanjskega sklada, pripraviti strokovna merila in odloke za celostno ohranjanje pomembnejše kulturne dediščine, naselbinskih območij in arheološke dediščine. Glede infrastrukture je pomembna vzpostavitev poenotnega nadzora sistemov odvajanja in čiščenja odpadnih voda, dopolnitev kanalizacijskih sistemov, zagotovitev urejene odpadne vode na kmetijskih gospodarstvih, redno vzdrževanje melioracijskih jarkov, ureditev odlagališča odpadkov. Pri upravljanju z vodnimi viri, razdeljeni so v tri pasove, je treba pripraviti program varstva. V programu je tudi graditev vodovoda. Preučiti bi bilo treba možnosti za izrabo alternativnih vodih virov in povečati zmogljivosti obstoječih čistilnih naprav. Industrija in obrtna dejavnost bi morali manj obremenjevati vodne vire. Država bi pripomogla k temu, če bi subvencionirala programe urejanja gnojišč. Na področju

ekoremediacije bi morali, da bi povečali ohranjanje biološke raznolikosti, konkretizirati podrobnejša pravila varovanja okolja. Ker je habitatni tip rastlinska in živalska združba kot značilni živi del ekosistema povezana z neživimi dejavniki na prostorsko opredeljenem območju, se ohranitev prednostnih habitatnih tipov zagotavlja tudi v okviru varstva okoljsko pomembnih območij.

Kmetovanje je treba prilagoditi potrebam varstva okolja, paziti pri uporabi pesticidov in herbicidov, ohraniti ekstenzivne in vlažne travnike. Dogovoriti se je treba za uravnavanje zapornic Ljubljance na Ambroževem trgu in zmanjšati število avtomatskih vodomerov.

Obvoznica čez Barje Strokovnjaki na ministrstvu za okolje in prostor iščejo najboljšo različico obvoznice čez Ljubljansko barje. Zavedajo se nasprotovanj varstvenikov okolja, saj gre za zelo pomembno habitatno območje. Odločitve je vesel predvsem župan Iga Janez Cimperman, saj bo obvoznica razbremenila sta-

ro izansko cesto. Kljub burnim razpravam pa študije še niso končane. Na Direkciji RS za ceste so pojasnili, da je od 28. aprila 2007 v veljavi nov zakon o prostorskem načrtovanju. Ena izmed novosti je, da se morajo vsi postopki umeščanja v prostor izvesti po novih določilih. Za obvoznico Škofljica to pomeni, da ne bo sprejeta uredba o lokacijskem načrtu, ampak bo moral biti postopek študije variant tak, da bo mogoče v eni fazi sprejeti državni prostorski načrt za omenjeno obvoznico. Zaradi navedenega ni mogoče napovedati točnega datuma sprejetja državnega lokacijskega načrta. Treba pa je zavarovati barjansko floro in favno ter poskrbeti za prestavitev gojišč.

V interesu varstva V Borovnici nam je župan zatrdil, da kakšnega povečanja prihodkov od turistične dejavnosti zaradi ustanovitve krajinskega parka ne vidijo, enako kot na Igu pa je zanje pomembno, da se ohranijo predvsem mokrišča in vodotoki sredi Ljubljanskega barja. **D**

www.triglav.si

ENKRATNO VPLAČILO SAMO DO 30. 6. 2007

EMISIJA JE OMEJENA

ENZ⁰⁶

NALOŽBENO ZAVAROVANJE Z JAMSTVOM GLAVNICE VZHOD - ZAHOD

VLAGAITE NA PERSPEKTIVNE TRGE BALKANA IN VZHODNE TER ZAHODNE EVROPE !

triglav

ZAVAROVALNICA TRIGLAV, d.d.

MODRA ŠTEVILKA 080 555 555

Čas je, da izseljenci dobijo svoj glas

Mitja Volčanšek; foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

O (ne)naklonjenosti slovenske zakonodaje pobudi za dodelitev poslanskih mest izseljencem ter o dejavnostih izseljenskega društva Slovenija v svetu (SVS) smo se pogovarjali z njegovim predsednikom Boštjanom Kocmurjem.

Veliko naših bralcev verjetno pozna vaše društvo, marsikdo pa še ne. Nam ga lahko predstavite?

Leta 1991 je skupina delegatov z različnih koncev sveta izrazila željo, da bi ustanovili društvo za potrebe izseljencev. Vemo, da je bila takrat edina tovrstna organizacija Slovenska izseljenska matica, ki je razpolagala tudi z večjimi pooblastili, kot jih imamo izseljenske organizacije zdaj. Društvo smo ustanovili z namenom, da bi pomagali rojakom po svetu in jih podpirali, da bi ti za svoje potrebe, naj bodo to šolstvo, kultura ali šport, imeli sogovornika v Sloveniji.

Do tistega časa izseljenska matica ni delovala preveč vključevalno do vseh izseljencev ...

Seveda, bila je pač podaljšek takratne politike in upam si reči, da do današnjega dne svojega profila ni prenovila. Njene glavne težave so, da organizacija pripravi čedalje manj programov. Razumeti je

treba, da je bil nastanek matice motiviran zaradi pozicije pomanjkanja poslušanja do izseljencev kot takih. Slednje so obravnavali kot politični subjekt in niso zajeli njihovih dejanskih potreb.

Cilj naših dejavnosti pa je predvsem ta, da omogočimo čim pogostejši neposredni stik izseljencev s Slovenijo, kar na neki način krepi čut pripadnosti. Govorim predvsem o drugi in tretji generaciji, ki ni živela v Sloveniji in nima več čustvenega naboja. Zato je treba dejavnosti postaviti na realna tla in na možnosti vključevanja vanjo. Mnogi so se po osamosvojitvi Slovenije odločili za prihod. Tudi jaz, ki sem rojen v Buenos Airesu, sem leta 1991 prišel in ostal. Od približno tri sto ljudi, ki so se vrnili v Slovenijo, jih je ostalo okoli 230. Do danes se je njihovo število povečalo, nekateri imajo zdaj že otroke. Gre torej za tudi malo drugačen prispevek tega izseljenstva. Nekateri pa se niso

vživeli; Slovenija je za marsikoga zahtevna zaradi posebnih navad, kulture. Skratka, ne gre samo za jezik, ampak tudi za okolje, v katerega prihajajo.

Najbrž tudi gmotne razmere igrajo svojo vlogo.

Tudi, ampak mislim, da gre bolj za pristop. Ali pristopaš tako, da se aktivno vključuješ v okolje, ali pa čakaš, da se ti bo nekaj »zgodilo«. Če prišleki iz druge in tretje generacije izseljencev samo čakajo, da se jim bo nekaj odprlo in da jim bodo drugi postlali, se lahko znajdejo v težki situaciji. Odvisno je tudi od tega, kako se nekdo pripravlja za prihod. V delovanju našega društva dajemo dosti poudarka temu, da se stvari urejajo že pred prihodom.

Bi že lahko ocenili, ali zakon o odnosih RS s Slovenci zunaj njenih meja daje primerno podlago za vračanje izseljencev?

Besedilo kot tako omenja to možnost čisto obrobno. V kriznih situacijah bi Slovenija pomagala pri priselitvi slovenskih rojakov, pomagala pa bi tudi pri prihodu ljudi, ki so v interesu Slovenije. Zdaj lahko glede na našo nataliteto v to kategorijo vključimo vse izseljence. Potem je govor o posebnih primerih. Kateri so to, pa ni dorečeno. To pomeni, da zakon naših rojakov ne nagovarja. Tukaj bi moral imeti glavno besedo Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki mu je parlament prepustil možnost oblikovanja podzakonskih aktov, ki bi zadevo naredili operativno. Okvir torej je, čeprav besedilo ne nagovarja tiste večine, ki bi bila pripravljena priti.

Bo torej potrebna implementacija zakona?

Ja, zdaj je preteklo že več kot leto dni od sprejetja zakona, podzakonskih aktov pa ni. Državnega sekretarja Pelikana spodbujamo, da naredi kaj konkretnega, a ta čas ni še nič.

Drugo vprašanje je zastopanost Slovencev v ustanovah. Tudi tukaj zakon ne predvideva nič posebnega, tu je svet za Slovence po svetu, v katerega so najprej vključene inštitucije v Sloveniji in šele nato izseljenci. Besedilo je tako formulirano, da je tudi tu navzočnost izseljencev zelo obrobna.

Od pozitivnih stvari, ki so v teku oziroma so bolj nakazane, je možnost študija za potomce Slovencev. Do zdaj je bilo tako, da si moral kot izseljenec za pridobitev štipendije zatajiti svoje slovensko državljanstvo, čeprav je pridobitev slovenskega državljanstva v tujini še vedno velik strošek. Tu gre za ostanek prejšnjih časov, ko se je zaviral prihod katere koli migracije Slovencev oziroma je bil ta vedno selektiven. Stanje je še ve-

dno zelo togo, ker ni potrebnih podzakonskih aktov.

Pozitivno pa je, da se izseljenci omenjajo kot subjekt slovenskega pravnega reda. Prej Slovenec v svetu za slovenski pravni red tako rekoč ni obstajal. Zakona o azilantih in o tujcih imamo že več let, zakon o izseljencih pa smo dobili komaj pred enim letom.

V zadnjih mesecih je bilo več pobud za uveljavitev predstavnosti izseljencev v državnem zboru. Tudi vi zbirate podpise za podobno pobudo?

Če imata avtohtoni manjšini možnost glasu v parlamentu, je že čas, da ima tudi izseljenstvo svoj glas. To je praksa v mnogih evropskih državah, tako da ne bi šlo za kakšno novost ali kaj revolucionarnega. Je pa res, da obstaja veliko predsodkov glede tega.

Pred kratkim je NSi naredila korak v to smer, a nekaj takih korakov je bilo že prej. Komisija DZ za Slovence po svetu je leta 2005 izrazila željo, da bi se spremenila ustava in omogočila to zastopstvo.

S svojo pobudo želimo dati izseljencem možnost, da se izrazijo. Res pa je, da smo mogoče omejeni na krog ljudi, ki komunicirajo prek spleta.

Verjetno pobuda tudi starostno ne zajema vseh?

Da, starejša populacija pri tem ne sodeluje, čeprav zdaj prek raznih člankov v izseljenskih časopisih sporočamo, da lahko ti ljudje privolijo, da jih vpišejo. Zaradi varovanja osebnih podatkov, ki so potrebni za vpis, tega namreč ne moremo izvesti brez njihove privolitve. Tako upam, da bomo zadevo pospešili in da se bo seznam še dopolnjeval. Zbrali smo

že več kot 700 podpisov, kar naj bi kazalo aktualnost te teme.

Upam si reči, da pri anketi sodeluje predvsem druga generacija. Morali bi dodati še prvo, pa bi prišli do kar lepega števila podpisov.

Konec junija boste organizirali 14. tabor za Slovence po svetu.

To je tradicionalno izseljensko srečanje, ki ga oblikujemo tako, da se poleg srečanja obravnava neka aktualna tema. Letos smo za temo izbrali »domači kraj kot povezovalac med izseljenstvom in domovino«. Radi bi aktivirali tudi lokalne skupnosti, da bi prevzele skrb za svoje ljudi, ki so odšli po svetu. Vodila naj bi se evidenca, na podlagi katere bi jih lokalna skupnost informirala o dogodkih in jih nanje vabila.

Dobili smo že zelo pozitivne odzive na lokalni ravni. Nekateri razmišljajo o oblikovanju oddelka v kakšnem muzeju, kamor bi vključili spomin na te ljudi. Tako bi lahko tudi prihodnje generacije v posameznem kraju dobile informacije o svojih prednikih. Tu je dosti možnosti in mogoče je to pobuda, da bodo ljudje iskali sledi svojih sorodnikov. Danes je na splošno veliko zanimanja za raziskovanje družinskih korenin. Rodoslovna društva v Clevelandu imajo na primer neverjetno veliko dela, praktično lahko živijo samo od tega. Obstaja torej čut pripadnosti, ki je najbrž pogojen s težkim odhodom, ko so ljudje odhajali s trebuhom za kruhom ali celo zaradi golega preživetja. Tako se ta pripadnost večkrat znova in mogoče še izraziteje pojavlja v drugi in tretji generaciji. V našem društvu to dojemamo kot potencial, ki mu je vredno slediti in mu pri tem pomagati. Tako bomo imeli tudi več zagovornikov oziroma ambasadorjev Slovenije po svetu.

Na taboru bo sodeloval dr. Janez Bogataj z oddelka za etnologijo Filozofske fakultete v Ljubljani, zanimanje so izrazili tudi v ZRC SAZU. Gre torej za temo, ki je očitno tudi v intelektualnih krogih zanimiva. Mi pri tem delujemo kot povezovalci in upamo, da to ne bo samo projekt letošnjega leta, ampak bo trajal več let. **D**

IZSELJENSKO DRUŠTVO SLOVENIJA V SVETU

Tedenski utrip

GUSENBAUER V LJUBLJANI V petek, 18. maja, se je na obisku v Ljubljani prvič mudil avstrijski kancler Alfred Gusenbauer. Visoki gost se je sešel s predsednikom vlade Janezom Janšo, predsednikom republike Janezom Drnovškom, predsednikom DZ Francetom Cukjatiem in vodjo največje opozicijske stranke SD Borutom Pahorjem. Po pričakovanjih se sogovorniki niso mogli izogniti vprašanju (ne)izpolnjevanja določil o dvojezični topografiji oziroma 7. členu Avstrijske državne pogodbe (ADP), katere obletnica je bila le nekaj dni pred obiskom. Čeprav je bil gost optimističen glede rešitve omenjenega vprašanja, nismo dobili odgovora, ali bodo dvojezični krajevni napisi postavljeni do poletja, kot je Gusenbauer obljubil pred časom. Zvezni kancler, ki je del odgovornosti za to prevajal na dunajski parlament, kot najverjetnejšo rešitev

Janez Janša in Alfred Gusenbauer

vidi ustavni zakon, čeprav so slovenske krovne organizacije to možnost v preteklosti razumele kot grožnjo in potencialno izničenje ADP. Zdaj potekajo posveti z vsemi vpletenimi stranmi, tudi s Haiderjem. Kancler se zavzema za celovito rešitev manjšinske problematike. Po njegovo je na slednje treba gledati širše, kot na izboljšanje sobivanja na območju avstrijske Koroške.

MANJŠINI ZAMRZNILI DENAR Slovence v Italiji je šokirala odločitev deželnega upravnega sodišča Furlanije - Julijske krajine, da razveljavi sklepe o financiranju slovenske manjšine prek posebne sklada za leta od 2004 do 2006. Odločitev je sledila pritožbi »krovne« organizacije Slovenske gospodarsko-prosvetne skupnosti (SGPS). Skupna višina zamrznjenih sredstev znaša 800.000 evrov, odločitev sodišča pa je hud udarec za manjšinske dejavnosti. Za

pojasnila smo se obrnili na odvetnika Damijana Terpina iz Slovenske skupnosti. Kot nam je razložil, je sodišče sprejelo pritožbo zloglasnega vodje SGPS Borisa Gombača, ki se je za ta korak odločil, ker njegove organizacije ni bilo na seznamu prejemnikov sredstev. Ker pa je sodišče sprejelo ugovore, ki se nanašajo na sestavo posvetovalne komisije, ki odloča o razdelitvi deželnega denarja, pomeni, kot nam je razložil Terpin, da bi nov predlog iste komisije naletel na identične težave. Sodišče naj bi bilo ugotovilo, da komisijo sestavljajo vodilni ljudje organizacij, ki so sredstva prejemale. Deželna uprava naj bi bila po mnenju sodišča sledila predlogu komisije brez kakršnih koli utemeljitev, pri razdelitvi sredstev pa naj bi manjkala ustrezen pravilnik. Neuradno naj bi stanje z mrtve točke premaknili v sklopu deželnega zakona o slovenski manjšini. Terpin napoveduje, da bodo slovenske organizacije še lep čas ostale brez deželnih sredstev, »po eni strani zaradi pritožbe predsednika SGPS Gombača, po drugi zaradi samovoljnega in netransparentnega ravnanja članov komisije«.

Predsednik FJK Riccardo Illy

Na nedavnem vrhu EU in Rusije so na plan spet privrela razhajanja med Vzhodom in Zahodom.

Preprečevanje hladne vojne

Ana Müllner, foto: Evropska unija, AP

Diplomatski odnosi med Rusijo in Evropsko unijo prestajajo težko preizkušnjo; Moskva ne skriva želje po okrepitvi svoje vloge v mednarodni politiki, pri tem pa ji je malo mar za svojega včerajšnjega zaveznika – Evropsko unijo.

Postavitev protiraketnega štita na območju nekdanjega Varšavskega pakta, problemi z rusko manjšino v Estoniji in večno vprašanje dobave energetskih virov so vidno oslabili odnose med Moskvo in Brusljem. Najpomembnejše vprašanje pri tem pa je, ali bo EU pri pogajanjih z nezprosnim ruskim političnim vrhom zmogla delovati enotno ali pa se bo morala prilagajati interesom posameznih držav članic.

Zahtevna pogajalka Kako naporeni so lahko pogovori s predstavniki Kremlja, je na lastni koži izkusila predsedujoča EU, nemška kanclerka Angela Merkel na nedavnem vrhu med EU in Rusijo v ruski Samari. Evropski mediji so pogovore obeh delegacij primerjali s pogajanjem v času hladne

vojne. In res je bilo na obrazih navzočih na nedavnem vrhu nemalokrat opaziti nelagodje. Če je torej omenjeno srečanje pokazalo odnose med evropsko povezavo in azijsko velesilo, lahko rečemo le, da so ti vse prej kot topli.

Razloge za to, da je Rusija danes tako zahtevna pogajalka, lahko iščemo predvsem v tem, da ruski predsednik Vladimir Putin še zdaleč ne vodi iste politike kot ob prihodu na položaj.

Ruski predsednik Vladimir Putin

Marsikdo se v teh dneh spominja Putinovega govora v nemškem parlamentu septembra 2001, ko je Berlinu obljubljal večno prijateljstvo z besedami, da je »Rusija vedno gojila posebna čustva do Nemčije«, zato lahko Nemčija vedno računa na nanjo. Te besede so bile izrečene, še preden je Putin odkril, da lahko zaradi gospodarske odvisnosti EU od ruskih energetskih zalog slednje uporablja za izsiljevanje. Hkrati

Ameriška sekretarka Condoleezza Rice

je tudi ugotovil, da politična nenotnost EU lahko okrepi moč Rusije v svetu. Po končanem vrhu v Samari je bilo nezadovoljstvo na obrazih evropske delegacije več kot očitno. »Pomembno je, da sta obe strani govorili o svojih pogledih na aktualne dogodke, tudi če imamo različna mnenja o njih,« je dejala Merklova. Po tej logiki je bil največji dosežek evropsko-ruskega vrha to, da sta sedli za pogajalsko mizo. Tako imamo lahko vsak Putinov napad, naprejen proti kateri koli članici EU, za dokaz, da odnosi med EU in Kremljem sploh obstajajo.

Delitev EU V zadnjih mesecih se vedno znova kaže različno obravnavanje članic z ruske strani, na kar so na vrhu v Samari odkrito opozarjali predstavniki EU. Ura-

dna Moskva ima namreč od leta 2004, ko je bila velika širitev EU, težave z obravnavanjem »nove« EU kot celote. Nekdanje članice Varšavskega pakta Kremelj še vedno obravnava del svojega ozemlja in ne kot del evropske sedemindvajseterice. To dejstvo je najbolj prišlo do izraza prav letos; prvič pri pogajanjih glede postavitve ameriškega protiraketnega štita na Češkem in na Poljskem in drugič ob izgredih, ki so se pojavili v Estoniji po premiku spomenika ruskega vojaka. A pri teh vprašanih so odnosi z Rusijo sekundarnega pomena; najpomembnejša lekcija dogodkov, kot so bili npr. izgredi v Estoniji, je vprašanje, ali je EU ob zunanjih pritiskih zmožna delovati homogeno in voditi enotno zunanjo politiko, in to ne glede na to, kakšne odnose imajo posamezne države z Rusijo. In kar je še pomembnejše, ne glede na evropsko odvisnost od ruskih energetskih virov, s katerimi Kremelj navadno doseže vse svoje cilje.

Različni pogledi Če so dogodki, kot so bili nedavni izgredi v Estoniji, ki so sprožili hudo diplomatsko krizo med to baltsko državo in Rusijo, v pristojnosti evropske politike, pa ima EU pri vprašanju postavitve spornega protiraketnega štita zvezane roke. Postavitev obrambnega sistema je namreč odločitev posameznih držav, pri tem pa nanjo lahko vplivajo le ZDA, ki želijo protiraketni ščit postaviti. Sporni ameriški projekt je povzročil hudo diplomatsko krizo med ZDA in Kremljem,

Izgredi v Estoniji so zaostri odnose med Estonijo in Rusijo.

kjer ameriške obrambne ambicije vidijo kot poskus nadzora in vohunjenja, naperjen proti nekdanjemu sovražniku iz časov hladne vojne. Da bi poiskala rešitev iz diplomatske zagate, se je v Moskvo nedavno odpravila tudi ameriška zunanja ministrica Condoleezza Rice, ki pa ji ruskih kolegov ni uspelo prepričati o nujnosti obrambnega sistema pred ruskimi vrati. Kljub temu pa meni, da Rusija ameriških namer pravzaprav niti ne more preprečiti, saj gre za interni dogovor med ZDA in vpletenimi državami. Prav tako o graditvi protiraketnega štita ne bodo razpravljali v ZN

Odnos do ruske politike je preizkus homogenosti EU.

in tako Kremelj niti ne more računati na svojo pravico veta. Glede na to, da nobena od strani ne namerava popustiti pri zagovarjanju svojih interesov, bo ključna vloga pripadla Češki in Poljski, kjer za zdaj politični vrh podpira graditev protiraketnega štita na njihovem ozemlju. A Rusija še vedno ni rekla zadnje besede; če bo potisnjena v kot, se lahko kaj hitro zateče k svoji uveljavljeni metodi – ustavitvi dostave energetskih virov v Evropo.

Sporne ruske metode Seveda pa ne smemo pozabiti na vse druge točke razhajanj, ki se skrivajo v ozadju odnosov med EU in Rusijo. Ena od pomembnejših bitk interesov poteka na Kosovu, kjer bo stalni sedež Rusije v varnostnem svetu Združenih narodov igral pomembno (če ne celo odločilno) vlogo pri kakršnih koli večjih premikih v smeri samostojnosti te pokrajine. V političnih sporih med Zahodom in Rusijo posledice močno čutijo predvsem v državah nekdanje Sovjetske zveze, ki pa jim zaradi njihovega obrobnege položaja na zemljevidu svetovne politike le redko kdaj kdo prisluhne. Tako je na primer ob ruski južni meji, kjer je bila Rusija zaradi vojne v Čečeniji primorana oslabiti svoj vpliv, Putin prisiljen gledati, kako se z ameriško pomočjo čedalje bolj krepi Gruzija. Na ruskem dvorišču se tako krepi vpliv proameriškega predsednika Mihaela Sakašvilija, do katerega Putin goji takšna čustva, kot jih do venezuelskega predsednika Chaveza čuti ameriški predsednik Bush.

Na drugi strani pa Kremelj krepi svoj vpliv v državah, kjer so še vedno na oblasti proruski politiki. Tako je pred dvema tednoma Rusija s Kazahstanom in Turkmenijo sklenila 700 milijonov evrov vredno pogodbo, po kateri bo Rusija v obeh državah zgradila plinovod, ki bo olajšal pot zemeljskega plina iz Kaspijskega morja do ruskih ozemelj. To pa je slaba novica predvsem za evropske odjemalce, ki si že nekaj let želijo ruske dobavitelje energetskih zalog zamenjati z zanesljivejšimi partnerji, pri čemer so se kot mogoča rešitev pojavile prav v državah, kot je npr. Kazahstan. A kot kaže, se je slednji začel zglodovati po ruskem modelu gospodarjenja z naravnimi viri in tako lahko kmalu začne svoje interese na tujih tleh izsiljevati s pomočjo svojega zemeljskega plina.

Ruska politika tako iz dneva v dan dokazuje, da se z njo ni šaliti, kar lahko izkusi vsak, pri tem pa ni važno, ali prihaja iz ZDA, EU ali pa iz držav proruske osrednje Azije. Kremelj je več kot odločen prevzeti vodilno vlogo na svetovnem političnem prizorišču. Pri tem mu je v največjo pomoč še vedno stalni sedež v VS ZN, kjer s svojo pravico veta vztrajno posega v politične načrte zahodnih držav. Prav v kratkem se bo ta ruski skriti adut pokazal v polni luči; kmalu se namreč obetajo pogovori o končnem statusu Kosova, kjer bi brez ruske „pomoči“ že zdavnaj prišlo do napredka. ▣

EU je še vedno odvisna od ruskih energetskih virov.

FM 102.1
99.5
stereo
RDS
Radio VIVA
M.Sobota tel:02/537-1949

Slava Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Nov japonski korak

Japonski parlament je naredil prvi pomembnejši korak proti spremembi po drugi svetovni vojni vsiljene pacifistične ustave. Zgornji dom parlamenta je namreč sprejel zakon o referendumu o ustavi iz leta 1947, ki je Japonski odrekla pravico do običajnih oboroženih sil. Zakon, ki ga je sprejel tudi spodnji dom parlamenta, bodo zdaj obravnavali odbori za pregled ustave, veljati pa ne bo začel pred letom 2010. Za Abeja, prvega japonskega premierja, ki se je rodil po drugi svetovni vojni, so spremembe ustave eden glavnih političnih ciljev. Japonska nima običajne vojske, temveč ima t. i. samoobrambene sile, ustava pa ji odrekla pravico do vojskovanja. Kljub temu ima Dežela vzhajajočega sonca enega največjih obrambnih proračunov na svetu. Javnomenjske raziskave kažejo, da javnost načelno podpira spremembe ustave, večina pa si želi, da bi Japonska uradno ostala miroljubna država. Abe pravi, da bi Japonska morala imeti pravo vojsko, s čimer bi lahko prevzela večjo vlogo v svetu.

Rumena nevarnost Vsa leta doslej je več kot 1.200 podjetij izdelovalo iz usnja čevlje, torbe in oblačila, ne da bi se jim bilo treba bati kakršne koli konkurence iz

tujine. Sporazumi o prosti trgovini, ki jih je Mehika po letu 1990 sklenila z vsem svetom, pa so odprli domači trg. Konec tega leta

bodo odpravili še zadnje carine, ki so mehiške čevljarje varovale pred t. i. rumeno nevarnostjo iz Kitajske. Mehičani zato zahtevajo, naj carine na uvoz iz Kitajske, ki znašajo tudi do 1000 odstotkov, veljajo še nadaljnjih pet let. Predsednik države Felipe Calderon je obljubil podporo, vendar morda prepozno. Čevljarji so morali namreč zapreti že številne obrate.

V kino Obisk kinematografov v državah Evropske unije se je leta 2006 v primerjavi z letom 2005, ko je po Evropi prav tako naraščal, znova povečal, v Avstriji na primer za skoraj deset odstotkov.

V EU-25 so lani prodali za 3,6 odstotka več kinovstopnic kot leto prej. V absolutnih številkah je bilo v EU-25 leta 2006 okrog 926 milijonov kinoobiskovalcev, medtem ko so jih leta 2005 naštehi 894 milijonov. Povečal se je

tudi obisk evropskih filmov, in to za tri odstotke, njihov tržni delež pa je lani znašal 28 odstotkov. Skupaj so v Evropi naredili približno 860 celovečernih filmov, kar je za 5,8 odstotka več kot leta 2005. Najbolje obiskani v Evropi, vključno s Turčijo, sta bili leta 2006 nadaljevanji Beg s Karibov 2 in Ledena doba 2, sledila pa je Da Vincijeva šifra.

Prvi vlak Močno zastraženo mejo med Severno in Južno Korejo je prvič po vojni v letih od 1950 do 1953 prečkal vlak. Obe strani sta dogodek označili za zgodovinskega. Prvi vlak, ki je odpeljal z

TUJI TISK

La Stampa

Biser

Beneški popotnik in trgovec Marco Polo (1254–1324) je v svojem delu *Il Milione* pisal o svojem potovanju v mongolski imperij, kjer je kan, vnuk Džigiskana, sprejel prve goste z Zahoda v svoji rezidenci, ki je bila na območju seda-

njega Pekinga. Potovanje je trajalo 17 let. V tem času je Marco Polo izpolnjeval diplomatske naloge za kana in ga zabaval s svojimi zgodbami. Kan mu je podaril velik biser, ki je te dni razstavljen v Dubaju. Biseri in dragi kamni so nekoristni, a dosegajo visoke cene. Dragi kamni, ki so znatno večji od običajnih kamnov, niso primerni za nakit. Spremenijo se v predmet poželenja. Tako je bil biser Arco Valley Pearl razstavljen na dražbi v Dubaju, njegova začetna cena pa je bila osem milijonov dolarjev. Biser Marca Pola, ki ima nadvse zanimivo zgodovino, je s 7,9 cm drugi po velikosti na svetu, takoj za Alahom, ki je dolg kar 24 centimetrov.

Corriere della Sera

Premiki

Te dni je v Rusiji izšla zbirka scenarijev o prihodnosti. V zbirko je vključen tudi scenarij glede podnebnih sprememb. Spremembe, ki se dogajajo zdaj, lahko uidejo izpod nadzora mednarodnih organizacij in Rusijo

oziroma Sibirijo lahko bolj kot druge države preplavijo Evropejci in azijati. Če bi večni led, ki zdaj ovira življenje na tem območju in se vsako poletje staja samo za nekaj centimetrov, izginil, bi prst postala plodna in primerna za naselitev. Nedvomno so v nevarnosti sedanje zgradbe pa tudi nafotovodi in plinovodi. Po ocenah bodo Alpe v nekaj desetletjih ostale brez ledenikov, v mnogih državah Afrike in Jugovzhodne Evrope bo poljedelstvo postalo nemogoče, tri milijarde ljudi pa bodo trpele zaradi pomanjkanja vode. Po drugi strani bo ogromno ljudi moralo zapustiti svoje domove zaradi poplav.

juga, je demarkacijsko črto prečkal na zahodu Korejskega polotoka, drugi s severa pa le nekaj minut kasneje na vzhodni obali polotoka. Južnokorejski minister za združitev Lee Jae Joung je ob tem dejal, da se odpira novo poglavje v korejski zgodovini, njegov severnokorejski kolega Kwon Ho Ung pa je poudaril, da so Korejcem ločitve vsilile tuje sile.

Ostaja doma Princ Harry, tretji v vrsti za britanski prestol, ne bo odpoval v Irak, kot je bilo načrtovano. Do sprememb je prišlo zaradi poslabšanja varnostnih razmer v tej državi, zato bi bil Harry izpostavljen preveliki nevarnosti. Iz urada 22-letnega princa so medtem sporočili, da je bil ta nad od-

ločitvijo nadrejenih zelo razočaran, vendar ne bo zapustil vojske.

Loterija Sistem japonske loterije je klonil pod velikim navalom dobička željnih ljudi, ki so poskušali pograbit dobiček, večji od šestih milijonov ameriških dolarjev. Loterija, znana pod imenom big, je razpisala rekordni dobiček, ki bi si ga razdelila dva srečneža, saj po japonskih zakonih dobiček ne sme biti večji od 600 milijonov jenov (nekaj več kot šest milijonov dolarjev). Vendar se je računalniški sistem pod bremenom naročil sesul, tako da so morali pristojni poslovanje ustaviti.

Temna snov Ameriški astronomi so predstavili doslej najtrdnejše dokaze o obstoju temne snovi, skrivnostne materije, ki naj bi predstavljala več kot četrtno vesolja. S pomočjo vesoljskega teleskopa Hubble so namreč v pet milijard svetlobnih let oddaljeni galaksiji ujeli krog temne snovi, ki meri približno 2,6 milijona svetlobnih let. To je bilo tudi prvič, da so zaznali krog temne snovi, ki ima edinstveno strukturo, drugačno od plina in galaksij. Čeprav so nevidno snov našli že prej v drugih galaksijah, doslej niso videli, da bi bila v tako veliki meri ločena od vročega plina in galaksij, ki tvorijo grozde galaksij. Astronomi so sicer že dolgo domnevali, da mora

obstajati neka snov, ki drži galaksije skupaj, saj bi imele te sicer le gravitacijo, ki bi jim jo dajale njihove vidne zvezde, kar pa ne bi bilo dovolj, da jih obdrži skupaj. Astronomi so sklepali, da temna snov, čeprav nevidna, obstaja, in sicer na podlagi opazovanj, kako njena gravitacija lomi svetlobo bolj

oddaljenih galaksij v ozadju. Ameriški astronomi so do najnovejšega odkritja prišli po naključju.

Nov avstrijski kovanec

V čast 850-letnici romarskega središča Mariazell na avstrijskem Štajerskem je Avstrija izdala priložnostni kovanec za pet evrov. Kovanec, ki je izšel ob dnevu Evrope 9. maja, je že deseti priložnostni kovanec v sosednji državi od začetka obtoka skupne evropske valute januarja leta 2002. Priložnostni kovanci iz 8-gramskega srebra so razmeroma neznani, čeprav so v Avstriji uradno plačilno sredstvo. Najnovejša izdaja prikazuje na eni strani prednjo fasado romarskega središča na avstrijskem Štajerskem skupaj z gotskim srednjim zvonikom, na drugi pa nominalno vrednost kovanca, ki jo obkrožajo grbi devetih avstrijskih zveznih dežel. S kovancem naj bi na primeren način zaznamovali visoko obletnico bazilike, na praznovanje katere v septembru pričakujejo tudi papeža Benedikta XVI. Poleg redne je izšla tudi posebno oblikovana različica kovanca za zbiralce.

VIF: STA

TUJI TISK

Nature

Brez oklepa

Raziskovalci iz organizacije World Wildlife Fund so v sodelovanju s znanstveniki Kambodže v reki Mekong odkrili eno največjih pa tudi najmanj raziskano sladkovodno želvo. Skupini biologov, zoologov in drugih strokovnjakov

se je posrečilo ujeti enajstkilogramsko samico želve z mehkim oklepom. Njeno latinsko ime je *Pelochelys cantorii*. Upanje na ohranitev te edinstvene vrste želv pred izumrtjem torej še ostaja. Do zdaj so menili, da je vrsta že popolnoma izginila, na srečo pa so našli nekaj osebkov, ki so se skrivali v nedotaknjem delu reke Mekong. V nasprotju z navadnimi želvami, ki imajo trd oklep, ga ta vrsta želv nima. Da ne bi postala hiter plen lačnih plenilcev, preživi 95 odstotkov svojega življenja zakopana v pesek, iz katerega moli samo oči in nos. Te želve imajo dolge kremplje in čeljusti, s katerimi lahko zdrobijo kost. Znanstveniki so jih zadnjič opazili v Kambodži leta 2003.

Mignews

Muzej Bulgakova

Muzej znamenitega ruskega pisatelja Mihaila Bulgakova bo zdaj pod pokroviteljstvom Rusije in se bo imenoval Državna kulturna ustanova Moskve. Muzej bo na naslovu Boljšaja Sadovaja 10, stanovanje 41-50, ki je v njego-

vem najbolj znanem in nekdanjem v Rusiji prepovedanem romanu Mojster in Margareta imenovan kot »slabo stanovanje«. Temelj razstavnih predmetov bo zbirka kulturnih dragocenosti in spominskih predmetov, povezanih z življenjem in ustvarjalnostjo pisatelja, ki jo je mestu podaril Dobrodelni sklad Bulgakova. Obiskovalci muzeja bodo gotovo imeli kaj videti, saj ima zbirka kar 500 enot. Mihail Bulgakov (1891-1940) je bil ruski pisatelj in dramaturg. Je avtor štirih romanov, številnih povesti, zbirke povesti in feljtonov ter okoli dvajsetih dram.

INTERVJU

Dr. Dimitrij Rupel

Pri nas tatovi kričijo: Ujemite tatu!

Metod Berlec, foto: Bor Slana

Dr. Dimitrij Rupel je eden od ustanoviteljev Nove revije. Bil je predsednik Slovenske demokratične zveze. V prvi demokratično izvoljeni vladi – Demosovi – je bil zunanji minister. Po združitvi demokratov, socialistov in ekozelenih leta 1994 z LDS je bil deset let član te stranke, dokler ga Anton Rop zaradi sodelovanja pri Zboru za republiko ni vrغل iz vlade in LDS. Danes je član SDS in zunanji minister RS.

Mineva petnajst let od sprejema Slovenije v Organizacijo združenih narodov. Danes se nam članstvo v tej organizaciji zdi samoumevno, takrat to ni bilo. Kako na kratko vidite tisti čas in okoliščine sprejema v OZN?

Naš vstop v OZN je bil sklepno dejanje operacije, ki ji pravimo mednarodno priznanje Slovenije. S tem sicer še ni bilo konec zapletov v Združenih narodih, saj se še danes pogajamo o zaostali jugoslovanski članarini. OZN je imela še dolgo izobešeno jugoslovansko zastavo z zvezdo in je vodila dvojno politiko do naslednic SFRJ. Verjetno zato, ker je imela nekdanja država veliko podporo med tako imenovanimi nevrščeniimi državami, ki so v OZN zelo močne. Seveda je bil vstop Slovenije v OZN velika stvar. Podobno kot kasneje, ko so nas sprejeli v EU, NATO in v evroobmočje, sem imel srečo, da sem sodeloval pri zgodovinskih dogodkih.

No, v teh dneh je za nekakšno piko na i Slovenija dobila vabilo za članstvo v Organizaciji za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD).

Za članstvo v OECD smo si začeli prizadevati kmalu zatem, ko smo bili priznani. Sam sem obiskal vodstvo te organizacije v Parizu leta 1992. Vendar smo takrat zamudili vlak. V tem tednu se ni posrečil samo OECD. Ta teden smo bili izvoljeni tudi v Svet OZN za človekove pravice. Dobili smo 168 glasov!

Zakaj?

Zahodne države so imele slabo vest do srednje- in vzhodnoevropskih držav, ker so jih po drugi svetovni vojni prepustile Sovjetski zvezi. Ko se je zrušil berlinski zid, je bil Zahod takoj pripravljen nagraditi nove demokratične države. Pri Jugoslaviji pa še ni bilo jasno, ali je še država in ali je že demokratična. Prav-

zaprav Jugoslavija ni mogla biti kandidatka iz dveh razlogov: ker kljub komunistični ureditvi ni bila del Varšavskega pakta in ji Zahod ni bil dolžan enakega zadoščenja in ker je bila v procesu razpadanja. Slovenije leta 1991, ko je OECD sprejemala nove člane, dejansko še ni bilo. Danes je dejstvo, da smo člani OECD, za nas zelo pomembno, saj je to organizacija, ki združuje gospodarsko najuspešnejše države. To ni več samo evropska zadeva; v njej so Američani, Avstralci; Japonci itd. Članstvo v OECD pomeni bistven napredek, ko gre za mednarodni ugled in gospodarske ocene Slovenije. S tem bomo bliže viru najzaupnejših informacij, ko gre za svetovna gospodarska gibanja.

Pri nastajanju slovenske države se je veliko razpravljalo o tem, kako velik mora biti naš diplomatski aparat. Koliko ima danes Slovenija v tujini veleposlaniških in konzularnih predstavništev? No, to me zanima predvsem v luči slovenskega predsedovanja EU. Bo Slovenija kos tej nalogi?

Slovenija ima razmeroma skromen zunanje-politični aparat. V MZZ dela približno 550 uslužbencev. Med njimi so klasični diplomati, konzularni uradniki in vse pomožno osebje s šoferji in tajnicami. Polovica jih je doma, polovica v tujini. Naš sistem se je letos okreplil zaradi predvidenega vstopa v Schengen in zaradi predsedovanja EU: vanj smo vključili nove pripravnike in predstavnike drugih ministrstev, ki so večinoma v Bruslju in se pripravljajo na predsedovanje pri vseh (ne samo zunanje-političnih) oblikah in vsebinah Sveta EU. V času predsedovanja nas bo več kot 700, vendar to ni veliko, če upoštevate, da imajo npr. ZDA v nekaterih veleposlaništvih tudi po 1.000 zaposlenih. Slovenske številke so v kontekstu mednarodnih primerjav zelo nizke. Slovenija ima vsega 48 predstavništev. To je komaj četrtina vseh držav, kar seveda predstavlja določeno težavo. Vendar moram z veseljem povedati, da smo se sporazumeli z nekaterimi članicami EU – Avstrijo, Madžarsko, Nemčijo, Portugalsko, Švedsko ... –, da nam bodo pomagale. Kjer Slovenija nima svojega predstavništva, nam bodo naši prijatelji znotraj EU priskočili na pomoč, da bomo polno navzoči povsod, kjer je treba.

Kaj bodo prioritete slovenskega predsedovanja? Verjetno se bodo delno tudi spremenile glede na aktualno dogajanje.

No, prioritete predsedovanja naše države bodo v veliki meri podedovane. Bojim se, da bo še vedno aktualna evropska ustavna pogodba oz. dopolnilno besedilo k obstoječim pogodbam. Želimo si, da bi v okviru razprav o prihodnosti EU govorili tudi o širitvi. Zanima nas predvsem širitev na Zahodni Balkan, poleg Hrvaške bi morale priti na vrsto tudi Makedonija, Črna gora, Srbija in BiH. Prav bi bilo, če bi v času našega predsedovanja Makedonija začela s pristopnimi pogajanja.

Nekatere moti vaša zagretost za približevanje Srbije Evropski uniji?

Ne gre za nobeno »zagretost«, ampak za premislek o stabilnosti na Zahodnem Balkanu, ki ni zrasel na mojem zelniku, ampak je del evropske politike oz. t. i. solunskega dnevnega reda. Slovenija mora biti posebej zainteresirana za hiter gospodarski in politični napredek v Srbiji. EU morda ne more ugoditi vsem aktualnim željam Srbije, lahko pa ji pomaga. Kako? S čim hitrejšo vključitvijo. Slovenija ima zelo razvito in živahno gospodarsko sodelovanje, zavedamo pa se tudi tega, da bo Srbija vedno zelo pomemben dejavnik. Mi hočemo biti prijatelji z vsemi balkanskimi narodi. Ne želimo izbirati med Albanci in Srbi. Iz tega razloga pozivamo svoje kolege v EU, da ostanemo enotni. Če bodo EU in ZDA enotne pri podpori Ahtisaarijevemu načrtu glede Kosova, potem bo načrt uspel. Za to vsekakor potrebujemo resolucijo varnostnega sveta. Menim, da se širitev ne sme končati pri Hrvaški. Zelo slabo bi bilo, če bi se schengenska meja premaknila s slovensko-hrvaške meje na hrvaško-srbsko mejo. To bi preveč spominjalo na različne zgodovinske meje in delitve. To bi bilo zelo slabo in za ravnotežje na tem prostoru zelo nevarno.

Je pa verjetno naše zavzemanje za širitev povezano z našim ekonomskim interesom?

Kot sem rekel, Slovenija in Srbija sta gospodarsko povezani in tudi skladni. Verjamem hkrati, da v Srbiji obstaja močan demokratični ▶

► element, ki je bil zaklenjen v neko starinsko vojaško železno blagajno. Pričakujem, da se bo osvobodil. Verjamem, da se bo Srbija osvobodila hipotek. Ena izmed njih je sodelovanje z Mednarodnim sodiščem za zločine, storjene na območju nekdanje Jugoslavije, v Haagu. V mislih imam izročitev Mladića, Karadžića itd. Zavedam se, da v Srbiji po drugi strani še vedno obstaja prepričanje, da je Srbija nekaj posebnega, da lahko preživi zunaj globalnih gibanj, zunaj EU, zunaj komunikacij. To je napačno gledanje. Dejstvo je, da Srbija potrebuje Evropsko unijo in da nima druge možnosti, kot da se vključi vanjo. Vprašanje je samo kdaj. Gre za izbiro med prilagajanjem in zaostajanjem.

Vrniva se k evropski ustavni pogodbi, ki je po govorjenju vas, diplomatov, na neki način že skoraj mrtev dokument. Diplomati zdaj govorite, da bi bilo dobro, če bi nemško predsedstvo pripravilo usklajen predlog, v katerem bi bilo čim več izvirnega teksta. Kaj to pomeni? Kaj bo ostalo od tega sicer zelo obsežnega dokumenta? Prav včeraj (intervju je bil v sredo, 16. maja) ste o tem govorili s portugalskim zunanjim ministrom.

Marsikaj bo jasno v prihodnjih tednih. Veliko pričakujemo od francosko-nemških pogovorov. Veseli me, da se je francoski predsednik takoj po izvolitvi sešel z nemško kanclerko. Po mojem se bomo sporazumeli o rešitvi, ki bo pragmatična in ki bo omogočila, da bo EU s 27 članicami uspešno delovala. Ustavna pogodba, ki jo je ratificiralo 18 držav s Slovenijo vred, je postala gradivo, iz katerega bomo črpali rešitve, vendar ni v celoti za vse sprejemljiva. Mislim pa, da jo je treba imeti ves čas pri roki ali na knjižni polici. Imamo opravka z dvema pomembnima skupinama evropskih, francoskih in nizozemskih, državljanov, ki so ta dokument odklonili. Evropska unija še ni nadnacionalna, nadvladna, ampak je mnogonacionalna, medvladna skupnost. Ko bi ustavo sprejeli v vseh državah, bi bil to premik k tesnejši povezavi.

Bojim se, da bo še vedno aktualna evropska ustavna pogodba oz. dopolnilno besedilo k obstoječim pogodbam.

Ali lahko izvolitev Nicholasa Sarkozyja za francoskega predsednika kaj vpliva na to?

Kolikor vem, Francozi predlagajo rešitev s tako imenovano kratko pogodbo. Mislim, da bomo pravzaprav dopolnjevali dve obstoječi pogodbi. Ena je pogodba o Evropski uniji, druga je pogodba o Evropski skupnosti. V bistvu bomo dopolnjevali pogodbo iz Nice, ki je bila pravzaprav tudi sama dopolnilo k obstoječim pogodbam. Delali bomo nekaj podobnega, kot so delali v EU pred nami. Skratka, ne gre za novo ustavo, ki bi rešila vse probleme, ampak bomo popravljali tisto, kar

je najbolj potrebno popravila. Upam, da ne bomo zavrgli prvega dela pogodbe, o katerem smo se tako dolgo in naporno pogajali; ta prvi del, se pravi institucije EU, naj bi ostal, kakršen je, dogovoriti pa se bo treba o politikah EU. Naši portugalski in nemški prijatelji menijo, da bo po junijskem evropskem svetu – verjetno septembra – stekla medvladna konferenca, ki naj bi bila kratka. Tu bodo potrebna zelo kratka in natančna pogajanja o posameznih rešitvah. Do konca portugalskega predsedovanja, se pravi do konca leta, naj bi prišli do popravljenega besedila, ki naj bi imelo okoli dvesto strani, se pravi približno toliko kot prejšnje pogodbe. Potem se utegne zgoditi, da bi novo pogodbo podpisovali v času slovenskega predsedovanja.

Kakšno vlogo pa pri teh dogovorih igra Velika Britanija? Kot vemo, se poslavlja sedanjí britanski premier Tony Blair, nasledil ga bo Gordon Brown. Ima to kakšno vlogo?

Britanci so za dopolnilno pogodbo. Seveda so bili vedno zadržani do rešitev, ki krepijo

No, dotakniva se še odnosov z našimi sosedami. V zadnjih dneh je precej prahu dvignil Marjan Podobnik s svojim zemljevidom slovensko-hrvaške meje in govorjenjem o morebitnem referendumu glede vstopa Hrvaške v Evropsko unijo. Kaj menite o tem tudi glede na to, da je hrvaški predsednik Stipe Mesić dejal, da Slovenci lahko rišemo takšne zemljevide, kakršne želimo, sami pa so pred leti risali mejo med Slovenijo in Hrvaško južno od reke Dragonje, zadnja leta pa kar po sredini Piranskega zaliva?

Pri odgovoru na to vprašanje moram biti zelo previden. Kot vem, gre pri tem podjetju za civilno pobudo. Marjan Podobnik ne predstavlja nobene državne institucije. Gre za pobudo ljudi, za katere verjamem, da imajo dobre namene. Ne verjamem, da imajo slabe namene. Verjetno imajo tudi politične ambicije, a te so v demokraciji nekaj povsem normalnega. Žal ima Podobnikov zemljevid, čeprav v nekaterih pogledih sledi naši Beli knjigi, nekaj napak in slabosti. Nekoliko sem zadržan, ker ta zgodba – morda ne naključno – prihaja v občutljivem trenutku. Kot je znano, potekajo nekateri neformalni pa tudi formalni pogovori s hrvaško stranjo na ravni predstavnikov vlad. Hkrati se posvetujemo z najvišjimi funkcionarji EU. Navsezadnje se bomo o mejnih vprašanjih, o vprašanjih deviznih varčevalcev itn. morali prej ali slej, predvidoma pred vključitvijo Hrvaške v EU, sporazumeti med vladama. Civilne pobude ne bodo dovolj.

Slovenska vlada ne miruje, ne drži križem rok, ampak predlaga realistične rešitve. S temi predlogi je hrvaška stran seznanjena, prav tako vrh EU. Zdaj je žoga na hrvaškem igrišču. Slovenija celo upošteva nekatere hrvaške ideje, torej se bodo morali naši hrvaški prijatelji tokrat zelo potruditi, če nas bodo hoteli zavrniti. Nasploh pa bi bilo dobro, ko bi Podobnikovi, preden objavljajo zemljevide, kaj vprašali MZZ. Mi smo jih vabili na sestanke strateškega sveta.

Če vas prav razumem, je slovenska vlada dala Hrvaški konkreten predlog sporazuma, ki pa slovenski javnosti še ni znan?

V zadnjem času je bilo več pogovorov na različnih ravneh. Slovenska stran je aktivna, ima jasna stališča in tudi konkretne predloge. Zdaj čakamo na odgovore.

Dotakniva se na kratko še medijev. Znani ste po številnih razmišljanjih o stanju v slovenskem medijskem prostoru. Z nekaterimi izjavami ste spravili v bes del slovenskih novinarjev. Nekdo vas je označil celo za glavnega slovenskega urednika. Vaš komentar?

(smeh) To bi bilo prelepo ... Naša medijska scena je še vedno v veliki meri začarana od razmerij in odnosov, ki so bili značilni za nekdanje jugoslovanske, socialistične čase. Takrat so bili mediji, novinarji, uredniki in izobraževalne ustanove, od koder

»nadvladni« značaj EU. Vendar ne verjamem, da bi Velika Britanija, dokler jo predstavlja Tony Blair, zdaj blokirala rešitev. Za Britance – pa še za marsikoga – je nesprejemljivo samo to, da bi pogodbo potrjevali z referendumom. Želijo, da bi bil dokument podoben tistim, ki jih je EU že sprejela in za katere je bila potrebna navadna parlamentarna večina. To je stvar, ki omejuje domet tega našega podjetja. Mislim, da si je sedanjí premier izbral čas odhoda tako, da bo še sodeloval pri odločanju o izhodiščih nove pogodbe, nato pa jo bo kot dediščino prepustil svojemu nasledniku.

so prihajali – razen ene ali dveh izjem – del režima in miselnosti, za katero si je ta režim prizadeval dolga desetletja, in to v upanju, da bodo ljudje vendar pozabili, kaj je normalna demokratična družba in kakšni naj bi bili evropski standardi pri človekovih pravicah. Sam sem se precej odločno bojeval zoper to miselnost in sem vstopil v politiko v znamenju takšnega bojevanja. Torej si preprosto ne dovolim, da bi mi preroki nedemokratičnosti očitali kakršno koli nedemokratičnost. Jasno je, da so od zunaj stvari videti drugačne, saj jaz sam ali naša vlada nimamo veliko priložnosti, kot je tale, da stvari prikažemo v pravi luči. Pri nas je že uveljavljena praksa, da tatovi kričijo: Ujemite tatu!

Sam sem daleč od razmišljanja, naj bi bili mediji kakor koli odvisni od politike, da bi poslušali direktive iz vlade ali kaj podobnega. Daleč od tega. V preteklosti sem dokazal, da sem glede tega zelo nedolžen. Sem kar naprej predmet nekih napadov in obračunov. Če bi imeli cenzuro, kontrolo medijev, potem verjetno ne bi bilo tako. V resnici sedanjo vlado mediji izredno ostro napadajo. Vendar ne gre za medije kot take, novinarje kot take, ampak gre za določene skupine, ki pač proizvajajo in izvajajo določeno politiko. Ne v sporazumu z vlado, ampak v sporazumu z drugimi središči oblasti. Tem ljudem to ni težko, ker so teh povezav že vajeni. O konkretnih primerih ne bi želel govoriti, ker tudi nima smisla. Pogosto sem obupan nad tem, kar se godi v naših medijih.

Želim si predvsem to, da bi novinarji opravljali svoje delo svobodno in poklicno temeljito. Da ne bi mešali dejstev s komentarji. Da bi se vedelo, kaj je komentar, kaj je preprosta informacija, posnetek dogajanja. V ZDA in na Zahodu sploh so neresnice, laži, napačne informacije kar precej strogo sankcionirane. Pri nas pa se zgodi, da vam rečejo: če bi moral preveriti podatke in vprašati še drugo stran, potem ne bi mogel napisati članka, potem ne bi bilo nobene

zgodbe. Skratka, obstaja velikanski odpor do tega, da bi se avtor soočil z realnostjo. Mislim, da je ta problem izziv za novinarsko društvo in seveda za fakulteto za novinarstvo.

Začela sva z obletnico, pa še končajva z njo. Kaj vam pomeni dvajseta obletnica izida 57. številke Nove revije, pri kateri ste kot njen urednik aktivno sodelovali?

Letos praznujemo petindvajsetletnico izhajanja Nove revije in dvajseto obletnico izida njene 57. številke. To je tista številka, zaradi

Slovenska vlada predlaga realistične rešitve. S temi predlogi je hrvaška stran seznanjena, prav tako vrh EU.

katere so naju z Nikom Grafenauerjem odstavili kot urednika. Najina kazen je bila glede na bližajoči se konec režima razmeroma blaga. Takrat so nas napadali in zmerjali ljudje, ki so še danes politični veljaki, uredniki in mnenjski voditelji. Lahko bi rekli, da so dosledni: zagovarjajo in širijo enako miselnost, kot so jo pred osamosvojitvijo. Z enako vnmemo, kot so nekoč (v imenu jugoslovanskega režima) poniževali Novo revijo in demokratično državotvorno politiko, so kasneje napadli Demos in osamosvojitve; nato koalicijo Slovenija, Odbor za NATO in Zbor za republiko, danes pa napadajo aktualno vlado. Današnja večstrankarska parlamentarna ureditev se jim zdi povsem primerljiva z nekdanjim komunističnim režimom, če se jim ne zdi celo slabša. Takrat so naju z Grafenauerjem podprli zelo redki novinarji in še redkejši uredniki, da o novinarskem društvu sploh ne govorim. Seveda nama po odstavitvi nihče ni ponudil službe pri kakšnem konkurenčnem časopisu.

Če se ozrem v preteklost in se spomnim vseh težav, pa sem vendarle zadovoljen. Slovenija je pred petindvajsetimi leti ujela korak

s sodobno Evropo. Nova revija se je začela natančno v istem trenutku kot na Poljskem Solidarnost. Delovali smo v istih zgodovinskih okoliščinah in s podobnimi instrumenti. Soočili smo se z enakimi problemi kot naši kolegi na Madžarskem, Poljskem, na Češkem ... in dosegli podobne rezultate, kot so jih dosegli naši kolegi v teh državah nekdanjega socializma. V Sloveniji smo vsaj nekateri dobro razumeli duha časa, naše delovanje pa je vsebovalo nekaj svojevrstnih in tipičnih slovenskih značilnosti. Naša politika je nastajala

na literarnem polju, na polju kulture; na Poljskem recimo na sindikalnem polju. Do neke mere smo si bili podobni s češkim gibanjem Listina 77. Mi smo se odzvali na klic časa. To odzivanje in dogajanje, ki je bilo sočasno z evropskim dogajanjem, je pripeljalo do nastanka novih strank, do volitev in demokracije. Nekoliko manj intenzivno in manj pustolovsko pot so izbrali na Hrvaškem, kar pa je treba razumeti, ker so se ob koncu šestdesetih let pri Maspoku opekli še huje kot Slovenci zaradi Kavčičevega liberalizma. V Srbiji je bilo na začetku osemdesetih let podobno kot v Sloveniji, saj sta Milovan Djilas in Dobrica Ćosić dala pobudo za revijo Javnost hkrati z novorevijaši. Vendar so potem stvari v Beogradu nekako zastale, kritično energijo pa je izkoristil Slobodan Milošević. Konflikti s komunističnimi oblastmi so potihnil, torej je bil demokratični prevrat omejen na Slovenijo in Hrvaško. Znašli smo se v vrtincu dogajanja, vedoč, za kaj gre. Nova revija je poleg demokracije in človekovih pravic zahtevala tudi narodno samoodločbo, kar je bilo v našem primeru nujno. S tem smo utrli pot kasnejšemu političnemu dogajanju v Sloveniji. Iz tega so nastale akcije in skupine, kot sta bila Odbor za varstvo človekovih pravic (ki je bil povezan z aretacijo »četverice«) in Zbor za ustavo; nastale so stranke kot Slovenska demokratična zveza in Socialdemokratska zveza Slovenije, ki sta se kasneje srečali v sedanji SDS. Nova revija je bila navsezadnje med pobudniki Zbora za republiko pred volitvami 2004.

Skratka, čutim se zelo povezan z Novo revijo, s tistimi načeli, za katera smo se zavzemali na začetku osemdesetih let in ki so se izkazala kot splošno evropsko sprejemljiva, epohalno pomembna načela. Človekove pravice, narodne pravice, sprostitev gospodarske pobude, pravna država. Vse to so načela, za katera smo se zavzemali in ki se – ne glede na veliko število nasprotnikov – postopoma uveljavljajo tudi v naši državi.

Na koncu bomo zmagali, kajti proces je neustavljiv. **D**

Modro zelena tišina

V. M., foto: arhiv Demokracije

Turistično združenje Portorož je pod naslovom *Modro zelena tišina* izdalo knjigo s fotografijami, ki jih je posnel mojster fotografije Ubald Trnkoczy. Fotografije prikazujejo Piran in druge bisere na območju občine Piran.

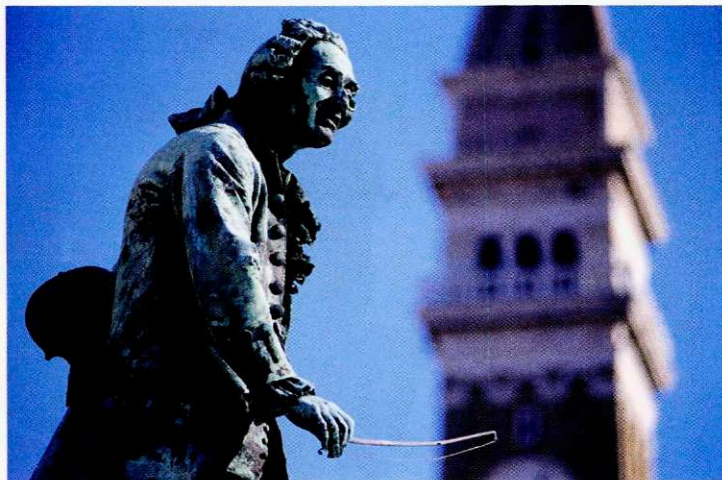
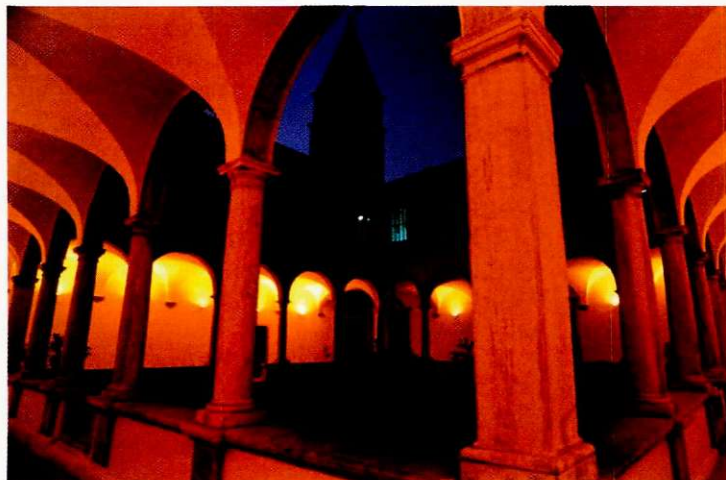
Piran. Nekaterim dobro znan labirint kamnitih ulic in hiš, ki moli svoj jezik v slovensko morje, domač pogled na male hiše, posejane po zelenem gričevju za mestnim obzidjem. Za druge popolna neznanka, dragulj, ki

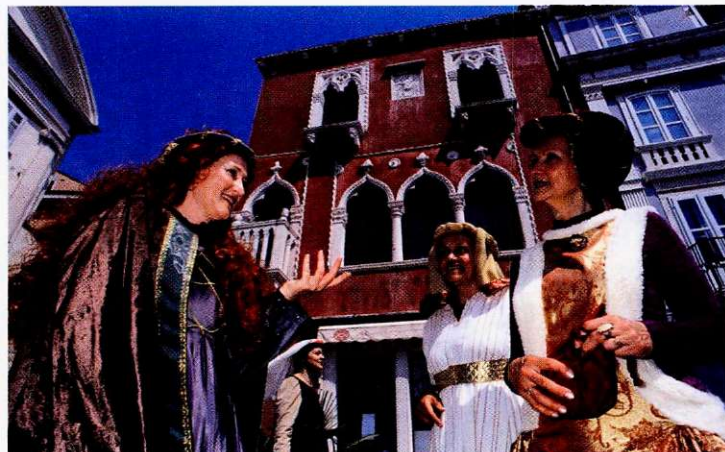
čaka, da ga bo odkril še kdo. Da ga lahko odkrivamo znova in znova, pričajo fotografije Ubalda Trnkoczyja, ki vsako, tudi do banalnosti izrabljeno podobo, pokaže na nov način, iz drugega zornega kota. Njegovi pogledi brišejo

debelo plast tisočernih prejšnjih pogledov in nam že videno odkrivajo v novi, izvirni, nedolžni lepoti. In ker ima lepota tisoč obrazov, se vrača znova in znova. S temi besedami je Irena Duša Draž pospremila fotomonogra-

fijo *Modro zelena tišina*, ki že z naslovom pove, da gre v trenutku fotografske zaslonke ujete prizore morja in zelenega kopna.

»Nadnaravna« vsakdanjost
Namen knjige je prikazati Piran in

njegovo okolico skozi izostreno fotografovo oko. Ubald Trnkoczy je znan kot zelo dober kameraman na *Televiziji Slovenija*, znan pa je tudi, še posebej v Piranu, kot zelo dober fotograf. Njegove fotografije odlikuje pristop do objekta ali prizora, ki ni »navaden« ali vsakdanji. Za njim je oko dobrega opazovalca, ki ve, kako neki prizor ali predmet prikazati tako, da bo zanimiv ali celo »nadnaravno« očarljiv.

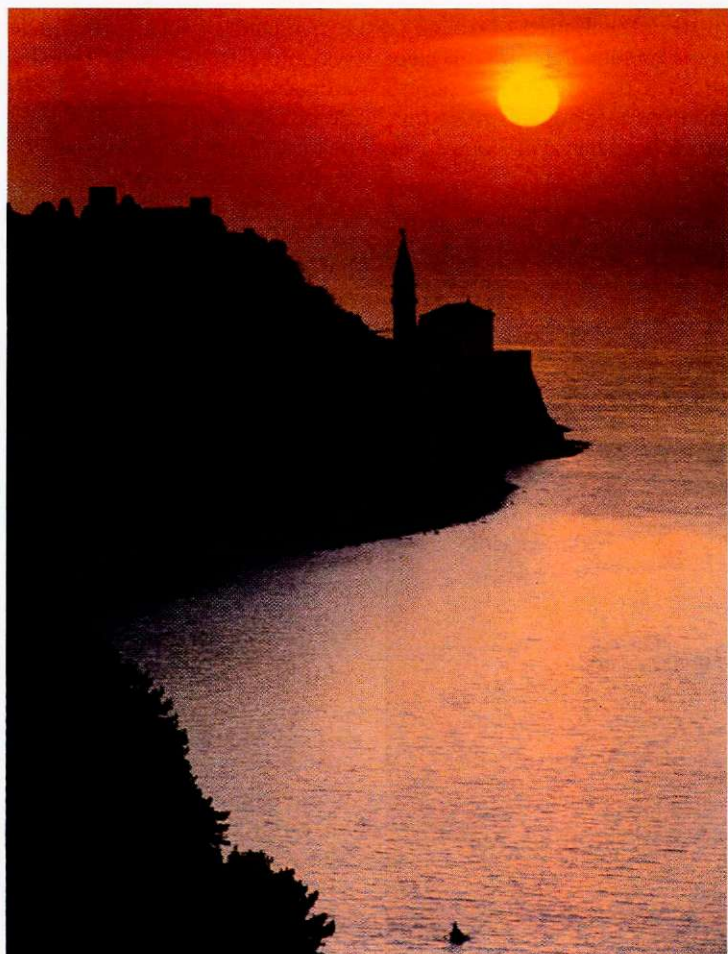
Mediterska lepota Ker je knjiga nastajala še v času prejšnje

piranske županje Vojke Štular, je v njej njen uvodni zapis. Pogledamo si odlomek, saj je v njem z besedo zajela to, kar je fotograf zajel s fotoaparatom in kar je prikazano v tej fotomonografiji: »Z vsakim listom, ki vam spolzi med prsti, se vam bodo počasi odstirale zgodbe mediteranske lepote in skrivnosti majhnega obmorskega mesta s srednjeveško arhitekturo; odkrivali boste turistično letovišče s tradicijo, ki sega v davno trinajsto stoletje, ko so že zdravili s temnim in gostim solinskim

blatom, in bujno rastje, kjer ni nič nenavadnega, da so drevesa tesno zraščena skupaj, da se dehteče objemajo in si z gostimi vejami zastirajo korenine pred žgočim soncem; spoznavali boste prosojno lebdeči morski rastlinski in živalski svet, skrivnostno lepe klife, ki v Mesečevem zalivu zvezdam razpirajo nočna gnezda, da si lahko odpočijejo od dolge poti, in izročilo prednikov, ki pripoveduje o našem raznolikem in bogatem življenju: o že nekoliko fantastičnih dogodivščinah starih pomor-

ščakov, o običajih, ki slavijo strastnost morja in rodnost zemlje, ter o velikih ljubimcih, umnih in umetnikih, kot je bil tudi največji med njimi, skladatelj in vrhunski violinist Giuseppe Tartini.«

Od Strunjana do Dragonje Te poetične besede dobro odslkavajo atmosfero Trnkoczyjevih fotografij. Mojster fotografije je prizore zajemal od Strunjana in Fiese, Pirana, sv. Bernardina, Portoroža, Seče in Sečovelj do Sv. Petra, Padne, Nove vasi in doline Dragonje. **D**

Vabljeni k poslušanju pomladnih valov Radia Ognjišče!

Murava Slovenska 91,8	Kalvarija Maribor 104,5	Gornja Radgona 105,9
Tolsti vrh 95,7	Radlje ob Dravi 96,5	Boč 107,3
Krvavec 104,5	Tolmin 91,2	Sv. Gora 107,5
Planina 91,2	Ajdovščina 91,2	Križna gora 96,8
Dornberk 93,2	Hirska bistrica 97,3	Tinjan 91,2
Črnomelj 92,8	Kum 105,9	

Elizabetino leto

V. M., foto: arhiv Demokracije

Sveta Elizabeta je bila razglašena za svetnico leta 1235. Že leta 1251 so v Slovenj Gradcu župnijsko cerkev posvetili njej. Rodila se je pred 800 leti, zato v več evropskih državah proslavljajo to obletnico. Pri nas v Slovenj Gradcu.

Spomin (god) sv. Elizabete praznujemo na dan njene smrti 17. novembra. Je zavetnica Karitas in dobrodelnih društev, pekov, beračev, klošarjev, vdov in sirot.

Sveta Elizabeta Elizabeta je bila hči ogrskega kralja Andreja II. (Arpada) in matere Jere oziroma Jedrti (Gertrude) Andeške. V rodolini jih je najmanj osemindvajset doseglo čast oltarja, kar pomeni, da so bili po smrti razglašeni za blažene ali svete. Elizabeta se je rodila na gradu Sarospatak na severnem Madžarskem leta 1207. Iz političnih razlogov so jo že s štirimi leti zaročili z enajstletnim Ludvikom, bodočim mejnim grofom Ludvikom IV. Turingijskim. Od zaroke je Elizabeta živela na dvoru bodočega moža na gradu Wartburg v gričevnati Turingiji na jugovzhodnem delu Nemčije.

V zakonu je Elizabeta rodila Hermana (1222, kasnejšega deželnega grofa Turingije), Zofijo (1224, kasnejšo vojvodinjo Brabantsko in prednico deželnih grofov Hensenskih) in Jero (1227, kasnejšo opatinjo v Altenbergu in od leta 1311 blaženo). Mož Ludvik, navdušen nad križarskim pohodom v Sveto deželo, je vstopil v križarski nemški viteški red in se s cesarjem Friderikom II. Štaufovcem odpravil na dolgo in naporno pot. Toda na poti ga je 11. 9. 1227 v Otrantu v južni Italiji pokončala kužna bolezen. Zaradi vzornega družinskega in viteškega življenja je bil že kmalu razglašen za svetnika (god 11. septembra).

Naklonjenost revnim Iz življenjepisa razberemo, da je Elizabeta prav hitro začela sloveti po svojih krepostih. Z ljubeznijo in naklonjenostjo se je posvečala

Razstava o sv. Elizabeti v Koroškem muzeju Slovenj Gradec

družini, hkrati pa tudi revnim in lačnim, ki jim je delila miloščino. Ob svojem gradu je dala zgraditi bolnišnico, v katero je sprejela mnogo bolnih in onemoglih. V tej bolnišnici ni bila gospa, bolnih ni opazovala od daleč, ampak jim je stregla kot zadnja dekla. To je počela zato, ker je v revnih videla Kristusa, ki mu je na ta način stregla. Njena dobrodelnost ni vsem ugajala, nasprotno, zaradi nje si je nakopala velike težave. Zaradi svojega popolnoma »nedvornega« obnašanja so jo plemiči napadali in po moževi smrti postavili pred izbiro: ali se bo prilagodila dvornim običajem ali pa ji bo odvzeta vsa posest. Elizabeta se je odločila za slednje, ker je hotela ugajati Bogu in ne

ljudem. V ozadju tega je bil njen pohlepni svak; ker je želel, da bi svojemu sinu zagotovil nasledstvo mejnega grofa Turingije, je svakinjo s tremi otroki izgnal z mogočnega gradu Wartburg. To za mlado vdovo najbrž ni bilo najhujše. Huje je bilo, ko so ji odvzeli neboljene otroke.

Svetnica Skromnost in izkazano naklonjenost do revežev, še zlasti ob hudi lakoti, ki je leta 1226 prizadejala deželo, je Elizabeta dopolnjevala s spokornim življenjem in pogostimi posti. Prav tedaj je spokorniško življenje postalo pomembna in pogosta oblika življenja. Zlasti v 14. stoletju se je še bolj razmahnila. Čas pridigarjskih redov, ki so s svojim uboštvom pritegnili veliko pozornosti, ni mogel prezreti Elizabetinega življenja.

Leta 1228 jo je škof Konrad v Marburgu med prvimi posvetil v tretjerednico komaj nastalega frančiškanskega reda. V očarljivi skrbi za revne je Elizabeta že naslednje leto v turingijskem Marburgu s svojimi sredstvi usta-

Slovenj Gradec s cerkvijo sv. Elizabete

novila zavetišče za bolne in revne – hospital, ki ga je vodila in osebno stregla potrebnim. Zaradi naporega in asketskega življenja pri tem delu ni dolgo zdržala. Že po treh letih je 17. novembra 1231 zaradi izčrpanosti in morda tudi boleznij komaj štiriindvajsetletna umrla. Dva dni pozneje so jo pokopali v Marburgu in na njenem grobu so se že naslednje leto začeli dogajati čudeži, zato jo je papež Gregor IX. 27. maja 1235 razglasil za svetnico.

Čaščenjsv. Elizabete Čaščenje sv. Elizabete se je začelo že ob njeni smrti in njen grob v Marburgu je postal pomembno romarsko središče v srednjeveški Evropi. Pri nas je čaščenje sv. Elizabete širil njen stric oziroma mamin brat, oglejski patriarh Bertold V. Andeški, ki je zapovedal, da se njen praznik po vsej obsežni patriarhiji slovesno praznuje. Zato je razumljivo, da je patriarh leta 1251 v nastajajočem trgu Slovenj Gradec, središču andeške posesti na Koroškem, v čast svoji nečakinji posvetil cerkev. To se je zgodilo 30. aprila in cerkev je bila ena od prvih, posvečena njej.

Med podobami je najbolj znana slika svete Elizabete v velikem oltarju župnijske cerkve v Slovenj Gradcu, ki jo je leta 1732 naslikal slovenjgraški slikar Franc Mihael Strauss. Nad tri metre velika slika prikazuje sv. Elizabeto, obdano s spremstvom, kako revežem in bolnim deli kruh in denar. Ob njej je služabnica s polno košaro kruha, spremljevalka na levi pa ima mošnjiček z denarjem. V Sloveniji je sv. Elizabeti posvečeno pet cerkva, dve župnijski (poleg Slovenj Gradca še v Ljubnem ob Savinji) in tri podružnične (v Pohorju pri Cirkulanah v Halozah, na Podrebri pri Polhovem Gradcu in v Malem Otoku pri Postojni).

Nastanek mesta Zgodovina naselbine pod grajskim gričem v Slovenj Gradcu je stara in seže v čas pred nastankom poznoantične rimske pošne postaje Colatio, ki se je razvila ob pomembni prometni in trgovski poti od Celeie do Viruna na Gosposvetskem polju. Rimska naselbina je v burnem obdobju preseljevanj naprej propadla, vendar so postojanko

prav kmalu znova oživili Slovani in pod varstvom utrjenega prostora na hribu nad njo ustanovili selišče, ki se ga je prijelo ime Gradec. V 11. stoletju je bil utrjeni grad v posesti koroških vojvod. Ob ustanovitvi benediktinskega samostana leta 1091 v Labotski dolini, ki je bil ustanova Engelberta Spanheima, je bil med imenitnimi pričami tudi Weriand de Grez, ime tega ministeriala pa je hkrati najstarejša listinska omemba Slovenj Gradca.

Od leta 1180 je velik del Štajerske, Koroške in Kranjske v posesti znamenite bavarske plemiške rodbine grofov Andeških, ki so od cesarja prejeli tudi naslov vojvode Meranijski. Slovenj Gradec je bil njihova najsevernejša postojanka, s tržnimi pravicami že pred letom 1180, v času njihovega gospostva pa so trg na novo pozidali »na zelenem travniku« sredi kotline, kjer se je do danes ohranjeno srednjeveško arhitekturno jedro razvilo ob cerkvi sv. Elizabete. 30. aprila 1251 jo je v čast svoje nečakinje Elizabete Ogrske posvetil oglejski patriarh Bertold V. Andeški. S tem se je začel razvoj trga, ki se kot mesto prvič omenja leta 1267, v naslednjih stoletjih pa je kot središče širše regije doživljal burno zgodovino, kakršno so pisali dogodki, ki so potekali na tem prepišnem in strateško pomembnem križišču v srcu Evrope – vse do današnjega dne, ko se Slovenj Gradec ponaša z nazivom Glasnik miru Združenih narodov.

Cerkev sv. Elizabete Najstarejša zgradba v Slovenj Gradcu je torej cerkev sv. Elizabete. Od prvotne stavbe so se ohranile

Freska s pripovedjo ob sv. Elizabeti

Slovenj Gradec, desno župnijska cerkev sv. Elizabete, levo cerkev Sv. duha

romanska ladja in dve romanski okni. Cerkev so v gotiki, renesansi in baroku dopolnili. Romanske ostanke prvotne cerkvene arhitekture je razodela zadnja obnova zunanjščine cerkve leta 2000. V času gotike (15. in 16. stoletje) je stavba doživela večje prezidave. Okoli leta 1500 so ji prizidali poznogotsko obokani prezbiterij z zunanjimi oporniki ter zvonik, v času ljubljanskega škofa Tomaža Hrena na začetku 17. stoletja pa so banjsko obokali tudi ladjo. Oprema je večinoma baročna: Schoyev glavni oltar, Mersijeva prižnica, slike obeh Straussov. Iz novejšega časa je Pandurjev križev pot.

Glavni oltar v cerkvi svete Elizabete je eden največjih dosežkov slovenske baročne oltarne arhitekture. Izdelal ga je Janez Jakob Schoy, deželni in dvorni kipar v Gradcu in vodilna osebnost štajerskega baročnega kiparstva. Sliko sv. Elizabete je naslikal Franc Mihael Strauss. S svojo arhitekturo, zlasti pa z bogato baročno opremo odličnih lokalnih mojstrov slikarjev rodbine Strauss in

kiparja Janeza Jurija Mersija se cerkev uvršča med pomembnejše slovenske kulturne spomenike.

Elizabetino leto Lani so v Slovenj Gradcu razglasili, da bodo ob 800. obletnici rojstva svete Elizabete od 17. novembra 2006 do 17. novembra 2007 praznovali *Elizabetino leto*. V ta namen so organizirali številne prireditve. Vrhunec je praznovanje doseglo 30. aprila, na dan, ko je bila leta 1251 slovenjgraška cerkev posvečena tej svetnici. Najprej je bila slovesna maša, ki jo je daroval mariborski pomožni škof Jožef Smej, zvečer pa so v Koroškem pokrajinskem muzeju odprli obširno in lepo oblikovano razstavo z naslovom *Krona, kruh in vrtnice*, ki prikazuje življenje in pomen svete Elizabete (odprta bo do 17. novembra). Izdali so tudi lep katalog. 6. junija bodo v cerkvi sv. Pankracija nad Slovenj Gradcem odprli razstavo *Groffe Andeški in Slovenj Gradec*, poleg tega pa se bo do 17. septembra zvrstila še bogata paleta različnih prireditev. **D**

Oče slovenskega planinstva

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

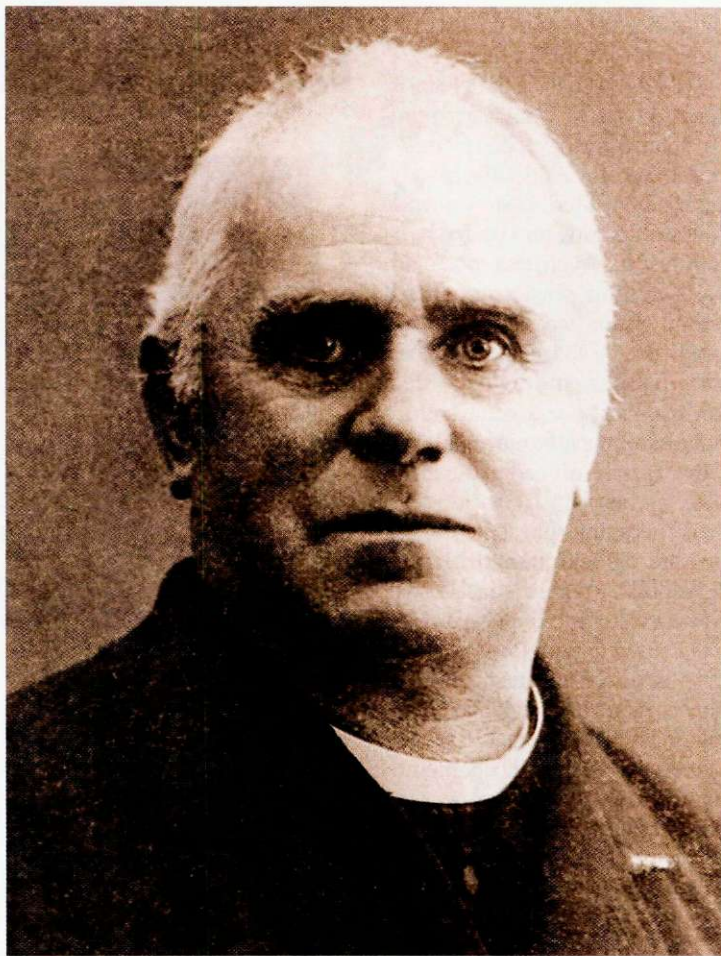
Jakob Aljaž je oče modernega slovenskega planinstva. A njegova osebnost je bila široka, zato se je uveljavil v kraju kot dušni pastir, pevec, zbiralec narodnega blaga, pospeševalec razvoja in predvsem ljudski dobrotnik ter narodno zaveden mož.

Jakob Aljaž, gornik, skladatelj, duhovnik in ljudski dobrotnik, se je rodil 6. julija 1845 v vasi Zavrh, ki leži na severni strani Šmarne gore. Oče je imel srednje veliko posestvo, ki ga je z nekaj dokupi zemlje še povečal. Denarja sicer ni bilo na pretek, vendar je zadostovalo za preživljanje precej številčne družine. Jakob se je izkazal kot ukažljjen in bister fant, zato so starši sklenili, da ga bodo podpirali pri šolanju. Prvega pouka je bil deležen v Smledniku, nato pa je šolanje nadaljeval na gimnaziji v Ljubljani. Pot ga je nato vodila na univerzo na cesarski Dunaj, kjer je nekaj časa študiral filozofijo, potem pa se je odločil za študij teologije in ga končal v Ljubljani. Pri petindvajsetih letih je prejel mašniško posvečenje. Prvih deset let je služboval kot kaplan v Tržiču, nadaljnjih deset let pa kot župnik v Dobravi pri Kropi.

Leta 1889 so ga postavili za župnika na Dovje, v kraj, ki se mu je zapisal z vso dušo in kjer je ostal do konca svojega življenja.

Življenje zapisano glasbi V času svojega službovanja se je Aljaž za vedno zapisal v srca svojih faranov. Ne le kot dušni pastir, ampak tudi na drugih področjih. Tako je kmalu po svojem prihodu na Dovje postal šolski nadzornik za okraj Radovljica. To imenovanje je imel za veliko čast in priznanje, čeprav mu je, kot je sam dejal, jemalo ogromno časa. A svojo dodatno službo je opravljal vestno in je zlasti dvignil izobrazbo učiteljev na glasbenem področju.

Aljaž je bil velik slovenski domoljub in je menil, da je treba ustanoviti slovensko planinsko društvo.

Jakob Aljaž, oče slovenskega gorništva, ljudski dobrotnik in zbiralec narodnega blaga

Tudi z Gregorčičem sta postala tesna prijatelja in prijateljstvo ohranila do konca svojih dni.

Delaven na mnogih področjih

Na Dovjem je Aljaž kmalu ustanovil posojilnico in hranilnico, ki je hitro postala najpomembnejša finančna ustanova v okolici. Aljaž je bil njen nadzornik, saj so mu ljudje neomejeno zaupali. Še bolj se je zapisal v srca ljudi, ko je na svoje stroške postavil ljudski dom n, v katerem so prirejali koncerte pa tudi gledališke igre, plese in predavanja.

Aljaž se je močno angažiral za razvoj kraja. Pomagal je pri konstrukciji velike žage. Pripeljal je tudi strokovnjake iz Ljubljane, ki so izmerili moč potoka na Dovjem. Aljaž je namreč menil, da bi lahko namestili novo turbino in celo električno centralo. Dovje bi tako postalo eden prvih krajev na Slovenskem, ki bi imelo električno napeljavo. Žal pa je njegove načrte o elektrifikaciji kraja kasneje zavrta prva svetovna vojna.

Slovenski planinski domoljub

Najbolj je seveda Aljaževo ime povezano s slovenskimi planinami in z njegovim delom pri ustanovitvi in razvoju slovenskega planinstva.

V času, ko je prišel službovat na Dovje, je bilo na področju planinstva najmočnejše avstrijsko-nemško alpsko društvo, ki je bilo poudarjeno nacionalistično in na trenutke celo šovinistično usmerjeno. Vsekakor si je v imenu nemštva lastilo vse gore v tedanji Avstro-Ogrski, še celo v Švici in nemških Alpah. Tako so si nemški planinci in njihova zveza lastili

Aljaž se je že kot mlad fant zapisal glasbi. V dijaških letih je sodeloval v fantovskem pevskem zboru. Med študijem na Dunaju je sodeloval v tamkajšnjem pevskem zboru slovenskih študentov, po vrnitvi v Ljubljano pa je pel v čitalniškem zboru.

Ljubezen do glasbe ga je zbližala s slavnim skladateljem Antonom Foersterjem in njuno prijateljstvo je trajalo vse življe-

nje. Ob petju se je Aljaž poskusil tudi kot komponist in predvsem v času svojega službovanja na Dovjem je ustvaril svoje najbolj znane pesmi. Pesem »Oj, Triglav, moj dom« ni le ponarodela, ampak je postala tudi neuradna himna slovenskih gornikov. Aljaž je poleg tega veliko časa posvetil zbiranju slovenskih narodnih pesmi, pravzaprav kar vsega narodnega blaga. Seveda je na Dovjem ustanovil tudi pevski zbor, ki ga je sam vodil, in iz svojih sredstev kupil še klavir, na kar je bil zelo ponosen. Izdal je več knjižic s svojimi pesmimi, uglasbil pa je tudi štirinajst pesmi svojega poklicnega kolega Simona Gregorčiča.

tudi Triglav. Triglav v tistem času še ni bil simbol slovenstva, kot je danes, Aljaž in nekateri drugi njegovi somišljeniki pa so ga po tihoma imeli za takega.

Nemški planinci so imeli tedaj v planinstvu kar velik naskok pred drugimi narodi. Po planinah so začele druga za drugo rasti gorske kočice, ki so bile v lasti nemško-avstrijskega planinskega društva. Postavljati so začeli tudi prve žičnice, vzpenjače in celo gorske železnice. Zaradi vseh teh gradbenih podvigov so nemški gorniki menili, da jim planine po vsej pravici pripadajo. Pri tem so imeli tudi tiho podporo oblasti, prav tako pa tudi lepega števila financierjev.

Aljaž je bil slovenski domoljub in je menil, da je treba ustanoviti slovensko planinsko društvo. Leta 1893 je bilo društvo res ustanovljeno. Ni ga sicer ustanovil Aljaž, je pa tedaj in kasneje veliko storil za njegov razvoj in napredek.

Da bi zakoličili pravico Slovencev do Triglava, so v vodstvu planinskega društva sklenili, da bodo tudi slovenski gorniki podobno kot nemški postavili več planinskih domov in koč ter na tak način dali vedeti, da si lastijo pravico do svojih gora.

Aljaž je bil seveda med najbolj vnetimi v vodstvu planinske zveze in je bil pripravljen tudi z lastnimi sredstvi podpreti graditev domov in gorskih koč.

Težave pri graditvi objektov

A še preden so začeli postavljati kočice, se je pokazalo, da obstaja velika ovira. Najprej je bilo treba rešiti vprašanje lastništva zemlje.

Aljažev stol na vrhu Triglava je bil tudi simbolnega pomena in je dokazoval, da je gora slovenska.

Kar velik del zemlje na Triglavu in v njegovi okolici je bil v lasti verskega sklada, ki je bil v veliki meri pod nemškim vplivom.

Najprej je bilo torej treba pridobiti primerne parcele. Seveda so pri tem Aljažu delali različne težave tisti nemški planinci, ki se niso hoteli sprijazniti z graditvijo slovenskih planinskih domov. Spori so se vlekli več let, dokler jih Aljažu ni uspelo z veliko trme razrešiti v korist slovenskih planincev.

Aljaž je zelo obžaloval dolga leta, ko se njegovi sonarodnjaki niso prav posebej zanimali za planine in so pobudo na tem področju prepustili tujcem. Zato je menil, da bo moralo slovensko gorništvost s pospešeno hitrostjo slediti tujcem, da jih bo dohitelo. Ena prvih pomembnih gradenj, predvsem simbolična, je bil stol - zavetišče

na vrhu Triglava. Imenoval se je po Aljažu in tako postal simbol pravice Slovencev do Triglava.

Aljaž je dejal, da je bil takrat v dveh tednih kar trikrat na Triglavu. Iskal pa je tudi že nove lokacije za planinske domove. Za lokaciji dveh planinskih koč je določil Vrata in Kredarico.

Nemški planinci so mu sklenili spet nasuti nekaj peska v kolesje. Trase gorskih poti so poskušali potegniti tako, da bi se izognile slovenskim planinskim domovom. Ob poteh bi seveda zgradili svoje planinske kočice. S tem bi odvzeli slovenskim planinskim domovom velik del planincev.

Alpinizem se zdi prenevaren

Aljaž je imel planinarjenje predvsem za zdravo dejavnost. Kot je zatrjeval, je v višavah bolj čist

zrak. Prav tako se v gorah porazgubijo bacili pa tudi nalezljive bolezni. Človek se v gorah okreпча, število krvnih teles se pomnoži in odpornost se mu poveča.

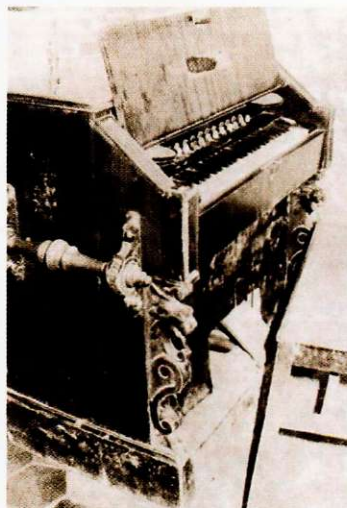
Na strmo alpinistiko v primerjavi z gorništvom Aljaž ni gledal prav prijazno. Mnenja je bil, da je alpinistika preveč nevarna.

Aljaž se je do svojega šestdesetega leta vsaj ducatkrat povzpел na Triglav in še veliko večkrat na Kredarico. Na Dovjem je postavil tudi optični telegraf in tako neposredno zvezo med Dovjim in vrhom Triglava. Ta naprava je tako dobro delovala, da so jo uporabljali celo cesarsko-kraljevi vojaki.

Aljaž je nehal z aktivnim planinarjenjem leta 1904. Bil je že malce v letih, poleg tega pa je zbolel in potrebna je bila operacija. Po njej si nikoli ni čisto opomogel. ▶

Slovenski planinci gradijo leta 1896 Aljažev dom v Vratih.

Aljaž je svoje življenje zapisal glasbi.

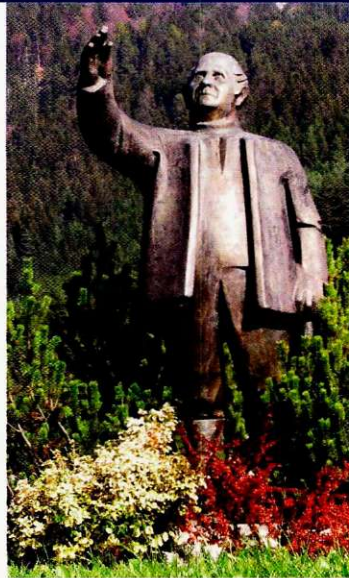

Bil je predvsem velik narodnjak.

► Seveda pa je po svojih močeh ostal še naprej povezan z gorništvom. Aljaža lahko imenujemo tudi za začetnika gorniške vzgoje. Poudarjal je, da sta na prvem mestu previdnost in varnost. Postavil pa je tudi prve zamatke gorske reševalne službe.

Seveda je bil Aljaž do konca svojega življenja dejaven v slovenskem planinskem društvu. Društvo ga je počastilo s tem, da so ga imenovali za častnega člana. Najdlje pa je bil dejaven v Planinskem vestniku. Skoraj trideset je redno pisal v to osrednje slovensko gorsko glasilo. Seveda je pomagal tudi pri načrtovanju in razvoju slovenskega planinskega turizma ter graditvi novih domov in gorskih koč.

Glede na to, da mu je bolezen preprečila nadaljnje aktivno gorništvost, se je bolj angažiral pri delu v dolini. Zavzemal se je, da bi tudi Dovje in Mojstrana postala turistično znana kraja. Upal je, da bosta sčasoma postala prav tako znana kot Bled. Glede na to, da je imel precej prijateljev v različnih uradih, mu je z njih-

Spomin na Aljaža je na Dovjem še posebno živ.

val je tudi graditev modernega in velikega hotela v Vratih pa tudi postavitev spominskega parka.

Priznanja za delavnost Za delo dušnega pastirja so cerkvene oblasti Aljaža večkrat pohvalile. Tudi civilne oblasti so mu izrekle priznanje. Tik pred prvo svetovno vojno so mu za zasluge pri razvoju kraja državne oblasti podelile križec za civilne zasluge s krono.

V letih pred prvo svetovno vojno je dobil tudi zemljiško tožbo, ki jo je vložil v imenu svojih 137 faranov. Le-ti so bili upravičeni do velikega števila parcel, ki so bile po pomoti vpisane kot občinska last. Z njegovim posredovanjem je bila napaka odpravljena in parcele dodeljene vaščanom. Šlo je za več tisoč juter zemlje, ki je bila vredna deset milijonov tedanjih kron. Občina Dovje ga je razglasila za častnega občana. Zaradi zaslug za planinstvo so Aljaža imenovali za častnega člana hrvaškega planin-

vo pomočjo uspelo doseči več ugodnosti, npr. davčne oziroma finančne olajšave kot pomoč razvoju kraja. Prizadeval si je tudi, da bi bila okolica urejena in bi že samo s tem privabila turiste. In res so njegova prizadevanja začela rojevati sadove. Aljaž je imel velike načrte. Poskušal je napejljati moderen vodovod, da bi s tem omogočil množični turizem v krajih pod Triglavom. Načrto-

skega društva, ki mu je pomagal pri njegovih začetkih, in avstrijskega društva iz Erzgebirga. Bil je tudi častni član Glasbene matice in Pevskega društva ter več društev na Dovjem in v okolici.

Ob koncu prve svetovne vojne in po razpadu Avstro-Ogrske je Aljaž močno podprl boje slovenskih prostovoljcev na Koroškem. Čeprav je bil daleč od tega, da bi bil nacionalist, je vseeno menil, da ti kraji pripadajo Slovincem, in če ne gre drugače, jih bodo morali pač osvoboditi z orožjem. Za Maistrove borbe je tako vneto agitiral, da se je samo iz njegove vasi več kot osemdeset fantov in pridružil k prostovoljcem.

Zadnja leta svojega življenja je Jakob Aljaž preživel na Dovjem. Kljub visoki starosti je bil še vedno dokaj dejaven kot pisec in skladatelj pa tudi v različnih vaških organizacijah. Zaradi njegovega neutrudnega dela ga je počastila tudi nova kraljeva vlada in ga odlikovala z redom svetega Save četrte in nato še tretje stopnje. Jakob Aljaž je umrl 4. maja 1927 na Dovjem, star 82 let. **D**

BAZAR festival plesov Orienta

(blišč Orienta v Ljubljani, 25.–27. maj 2007)

V mesecu maju 2007 bo v Ljubljani potekal II. BAZAR – Festival plesov Orienta, na katerem bodo predstavljeni orientalski ples, orientalska glasba, film, kulinarika in še marsikaj.

predstavili priznane plesalke in plesalci. Popeljali vas bodo na potovanje skozi starodavne, magične in sodobne podobe Orienta.

Prodaja kart: blagajna Cankarjevega doma; **cena: 18 €, 20 €**

Del izkupička bo namenjen dobroteljni organizaciji Beli obroč – žrtvam kaznivih dejanj.

Drugi večer

BAZAR PARTY, Festivalna dvorana, 26. 5. 2007, ob 20. uri

Drugi festivalski večer bo informativno-zabavnega značaja.

Vabimo vas na ogled arabskih filmov, diaproyekcij ..., poskrbeli pa bomo tudi za pravi orientalski »party«, kjer se boste na plesišču lahko prepustili divjim in nežnim orientalskim ritmom pod spretno taktirko DJ MAHMOUDA ter se krepčali z izvirnimi specialitetami turške in arabske kuhinje.

Prodaja kart: prodajna mesta EVENTIM (www.eventim.si)

<http://www.eventim.si/>; **cena v predprodaji 4 €**

Tretji večer

ZAKLADI ORIENTA, Festivalna dvorana, 27. 5. 2007, ob 20. uri

Celovečerni prikaz orientalskega plesa in glasbe

Tretji in hkrati zadnji festivalski večer bo namenjen predstavitvi koreografij najboljših učenk orientalskega plesa in njihovih učiteljic, spremljali pa jih bodo nastopi tujih in domačih gostov.

Prodaja kart: prodajna mesta EVENTIM (www.eventim.si)

<http://www.eventim.si/>; **cena v predprodaji 15 €**

Tridnevni festival, ki ga organizirata društvo **TUANA, TORA DOJO** in turška restavracija **YILDIZ HAN**, bo prikazal smurajske bojevnikiške večšine ter nastope najboljših plesalk orientalskega plesa iz Slovenije in gostov iz tujine.

Prvi večer

BLIŠČ ORIENTA, Cankarjev dom, Linhartova dvorana, 25. 5. 2007, ob 20. uri

Dveurni (celovečerni) spektakel orientalskega plesa

Pred vami se bo odvijal edinstven kolaž orientalskih plesov, ki vam ga bodo

Jesenice

Petra Janša foto: STO/ J. Skok, B. Kladnik

V spodnjem delu Gornjesavske doline, kjer se Mežakla s podgorjem najbolj približa Karavankam, so zrastle Jesenice (584 m), delavsko, železarsko, hokejsko in gostoljubno mesto ter občinsko središče. vzdolž doline teče naša najdaljša reka Sava, ki je v celotnem pobočju mesta urejena, delno plovna s športnimi plovili, bogata z ribjim življenjem in primerna za rekreacijo. Mesto in okolica sta polna zgodovinskih objektov, ki spominjajo na dolga stoletja fužinarstva in razvoj železarstva ter železnic v Evropi.

Železova ruda, železo, jeklo Nastanek mesta Jesenice je tesno povezan z **razvojem fužinarstva ob reki Savi**. Prav fužine pomenijo začetek Jesenic, saj je iz njih in okoli njih nastala **sedanja železarna Acroni**, ki daje Jesenicam pečat industrijskega mesta. Fužina je bil prvotni industrijski obrat, v katerem so železovo rudo pretopili in s pomočjo oglja predelali v železo in jeklo. Na območju Slovenije je že od antike delovalo veliko manjših topilnic železa, od prve polovice 16. stoletja pa tudi velikih fužin.

Razvoj rudnikov, plavžev in fužin v jeseniški okolici se je začel konec 14. stoletja z ortenburškim rudarskim redom. Poleg fužine na Savi, Javorniku, Plavžu in Murovi so bile fužine tudi v Mojstrani, Radovni in Bohinju. Prvotne fužine so bile večinoma v lasti Italijanov.

V drugi polovici 18. stoletja je nekdanje Bucelle-nijevo imetje kupil **Valentin Ruard**, ki je začel širiti in obnavljati rudna polja od Fenta do Kočne. Veliko rudnih polj v Karavankah je pripadalo tudi **veletrgovcu Zoisu**, lastniku fužin v Bohinju, Radovni in na Javorniku. Zois je bil prvi bogataš in najmočnejši fužinar na Kranjskem.

Konec 18. stoletja so Zoisi zašli v velike finančne težave, predvsem zaradi zastarelih obratov, visokih proizvodnih stroškov in tuje konkurence. Večji del njihovega premoženja je bil že v tujih rokah. Zato so leta 1869 sporazumno s svojimi upniki ustanovili delniško družbo pod imenom **Kranjska industrijska družba (KID)**. Tri leta kasneje je tudi Ruard zaradi podobnih težav kot Zoisi pristopil kot delničar h KID. Z dnem, ko je Ruard pristopil h KID, se je začela nova doba železarstva v jeseniški dolini. Dve obsežni fužini sta se združili v celoto, največjo industrijo v Vojvodini Kranjski. Jesenice so se razvijale. Iz fužin je na Savi zrasla moderna železarna, kraj pa je dobival industrijsko podobo in je omogočal razvoj drugim panogam (turizem, obrt, gostinstvo, šolstvo, kultura, šport itn.).

V začetku 20. stoletja so bile Jesenice v ospredju dogajanja na slovenskem političnem odru. Slovensko-nemška narodnostna napetost je imela na Jesenicah svojevrsten značaj spricho močnega nemškega kapitala v KID. Čeprav do 1897 v jeseniški dolini ni bilo nobene politične organizacije, so se strasti že v prvih letih

20. stoletja močno razplamenele. Na Stari Savi je bilo ustanovljeno Katoliško prosvetno društvo. Prišlo je do klerikalno-liberalnih nasprotij, ki so se najbolj kazala v ločenem delovanju kulturnih, športnih in strokovnih društev.

Zavetnik jetnikov in Jesenic Župna cerkev sv. Lenarta stoji na začetku **Murove**, starega mestnega jedra Jesenic. Cerkev, ki je bila prvotno posvečena sv. Mariji Magdaleni, se prvič omenja leta 1460. Prvotna gotska cerkev je imela pravokotno ladjo in peterostranični prezbiterij, ki ga še slutimo pod mlajšo preobleko. Obdana je bila s pravokotnim obzidjem s tremi četverkotnimi stolpi, od katerih se je ohranil le južni. Na gotsko fazo spominja tudi gotski portal, ki s podstrešja vodi v zvonik, na baročno pa bogat rokokojski štukaturni okras, s katerim so v poznem 18. stoletju prekrili stene v prezbiteriju.

Ladja s Kraljevim vstalim Jezusom na čelni fasadi je sad prenove v ekspresionističnem duhu. V začetku tridesetih let 20. stoletja jo je zasnoval in v veliki meri izpeljal Plečnikov učenec arhitekt Dragotin Fatur v sodelovanju z arhitektom Mirom Kosom. V šestdesetih letih je cerkev deloma preuredil arhitekt Ivan Pengov. Od nekdanjih baročnih oltarjev so se ohranili le kipi, postavljeni v prezbiteriju, oltarni slike z glavnega oltarja pa sta sedaj na slavoločni steni.

JESENICE

Jesenice, mesto jekla

Župnijska cerkev sv. Lenarta

Stara Sava v Valvasorjevem času

Jesenice s Stola, najvišjega vrha Karavank

Cerkev hrani slike Toneta Kralja, Matevža Langusa in Ivana Vavpotiča. Vitraže v vzhodni luneti in južnem oknu so izdelali v Zagrebu po Pengovovih predlogah leta 1969, orgelsko omaro v tradiciji Vurnikove šole v Šentvidu pri Ljubljani leta 1936.

Stara fužinarsko naselje Stara Sava Naselje Stara Sava je mestu nekoč dajalo utrip, danes pa je zavarovano kot **tehniški spomenik**. Jedro nekdanjega naselja predstavljajo **Bucelleni-Ruardova graščina, cerkev Marijinega vnebovzetja in sv. Roka**, delavska stanovanjska stavba, imenovana »Kasarna«, **ostanki fužinskih obratov in obnovljeni plavški dimnik ter mlin**.

V sklop urbanistično zavarovanega jedra Stare Save sodi tudi **cerkev Marijinega vnebovzetja in sv. Roka**, ki je bila zgrajena v začetku 17. stoletja. Predstavlja prvi primer jezuitske arhitekture na Slovenskem, njena zunanost je gotška, oprema notranjštine pa je mlajšega izvora. Ladja je datirana z napisno ploščo z letnico 1606 in je ohranila prvotni videz. Oblikovana je kot triladijska dvorana z emporami nad stranskimi ladjami, kar je bila oblikovna novost, povzeta po italijanski slogovni govorici, medtem ko sama dvorana z nekaterimi detajli izhaja še iz poznogotske tradicije. Prezbitarij je bil v zadnji četrtini 17. stoletja povečan in dvignjen. Cerkev poleg slik Janeza Potočnika, Andreja Herrleina

in Leopolda Layerja hrani tudi oltarni sliki beneškega slikarja Nicole Grassija.

Od Jesenic mimo Planine Savske jame so bila nekoč bogata nahajališča železove rude, glavne zaloge surovine, s katero so preskrbovali dva velika plavža na Savi in Javorniku. Obsegale so številne, tudi do 90 m globoke rudnike, kjer so kopali siderit. V rudnikih so delali rudarji 8 ur na dan ob soju oljnih leščerb, drugi delavci – tesarji, nakladalci in pražilci – pa kar po 12 ur. Njihovo orodje so bile koničaste lopate, sekire, cepini, »šlegelni« in »štange«. Rudo so razstreljevali s smodnikom, pozneje pa z dinamitom. Pražili so jo pri rovu sv. Barbare v Savskih jamah, v posebnih zidanih pečeh – »ročtancih«. Nato so jo prali, sušili in odvažali k plavžu s posebnimi vozovi, ki so jim rekli »na žljaf«.

Po večstoletnem izkoriščanju rudnikov so se Savske jame naposled izčrpale. Vsa prizadevanja rudarjev so bila zaman. Rude je bilo malo, pa še ta je imela malo železa. Zato so bili lastniki plavžev prisiljeni rudo uvažati, strokovnjaki in upravitelji rudnikov v Savskih jamah pa so se lotili iskanja novih nahajališč. K sreči je upravitelju rudnikov in strokovnjaku za rudarstvo Heinrichu Fesslu uspelo po nekaj letih odkriti bogata nahajališča manganove in železove rude na območju Uggovitza (Ukve) na gori Kock.

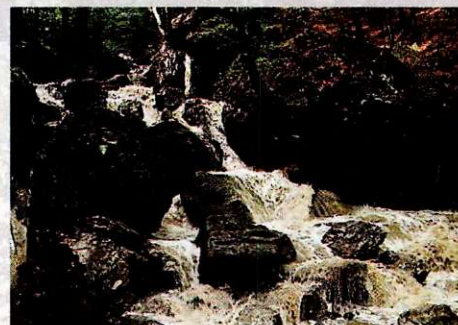
V objemu narcis ali »ključavnic« Golica (1836 m) je vrh v **Zahodnih Karavankah nad Jesenicami** in je znana predvsem po narcisnih poljanah v mesecu maju. Na gozdni meji, na višini 1582 m, je na njej Koča na Golici. Tako izpred koč kot z vrha je lep razgled na avstrijsko Koroško ter na Julijce in Ljubljansko kotlino. Danes so pobočja Golice pašnik za živino, vse do leta 1957 pa so jih domačini iz vasi kosili. Hrib prebivalcem pod njo pomeni velik ponos, med drugim zaradi svetovno znane Avsenikove polke **Na Golici**, ki jo je leta 2003 nemška televizijska postaja ARD uvrstila na seznam 20 najbolj izvajanih skladb na svetu, v kategoriji instrumentalnih skladb pa je zasedla prvo mesto. **D**

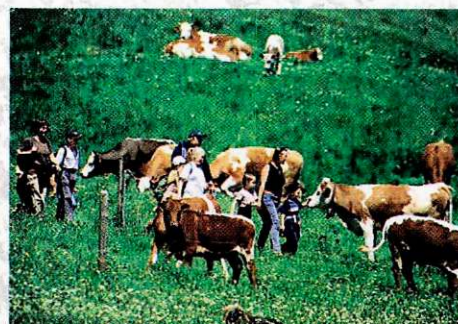
V Kosovi graščini je zbirka novejše zgodovine.

Del Gornjesavskega muzeja je v Ruardovi graščini.

Javorniški slapovi

Pašniki na Planini pod Golico

Anže Kopitar je rojen na Jesenicah.

Vir: www.slovenia.info (Slovenska turistična organizacija), www.jesenice-tourism.net

Vladimir Bartol

1.

Založba Sanje

Romantika in platonika sredi vojne je tretji del trilogije *Mladost pri Svetem Ivanu* tržaškega pisatelja Vladimira Bartola, avtorja znamenitega romana *Alamut* (naslova prvih dveh knjig Bartolovih spominov, ki ju je prav tako izdala založba Sanje, sta *Svet pravljic in čarovnije* in *Pot do učenosti*). V tej tretji knjigi spominov pisatelj pripoveduje o svoji prvi ljubezni, o prvih vzorih in bojih, pa tudi o tem, kako se je zrcalila prva svetovna vojna sredi njegovega domačega kroga pri Svetem Ivanu v Trstu. Nekakšna krona spominov je veliko sklepno poglavje, ki ga avtor v celoti namenja svojemu romanu *Alamut*. V njem opisuje nastajanje in razvoj romana, obenem pa zapisuje kronologijo, ki je presenetljivo aktualna in zanimiva za današnjega bralca. Med drugim izvem, da je bil Bartol ob koncu pisanja *Alamuta* v posebnem evforičnem stanju in se je zelo bal, da bi nanj naredili atentat.

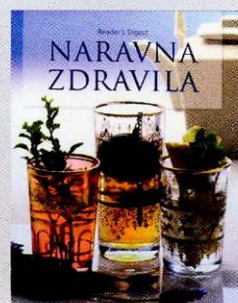
1.

2.

3.

4.

verzitetne ustanove na avstrijsko Knaflevo zasebno ustanovo, ki je bila ustanovljena leta 1995. Objavljen je seznam Knaflejevih štipendistov v letih 1962–1998, obnova hiše, ki je bila končana leta 2003, in dokumentacija o delovanju ustanove po letu 1961.

Na novih razpotjih

Celjska Mohorjeva družba

V uvodu v knjigo *Na novih razpotjih* je dr. France Bučar zapisal, da v njej ne ponuja dokončnih odkritij, še manj obveznih navodil, želi pa na nekaterih področjih osvetliti položaj, kje smo. Poskuša predvsem napotiti k lastnemu razmišljanju. Teme, ki se jih v svojih razmišljanjih dotika dr. Bučar, so blaginja (potrošniška družba, blaginja in svoboda, nov predstavniki in vrednostni svet, visoka cena gmotne blaginje), etika današnjega časa (hierarhični red vrednot, etični primanjkljaj sodobne družbe, kriza osebnosti, relativnost resnice in poštenja), nestrpnost (naprednost in konservativnost, tveganje in prilagajanje), stvarnost in privid demokracije (meje sedanje demokracije), država v rokah oligarhije (kriza osebnosti kot kriza demokracije), vračanje starih vzorcev vladanja, hipoteka politike nad proizvodnjo (človek kot sredstvo, sodobne oblike podrejanja), država kot partner ter novi položaj najemnega dela (socialna vloga države).

Karnijska potepanja

3.

Založba Kibuba

Andrej in Urška Stritar sta v zadnjih letih napisala številne kakovostne planinske vodnike. Potem ko sta v različnih priročnikih podrobno prikazala zahtevne in manj zahtevne pohodniške ture v Julijskih Alpah, sta zdaj v vodniku po gorah *Karnijska potepanja* prikazala 58 tur v Karnijskih Alpah. Do Karnijskih Alp pride, če se skozi Rateče in Trbiž napotimo v Karnalsko dolino. Po njih teče meja med Avstrijo in Italijo, skoraj vse ture v vodniku pa so v Italiji. Vodnik sta avtorja, preizkušena obiskovalca

gora, napravila po najboljših standardih izdelave gorskih vodnikov. Uporabnik dobi v kratki obliki vse potrebne podatke o turi: težavnost, višinske razlike, opis izhodišča, same ture, vrha, razgleda in sestopa, nevarnost, čas hoje, najprimernejši letni čas, zavetišča, zemljevid. Vodnik bo dobrodošel vsem, ki so »obdelali« že »vse« vrhove v naših planinah in Zahodnih Julijskih in se ozirajo po sosednjih gorah.

Evropa na dlani

Založba Mladinska knjiga

Priročnik *Evropa na dlani* ponuja razgibano predstavitev vseh 46 držav Evrope od A do Ž. Pri vsaki državi so na kratko predstavljeni temeljni geografski podatki, politika, upravna razdelitev, zemljepisne značilnosti, kulturna dediščina ter najzanimivejša dejstva o kulturi in zgodovini, deželi in ljudeh ter še posebej največje zanimivosti.

Naravna zdravila

4.

Založba Mladinska knjiga

Založba Reader's Digest je izdala knjigo *Naravna zdravila*, ki je praktični vodnik po rastlinah z zdravilno močjo. V prvem delu knjiga opisuje zgodovino zeliščarstva in sodobnega raziskovanja rastlin, razvoj zdravljenja z zelišči v zahodnem svetu, vlogo zdravilnih rastlin v zahodnjaškem zdravilstvu in izkoriščanje zdravilnih moči zelišč. Posebno poglavje je namenjeno gojenju zdravilnih rastlin in izdelovanju zeliščnih pripravkov. V najobsežnejšem poglavju *ABC zdravilnih rastlin* je predstavljenih 184 najpomembnejših zdravilnih rastlin (vsaka na eni strani), njihove sestavine, zdravilnost, gojenje in načini uporabe. V okvirčku je pri vsaki navedeno, kako se uporablja. V drugem delu *ABC bolezni* je opisanih 150 najpogostejših bolezni, ki jih z naravnimi zdravili hitreje pozdravimo ali omilimo. Na koncu je še slovarček s pogostnimi strokovnimi izrazi iz medicine in farmacije. Priročnik je bogato ilustriran, vsebinsko zelo bogat in zelo pregledno oblikovan.

Kruto razpoloženje

Slovenska matica

V Bolgariji literaturo Jordana Radičkova (1929–2004) že dalj časa sprejemajo kot sodobno klasiko, fenomen, ki predstavlja nacionalno kulturo. Knjigo *Kruto razpoloženje* je pisatelj izdal leta 1965 in z njo doživel velik uspeh. Pisatelj, ki je do takrat na romantični način opisoval graditev socializma, je z zbirko kratkih zgodb v tej knjigi povsem spremenil svoj pogled na svet. V zgodbah je ustvaril osupljivo podobo bolgarske vasi na severozahodu Bolgarije, kjer je njegov rojstni kraj. Zgodbe Radičkova vsebujejo razgaljanje izmišljij in »laži« kot naravnih danosti literature, igro s klišeji in njihovo demonstrativno zavračanje.

Knafljeva ustanova

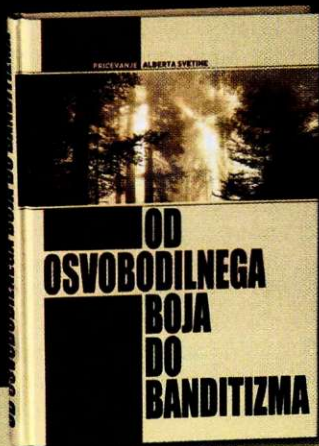
2.

SZI Dunaj, Založba ZRC

Slovenski znanstveni inštitut na Dunaju in Založba ZRC sta izdala zbornik *Knafljeva ustanova na Dunaju 1676–2006*. Knafljeva ustanova na Dunaju je edinstvena slovenska ustanova in pomeni neprecenljivo kulturno dediščino. Prispevki v zborniku vsebinsko osvetljujejo celotno dobo njenega delovanja, primerjavo z drugimi sočasnimi ustanovami in prizadevanja za njeno smotrno upravljanje in rabo, skladno z namenom ustanovitelja Luke Knaflija (1621–1671), da svojim rojakom omogoči študij v osrednjem znanstvenem in izobraževalnem središču – na Dunaju. Prispevki poleg zgodovine obravnavajo pravna vprašanja v zvezi z ustanovo in problematiko prenosa premoženja slovenske Knafljeve uni-

„RUBIČIČ JE IZVAJAL PRAKTIČNO VSE.“

ZADNJI
IZVODI

+ DARILO*

Albert Svetina

*(Od osvobodilnega boja do banditizma,
str. 205)*

Albert Svetina

OD OSVOBODILNEGA BOJA DO BANDITIZMA

Nekdanji Mačkov pomočnik opisuje svojo razburljivo življenjsko pot. Slikovito predstavlja delovanje Ozne. 367 strani, 27,95 EUR / 6.700,00 SIT. Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,64 SIT. Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naročnik. Vse cene so z DDV.

*OB NAROČILU KNJIGE VAM PODARIMO DARILO V VREDNOSTI 10,02 EUR / 2.400,00 SIT.

Naročila sprejemamo na telefon 01/ 23 00 666
ali po e-pošti knjigarna@demokracija.si

knjigarna
DEMOKRACIJA

Valvasorjeve nagrade

Lucija Horvat, foto: Gregor Pohleven

Valvasorjevo nagrado je letos prejela Irena Šavel iz Pokrajinskega muzeja Murska Sobota, priznanji pa Slovenski etnografski muzej (SEM) za razstavo Med naravo in kulturo ter Milena Koren Božiček in Mojca Jenko.

Podelitev častnih Valvasorjevih priznanj

Valvasorjeva priznanja in nagrado je podelilo slovensko muzejsko društvo na slovesnosti v Narodni galeriji. Nagrajenska Irena Šavel je diplomirala na oddelku za arheologijo Filozofske fakultete v Ljubljani in se leta 1974 zaposlila kot kustodinja v Pokrajinskem muzeju Murska Sobota. Kasneje je nekaj let vodila enoto muzeja v okviru Kulturnega centra Miško Kranjec, med letoma 1992 in 2003 pa je bila direktorica muzeja. Komisija za podelitev Valvasorjeve nagrade in priznanj je v utemeljitvi zapisala, da je Irena Šavel pionirka načrtnega muzeološkega raziskovanja v Pomurju, ki ga je od svojega prihoda v muzej do danes zgradila v celovit sistem. Svoje šestnajstletno načrtno topografsko raziskovanje in natančno lociranje arheoloških najdišč Prekmurja je Šavlova leta 1991 sklenila s publikacijo Arheološka topografija Slovenije - Topografsko področje XX (Prekmurje), tej raziskavi pa so sledile številne druge. Svoj odnos do gradiva, za katerega skrbi kot kustodinja v muzeju,

zna Šavlova prenesti v razstave, ki vedno znova navdušujejo tako s svojo strokovno doslednostjo in dokumentarnostjo kot s posebnim odnosom, s katerim avtorica obiskovalce prestavlja v svet prednamcev, utemeljuje komisija.

Med naravo in kulturo O nagrajenem prvem delu stalne razstave v SEM z naslovom Med naravo in kulturo je komisija zapisala, da je postavljen po vseh sodobnih muzeoloških strokovnih merilih. Razstava je zanimiva, poučna in

prijazna do obiskovalcev. Avtorjem je uspela uravnoteženost med muzejskimi predmeti, oblikovanjem razstave, avdiovizualijami in drugimi scenskimi efekti; kolektiv muzeja pa je s postavitvijo in odprtjem razstave v slovenski kulturni prostor vnesel novo ustvarjalno svežino. Razstava Ivan Napotnik 1888–1960: Iz javnih in zasebnih zbirk je bila predstavljena na dveh lokacijah, v Narodni galeriji v Ljubljani in v Galeriji Velenje. Pobudnica za to razstavo, s katero je umetnostnozgodovinska

stroka prvič dobila temeljit pregled opusa umetnika Ivana Napotnika, je bila Milena Koren Božiček iz Galerije Velenje, z njo pa je sodelovala Mojca Jenko iz Narodne galerije. Kot je zapisano v utemeljitvi priznanja, sta avtorici Napotnika primerno umestili v slovenski likovni prostor ter dokumentirali njegova dela v zasebnih in v javnih zbirkah.

Častna priznanja Prejšnji četrtek so bila podeljena tudi častna Valvasorjeva priznanja družini Smole za ureditev »Palčave šiške« v vasi Plešče na Hrvaškem, Renati Šribar za donacijo diapozitivov iz zapuščine Vinka Šribarja Slovenskemu etnografskemu muzeju, Žigi Šmitu za uveljavljanje naravoslovnih metod pri preučevanju in varovanju kulturne dediščine, Adolfu Urbancu za konserviranje litoželeznih izdelkov dvorske železarne in drugih muzealij iz zbirk Dolenjskega muzeja Novo mesto, akademski slikarki Alenki Gerlovič za donacijo slikarskih umetnin Posavskemu muzeju Brežice, Antonu Stipaniču za donacijo radijskih aparatov Belokranjskemu muzeju Metlika in Darji Okorn za ureditev muzejske sobe »Pirčeva barvarna in družina« v hiši na Roženvenškem klanecu v Kranju. **D**

Irena Šavel, Valvasorjeva nagrajenka

Milena Koren Božiček in Mojca Jenko

S kemičnim svinčnikom

Loški muzej je v Galeriji Ivana Groharja na Mestnem trgu v Škofji Loki odprl samostojno razstavo likovnih del slikarke Taje Ivančič. Akademsko slikarka mlajše generacije se predstavlja z barvitostjo svojih del ter njihovo dinamičnostjo in večdimenzionalnostjo, ki jo umetnica doseže z uporabo kemičnega svinčnika. Ta je ena izmed značilnosti njenega sloga, saj je med slikarji ustvarjanje s kemičnim svinčnikom redko. Velika platna Taje Ivančič izstopajo s svojo barvitostjo. Še najbolj je poudarjena rdeča barva, ki pride do izraza v zlasti za pomlad zelo aktualnih slikah zrelih jagod. Za njena dela je značilna tudi dinamika, ki gledalcu daje občutek, da ne gleda slike, temveč risanko ali film. To večdimenzionalnost ter dinamično gi-

Slikarka Taja Ivančič

banje brez konca in kraja ustvarjajo obrobe s kemičnim svinčnikom. Za razstavo mlajše akademske slikarke so se v Loškem muzeju odločili, ker želijo v Galeriji Ivana Groharja doseči čim večjo raznolikost razstav. Tako so letos že razstavljali ilustracije Ane Šalamun in pripravili zgodovinsko razstavo ob 70-letnici Muzejskega društva Škofja Loka. Z razstavo Taje Ivančič se Groharjeva galerija vrača h klasičnemu, realističnemu slikarstvu. Ivančičeva, ki se je rodila leta 1977 v Celju, dela in živi pa v Ljubljani, je mlada slovenska likovnica iz iste generacije kot Gašper Jemec, s katerim večkrat pripravlja skupne razstave. Diplomirala in minulo leto tudi magistrirala je na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, dodatno pa je svoje znanje izpopolnjevala v tujini. L. H.

Obdobje abstrakcij

V četrtek, 16. maja, so v Slovenski hiši v Bruslju na povabilo slovenske poslanke v evropskem parlamentu Romane Jordan Cizelj odprli razstavo Obdobje abstrakcije znanega slovenskega akademskega slikarja Lovra Inkreta. Razstava, ki poteka v času slovenskih priprav na predsestavanje EU, želi širši evropski javnosti predstaviti del bogatega slovenskega kulturnega ustvarjanja. Pri tem je poslanka Jordan Cizljeva opozorila predvsem na pomen umetnosti kot enega od sestavnih delov slovenske samobitnosti. Poudarila je, »da je slovenskega človeka tudi v preteklosti odlikovala umetniška ustvarjalnost in nam zapustila bogato dediščino ljudske umetnosti. To vez moramo v potrošniški družbi skrbno negovati. Slovenska kultura je našla svoje mesto v

Odpri razstave v Bruslju

svetovni zakladnici ustvarjanja«. Umetnostni kritik Mario Berdič je delo akademskega slikarja Lovra Inkreta razdelil na dve glavni obdobji: obdobje konca sedemdesetih do začetka devetdesetih let in obdobje po letu 1990. Če je prvo obdobje zaznamovano predvsem s kiparsko figuralno umetnostjo, se umetnik v drugem osredinja na abstraktno malo plastiko, relief in sliko.

Slednja je tudi predmet omenjene razstave.

Odpri razstave se je udeležilo več uglednih gostov, med njimi Božo Cerar, vodja stalnega predstavništva RS pri zvezi NATO, Borut Trekman, veleposlanik RS v Belgiji, in gospa Mary Veronika Tovšak Pleterski, namestnica veleposlanika pri v stalnem predstavništvu RS v Bruslju. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 24. 5. 2007

19.00 Slovensko mladinsko gledališče: Matjaž Pograjc: Ljubezen na smrt

20.00 SNG Drama: Vasilij V. Sigarev: Ahasver

20.00 MGL: Petr Zelenka: Zgodbe vsakdanje norosti

20.00 MGL: K. Komljanec: Kura nima jajc

PETEK, 25. 5. 2007

19.00 Slovenski etnografski muzej: Univerzitetni ansambel Chulalongkorn (Tajska) – tradicionalna glasba

20.00 Cankarjev dom: Radijski simfonični orkester iz Stuttgarta (Nemčija) – klasična glasba

20.00 MGL: K. Komljanec: Kura nima jajc

20.00 SNG Drama: Vasilij V. Sigarev: Ahasver

SOBOTA, 26. 5. 2007

19.30 SNG Drama: I. Cankar: Romantične duše

20.00 Slovenska filharmonija: Letni koncert Akademskega pevskega zbora Tone Tomšič Univerze v Ljubljani

20.00 SNG Drama: Vasilij V. Sigarev: Ahasver

20.25 Križanke: Astorpia feat. Vesna Zornik (Slovenija), Mariza (Portugalska) – glasbe sveta

NEDELJA, 27. 5. 2007

19.30 Cankarjev dom: Kanon in telo – sodobni ples

20.00 Ljubljanski grad: All Time Jazz Trio & Lucia Lužinská – džez

PONEDELJEK, 28. 5. 2007

19.00 MGL: Mihail A. Bulgakov, Miha Javornik: Mojster in Margareta/Margareta in Mojster

19.30 SNG Drama: Jean-Baptiste P. Molière: Tartuffe

20.00 SNG Drama: Vasilij V. Sigarev: Ahasver

20.30 Cankarjev dom: Ernst Reijseger (Nizozemska) & Mola Sylla (Senegal) & Tenore e Concordo de Orosei (Italija): Requiem for a Dying Planet

TOREK, 29. 5. 2007

20.00 Kavarna Union: Greva se Ježka – glasbena predstava

20.00 Ljubljanski grad: Tjaša Fabjančič kvartet – džez

20.00 MGL: Mara Zalite: Zemljiški davek

SREDA, 30. 5. 2007

20.00 Hotel Mons: Katice (Slovenija) in Pella (Makedonija) – vokalna etno glasba

19.30 SNG Drama: Jean-Baptiste P. Molière: Tartuffe

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Na robu sveta

Monika Maljevič

Gusarski kapitan Jack Sparrow bo še v tretje zaplul po oceanih sedmih morij, a tokrat bo potreboval veliko sreče, saj smo ga nazadnje videli v goltancu srhljive morske pošasti.

Da bi ga našla, se njegova prijatelja Will in Elizabeth obrneta na nekdanjega sovražnika kapitana Barbosa. Ta ju s spletkami in prevarami povede na drug konec sveta, kjer se morajo najprej spopasti z neizprosним kitajskim piratom Sao Fengom. Kot da to še ni dovolj, jim pot znova prekrižajo maščevalni admiral James, pogoltni Lord Beckett in krvi željna prikazen Davy Jones, kar obeta končno bitko epskih razsežnosti, v kateri nobenemu obotavljivcu ne bo prizaneseno.

Nad piratstvo in pirate se zgirnjajo temni oblaki in zdi se, da se njihov čas bliža koncu. Lordu Cutlerju Beckettu (Tom Hollander) iz Vzhodnoindijske trgovinske zveze je uspelo podjarmiti zloglasno ladjo duhov, Letečega Holandca, in kar je še huje, videti je, da si je podjarmil tudi njegovega strah in trepet zbujajočega kapitana Davyja Jonesa (Bill Nighy). In tako zdaj Holandec pluje po vseh sedmih morjih in nihče se mu ne drzne in ne more postaviti po robu. Piratske ladje potaplja drugo za drugo, njihove posadke pa zaklepa v svoj mokri grob, kjer njihove duše lebdi trpinčene in brez upanja na večni mir in pokoj. Holandcu in njegovemu kapitanu zdaj poveljuje Beckettov sluga, naš stari znanec admiral Norrington (Jack Davenport), ki očitno ni znal izbrati prave strani.

Will Turner (Orlando Bloom), Elizabeth Swann (Keira Knightley) in kapitan Barbossa (Geoffrey Rush) pa se lotijo podviga, ki skorajda nima upanja na uspeh: odločili so se poiskati na Jonesov svet obojenega kapitana Jacka Sparrowa (Johnny Depp), enega izmed devetih piratskih vojvod. Le tako lahko skličejo zbor piratske Bratovščine, ki je njihovo edino upanje za zmago nad Becket-

Pirates of the Caribbean: At World's End

Režija: Gore Verbinski

Scenarij: Ted Elliott, Terry Rossio

Produkcija: Bruce Hendricks, Mike Stenson, Chad Oman

Igrajo: Johnny Depp, Orlando Bloom, Keira Knightley, Stellan Skarsgard, Bill Nighy, Jack Davenport, Kevin R. McNally, Jonathan Pryce

Premiera: 23. 5. 2007

Distribucija: Cenex

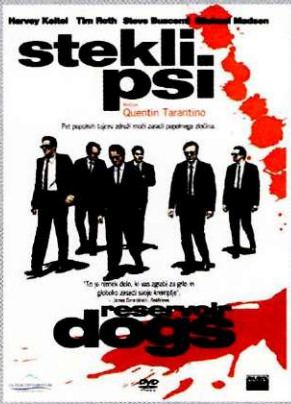
tom in njegovim ladjevjem, ki ga vodi Leteči Holandec.

Naši junaki, ki so se jim pridružili Tia Dalma (Naomie Harris), Pintel (Lee Arenberg) in Ragetti (Mackenzie Crook) ter vsa pisana posadka Črnega bisera z opico in papigo vred, morajo najprej odpluti v nevarni in eksotični Singapur ter se soočiti z zloglasnim kitajskim piratom, kapitanom Sao Fengom (Chow Yun-Fat) in ga pridobiti in na svojo stran. Le tako bi se polastili pomorskih kart in ladje, s katerimi bi lahko odpluli na rob sveta in onkraj, da bi osvobodili Jacka. Ko bi jim ga uspelo rešiti in bi se Bratovščina znova zbrala, pa morda to ne bo

dovolj, da ustavijo Beckettovo ladjevje s Holandcem na čelu. Edino če jim uspe osvoboditi muhasto boginjo Kalipso, vklenjeno v človeško telo, in jo prepričati, da jim priskoči na pomoč.

Toda izdajstva se vrstijo drugo za drugim in kaj kmalu je jasno, da imajo Jack, Will, Elizabeth, Sao Feng in Barbossa v glavi vsak svoj načrt in da ni mogoče zaupati nikomur. Pa vendar mora kaj kmalu vsak izbrati stran in skleniti zvezo za poslednjo bitko, obračun titanskih razsežnosti, ki kaj lahko za vedno oropa pirate njihove nadvse ljubljene svobode, da prosto plujejo po sedmih morjih tega sveta. **D**

FILMSKE USPEŠNICE ZA BRALCE 7 DNI

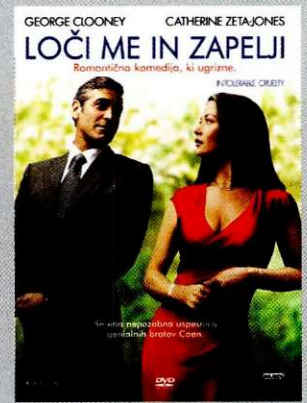
Stekli psi
(izid 23. 5.)

Pršut, pršut
(izid 30. 5.)

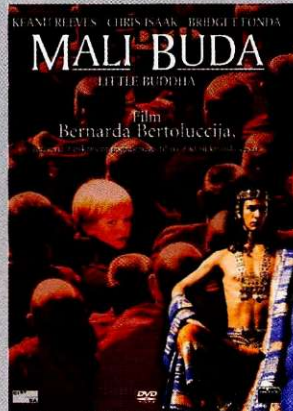
Kaznilnica odrešitve
(izid 6. 6.)

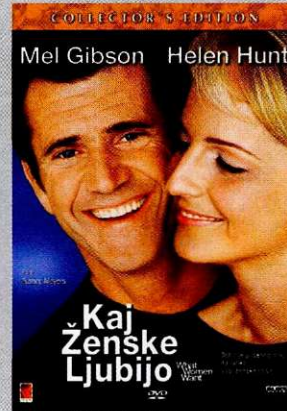
Loči me in zapelji
(izid 13. 6.)

Mesto na obali
(izid 20. 6.)

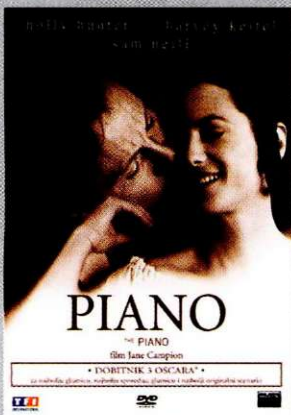
Mali Buda
(izid 27. 6.)

Kaj ženske ljubijo
(izid 4. 7.)

Morilec
(izid 11. 7.)

Piano
(izid 18. 7.)

Vse za sina
(izid 25. 7.)

**VSAKO SREDO DVD-FILM
ZA SAMO 4,15 EUR
OB NAKUPU TEDNIKA 7 DNI**

Naročniki tednika 7 dni ali Večera si lahko DVD-je zagotovite z naročilom po telefonu: 02/23 53 326, 02/23 53 322 ali 02/23 53 500, e-pošti: knjiga@vecer.com, spletni trgovini www.vecer.com/trgovina ali po pošti na naslov: ČZP Večer, 2504 Maribor. DVD-je vam bo raznašalec prinesel na dom, plačilo po položnicah za 7 dni ali Večer. Zaloge so omejene.

7dni

Uporabni multipraktik

Miha Dovč, Foto: Matej Mihinjač, SAGA Institute

Fiat panda 4x4 1,3 16V multijet cross

Ne, ni najnovejši kuhinjski aparat iz Torina, marveč mestni avtomobilček in 'terenček' hkrati. Panda s štirikolesnim pogonom spada v oba, povsem različna segmenta vozil. Čeprav ni videti tako, zna splezati više kot na pločnik ali zelenico, še posebej v izvedbi cross. Nova panda nadaljuje tradicijo zelo priljubljenega predhodnika.

Posebna oblika Italijani so se spet izkazali kot mojstri oblikovanja. Panda je videti lično. Čeprav je že običajna panda višja kot širša, je panda 4x4 zaradi večje oddaljenosti od tal še vedno oblikovana skladno.

Ne videti, kot bi bila sploščena. Zaradi širine, pravzaprav ožine, dolžine malo nad 3,5 metra ter kratkega previsa čez zadnjo os je idealna za ozka mestna jedra. Zaradi višje oddaljenosti od tal pa zmore tudi kakšen nedovoljen obvoz čez pločnik. Zmore več, kot pričakujete od avtomobila njenega kova. Zaradi majhne mase vozila zmore priplezati dlje kot kakšen 'samooklicani' terenec. V pomoč ji je tudi elektronska zapora diferenciala, ki je serijska pri vseh pandah 4x4 in enakomerno porazdeljuje navor med prvo in zadnjo osjo. Sistem se vklopi ročno, izklopi

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	PANDA 4X4 1,3 16V MULTIJET CROSS
vrsta motorja	turbodizelski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1248
moč v kW (KM) pri vrt./min	51 (69) pri 4.000
največji navor v Nm pri vrt./min	145 Nm pri 1.500
menjalnik	ročni, petstopenjski
pogon	na vsa štiri kolesa
mere (dolžina x širina x višina) v mm	3.581 x 1.611 x 1.643
medosna razdalja v mm	2.305
prtljažnik v litrih	200 – 855
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1.165 (370)
največja hitrost v km/h	150
pospešek 0-100 km/h v s	18,0
poraba (po normah EU) v l/100 km	7,0/4,4/4,3
poraba na testu v l/100 km	7,8
cena vozila v EUR	15.590

pa se, ko vozilo preseže hitrost 30 km na uro. Za zahtevnejše vzpone pa ji poide sapa. Razlog lahko pripišemo pomanjkanju reduktorja. Panda ga, roko na srce, ne potrebuje, saj bo zadostila skoraj vsem željam po vožnji navkreber. Mestne ulice, majhna parkirišča, utrjen kolovoz do vikenda so okoliščine, kjer se 'mali medvedek' izvrstno znajde.

Dobre vozne lastnosti Ni pa dolgoprogaš. Že znanemu 1,3-litrskemu agregatu so v primerjavi z grande puntom malenkostno pristrigili peruti, tako da zmore 51 kW oziroma 69 'konjičev'. V po-

vezavi s petstopenjskim ročnim menjalnikom zmore priti do največ 150 kilometrov na uro. To ni veliko, v tolažbo pa vam je lahko, da kljub drvenju po avtocesti z največjo hitrostjo ob morebitnem srečanju z radarjem ne boste dobili kazenskih točk. Do tja vam manjka še 10 km/h. A kot sem že omenil, to ni lastnost, ki je bistvena za avtomobil te vrste. Če imate možnost, le skrenite z avtocestnih ravnic. Tu se avtomobilček razživi kot panda, ko ji zmanjka evkaliptusa za grizljanje. Na

ovinkih se kljub višjemu težišču dobro znajde in ni čutiti pretirnega nagibanja karoserije. Efekt 'barke na razburkanem morju' tu odpade. Pretiravati pa vseeno ni treba. Ob vožnji se zalotite, da venomer pogledujete za hribčki in vzpetinami, kamor bi se z v-

seljem zapodili. Edina stvar, ki nas je pri vožnji zelo motila, je velikost vzvratnih ogledal. Čeprav je avto majhen, bi ogledalci morali biti večji. Zaradi višjega sedenja in oddaljenosti od tal omogoča tudi lahko vstopanje v vozilo in izstopanje iz njega.

Majhen, a prostoren Glede na majhnost avtomobila v notranjosti ne boste čutili nobenega pomanjkanja. Je pa glavna stvar stikal postavljena na sredinsko konzolo, kjer sprva iščete določeno stikalo, vendar se kmalu navadite na gosto razporeditev. Na vrhu konzole kraljuje radio, kar pomeni, da ni potrebnih velikih pogledov s cestišča za njegovo upravljanje. Za pomoč so še osnovne komande na volanu. Le-ta dobro sede v dlan in ponuja dovolj informacij s cestišča. Na zadnji klopi in v prtljažniku res ni obilice prostora, kar je le odraz velikosti karoserije. Na spisku opreme najdemo ročno klimatsko napravo, potovalni računalnik, zračne blazine, sprednji meglenki, ki sta atraktivno vgrajeni v odbijač, električni servoojačevalnik, električno nastavljivi zunanji ogledali in še nekaj malenkosti.

Največ podobnih pand imajo v svoji floti pri Elektru in Telekomu. Praktičnost in okretnost sta pridevnika, ki zelo dobro orišeta pando. Njena predhodnica je bila dobro prodajana in novi ne kaže nič slabše. Zmes mestnega avtomobila in terenca se je v tem primeru Fiatovim inženirjem dobro posrečila. **D**

Novici

GARMIN MOBILE 10 & 20 Garmin s pomočjo brezžične tehnologije Bluetooth spreminja pametne telefone, dlančnike in prenosne računalnike v navigatorje. Oba, garmin mobile 10 in mobile 20, ponujata natančno 'turn-by-turn' navigacijo z govornimi napotki prek tehnologije Bluetooth, medtem ko prikazujeta premikajočo se kartografijo na vašem zaslonu. Prav tako imate možnost dostopa do ažurnih informacij, kot so prometni zastoji in vremenska poročila. Lahko se uporabljata v avtu ali pa ju nosite ves čas s seboj s pomočjo zaponke za pas ali v žepu, s tem da je slednji model oblikovan kot nosilec za vaš telefon, ki se z vakuumskim nosilcem pritrdi na vetrobransko steklo. Obe opciji dajeta uporabnikom preiskovanje med več kot milijon interesnimi točkami, kot so restavracije, hoteli in bencinske črpalke. Prav tako omogočata dostop do prometnih informacij, vremenskih poročil, radarjev in drugih uporabnih podatkov, zato gre za odlično 'plug and play' rešitev za uporabo v vašem avtomobilu.

DODGE NITRO Še en izjemno privlačen avtomobil je zapeljal na naše ceste. Tokrat gre za model ameriškega Dodgea, imenovan nitro. Že iz slike je jasno, da gre za moderno SUV-vozilo, ki se bo prodajalo predvsem zaradi oblike, čeprav tudi druge lastnosti niso zanemarljive. Adrenalinski nitro lahko poganjajo trije motorji, od katerih je seveda najzanimivejši turbodizel z 2,8 litra delovne prostornine, štirimi valji, 130 kW (177 KM) in povprečno porabo 8,6 litra na 100 km. Menjalnik ima šest stopenj, če je ročni, ali pet, če je samodejni. Bencinska šestvaljnika imata 3,7 litra in 151 kW (204 KM) ali 4,0 litra in 191 kW (260 KM) in sta na voljo po naročilu. V osnovi sta gnani zadnji kolesi, lahko pa preklopite tudi na štirikolesnega z enakomerno porazdelitvijo med osema. Tudi cena je ugodna; v primeru turbodizla s cenejšim paketom opreme SE morate za nitro odšteti 29.990 evrov.

**SREDNJA
POKLICNA IN
ŠTOKOVNA
ŠOLA
BEŽIGRAD
LJUBLJANA**

IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

Vpisujemo v programe: **AVTOŠOLA JEŽICA**

SPSŠB, Na produ 2, Ljubljana; tel.: 01 537 13 88

- prometni tehnik (PTI), voznik, učitelj vožnje
- pridobitev voziškega dovoljenja: A, B, C, D, E kat.

Moteče krčne žile

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Krčne žile so obolenje, ki nastane zaradi prevelikega pritiska znotraj ven. Te se poškodujejo, otečejo in zvijejo. Če že ne bolijo, pa povzročajo estetske nevšečnosti. Nagnjenost k žilam je dedna, pogosteje pa zaradi razširjenih ven obolevajo ženske.

Ne sedite s prekržanimi nogami!

Mnoge ženske pa tudi moški posebej poleti tožijo zaradi utrujenih nog, če predolgo stojijo ali sedijo, zaradi občasnih krčev v mečih ter zaradi otekanja gležnjev in spodnjega dela goleni. Oteklina je najbolj izrazita zvečer in uplalne ponoči. Tudi takšne težave so znak razširjenih ven. Vene so opremljene z zaklopkami, ki usmerjajo pretok krvi v smeri proti srcu in ne dovolijo povratnega toka krvi. V zdravi veni zaklopke preprečujejo, da bi kri zaradi težnosti odtekala nazaj v noge. Venske zaklopke so sestavljene iz dveh lističev, ki se zapreta, kadar tlak krvi v odsekih bližje srcu preseže tlak v nižjih odsekih. Ko te zaklopke niso več učinkovite, se kri nabira in širi vene ter povzroča, da vene tik pod kožo pomodrijo in posta-

nejo kepaste. To se zgodi najpogosteje na mečih in na notranji strani nog. Najpogostejša bolezenska sprememba v venah nog je torej moteno delovanje zaklopk v povrhnjem sistemu ven in v perforantnih venah. Pri najblažji obliki, ki velja le za lepотно napako, se vidijo samo metličaste ali mrežaste razširitve drobnih ven v podkožju. Te spremembe še ne povzročajo nobenih težav. Če pa so prizadete

večje vene, je videti razširjene in zvijugane vene, bolnice in bolniki pa občutijo težke in utrujene noge, napetost v mečih, otekanje in nočne krče. Težave se stopnjujejo pri dolgotrajnem sedenju ali stanju, ponoči pa otekline izginejo. Pri ženskah se težave povečajo pred menstruacijo.

Resnejša oblika Pri resnejši obliki razširjenih ven, pri dolgotrajnem otekanju nog lahko pride do kožnih razjed, in sicer zaradi slabe preskrbe podkožja s kisikom. Razjede so navadno zelo trdovratne in se počasi celijo. Tudi tromboflebitis je zaplet pri kronični venski insuficienci, ki se kaže kot boleča trakasta ali vzli-

Jejte veliko jagodičevja in češenj!

časta zatrdlina na vrhnji veni, in je vnetje žilne stene, pri katerem nastane krvni strdek. Praviloma ni nevarnosti, da bi se strdek odtrgal in povzročil pljučno embolijo, razen če gre za tromboflebitis na zgornjem delu stegna.

Dejavniki tveganja Zakaj pride do razširjenih ven, ni znano. Domnevajo, da je vezivno tkivo premalo močno in da zato pride do bolezenskih sprememb na venah. Nagnjenost k razširjenim venam je dedna, obstaja pa veliko dejavnikov tveganja, ki pospešujejo razvoj kronične venske insuficience. Nedvomno poleg starosti vplivajo hormoni, katerih koncentracija v krvi se poveča zlasti pri nosečih ženskah. Hormoni naredijo stene žil bolj ohlapne in razširitev je tu. Razvoj razširjenih ven pri obeh spolih povzroča tudi povečana telesna teža. Tudi pretežno sedeče in stoječe delo lahko poslabša bolezenske znake. Včasih pa so nepravilnosti ožilja prirojene in zaradi tega nastanejo krčne žile.

Preventiva in zdravljenje Kakor pri vsaki bolezni je tudi pri tej najbolje poskrbeti za preventivo, še preden se bolezen razvije ali poslabša. Če je le mogoče, se je treba izogniti dolgotrajnemu stanju ali mirnemu sedenju. Pri dolgih letalskih poletih je priporočljivo vsake toliko časa vstati in se sprehoditi. Če imate sedeče ali stoječe delovno mesto, poskrbite, da se boste od časa do časa sprehodili. Priporočljiva je tudi vsakodnevna rekreativna hoja, tek ali kolesarjenje pa tudi plavanje v vodi, ki ne sme biti toplejša od 32 stopinj Celzija. Poskrbeti je treba tudi za to, da se znebimo odvečne telesne teže in zmanjšamo morebitni povišan krvni tlak. Kadar

sedite, dvignite noge, če je le mogoče, hkrati pa poskrbite za to, da ne nosite pretesnih nogavic, žab in pasov. Če že imate blažjo obliko razširjenih ven, se potrudite, da se ne boste predolgo izpostavljali vročemu vremenu; če morate na soncu stati dlje časa, pogosto skrčite in sprostite golenske mišice in s tem preprečite nabiranje krvi v venah in še hujše otekanje. Sončenje in vroče kopeli pa tudi savna niso priporočljivi. Nosite elastične podporne nogavice, čeprav so vroče in jih je poleti težko nositi, ter pri sedenju pazite, da vam rob stola ne pritiska na stegna in ne ovira pretoka krvi. Poleg tega ne sedite s prekrižanimi nogami. Namesto nogavic se lahko uporabljajo kompresijski povoji, ki morajo biti predvsem pravilno nameščeni. Pritisk povoja mora biti največji na stopalu in okoli gležnjev ter se mora enakomerno zmanjševati proti kolenu. Če so povoji na zgornjem delu uda močnejše zadržani kot spodaj, delujejo škodljivo, saj povečujejo zastoj v povrhnjih venah. Stopnja

Razširjene vene niso samo estetska težava.

kompresije mora biti prilagojena vsakemu posameznemu bolniku in jo določi zdravnik.

Prehrana in domača zdravila

Pojav razširjenih ven in širjenje obolenja lahko blažimo tudi s pravilno prehrano. Prehranjevanje z zelenjavo in s sadjem tvegane za obolenje zmanjša. Posebej agrumi so zelo bogati s hranilnimi snovmi, ki ohranjajo moč in elastičnost venskih sten, vključno

z vitaminom C, kremenom in flavonoidi, to je rastlinskimi barvili. Zaradi veliko škrlatnih in rdečih flavonoidov je v prehrani zlasti dragoceno jagodičasto sadje in češnje pa tudi ajda, ki vsebuje flavonoid rutin, ki prav tako krepi vene. Kot domače zdravilo lahko uporabimo jabolčni kis, ki ima adstringentne lastnosti in flavonoide, ki lahko zmanjšajo oteklino, če si ga na razširjene vene naneseemo zvečer. K odpra-

vljanju blažjih simptomov krčnih žil si lahko pomagamo tudi z zelišči in zeliščnimi pripravki. Prizadeto mesto, noge, lahko obivate z ohlajenim gabezovim ali ognjičevim čajem. Bolečene vene lahko umirimo s hladilnimi obkladki iz dveh žličk ognjičeve tinkture in četrt litra hladne vode. Stene ven bo okrepilo tudi redno jemanje dnevne odmerka dvokrpega ginka. Podoben učinek imata tudi borovnica in rdeča lobodika. Pri lažšanju bolečin ob razširjenih venah si pomagajte z gabezovim mazilom, ki pa ga ne smete nanašati na poškodovano kožo. Pri težavah z razširjenimi venami pomaga tudi hidroterapija, na primer izmenjavanje vročih in hladnih obkladkov. Vsakega je treba pustiti na mestu pol minute in ponoviti izmenjavo trikrat zaporedoma. Vedno je treba končati s hladnim obkladkom in terapijo izvajati enkrat na dan. Otekanja in nelagodje zmanjša tudi prhanje stopal in nog s hladno vodo dvakrat na dan. **D**

**NAJBOLJŠI GLASBENI
MIKS
ZA VSO SLOVENIJO**

*Dajte radio
na glas ob 7:07*

**102.4, 103.7
RADIO CENTER**

RADIO CENTER
Nalobni, ljubljana, Ljubljana, Slovenija

Športna pregreha

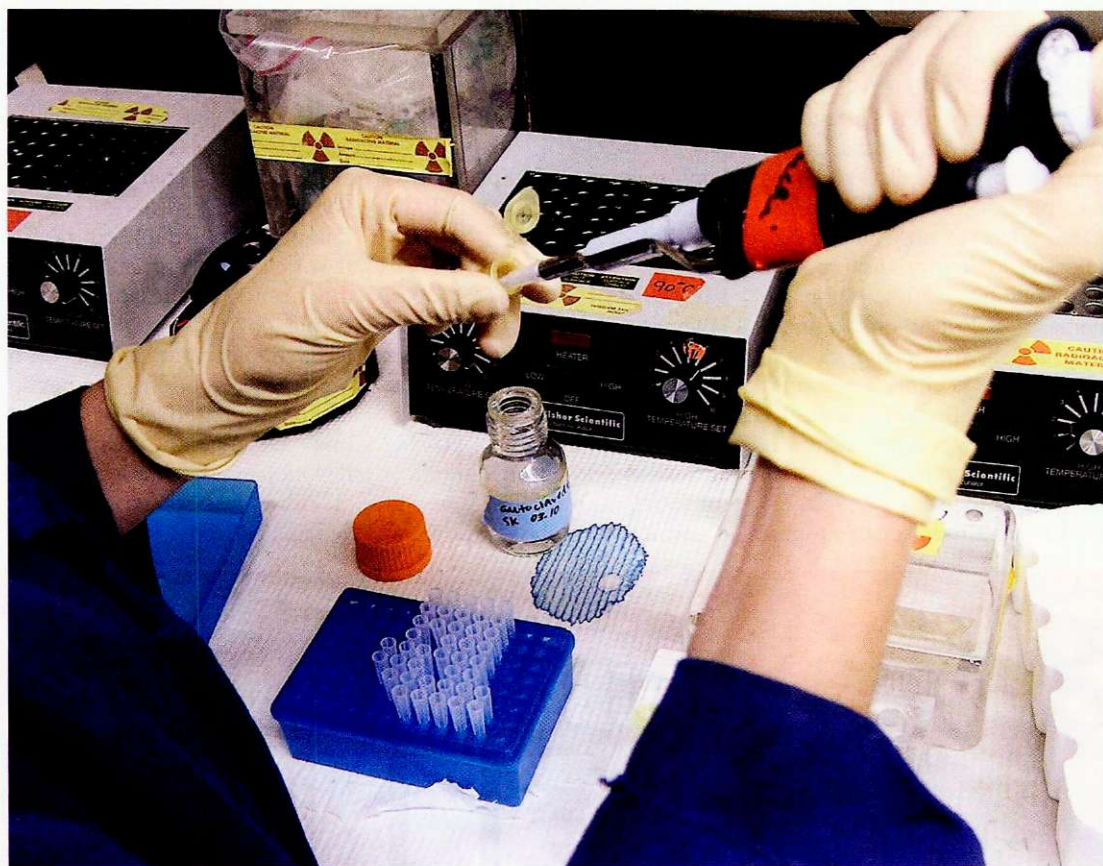
Kristijan Stranščak, foto: arhiv Demokracije

Doping se je pojavil že nekaj stoletij pred našim štetjem kot stimulans pred bitkami. Do začetka olimpijskih iger moderne dobe konec 19. stoletja ni znanih večjih posegov dopinga v šport, kasneje pa se je razcvetel ...

Ljudje so že zelo zgodaj spoznali, da nekatere rastline vsebujejo snovi s poživljajočim učinkom. Te rastline so uporabljali v vsakdanjem življenju tako za zdravilne namene kot za šport. V Južni Ameriki so žvečili liste koke, da so premagali lakoto in povečali sposobnost za delo. Poznali so tudi rastline za zmanjšanje utrujenosti z vsebnostjo opija in kofeina. Indijanci so med svojimi obredi uporabljali posebno snov iz kaktusa, imenovano meskalin. Vojaki so pogosto uživali rdečo mušnico, ki naj bi jih pomagala opogumiti. Neodvisno drugo od drugega so razna ljudstva odkrivala različne rastline za pomoč pri vsakdanjih opravilih ter kot pomoč v dvobojih in športnem udejstvovanju, sčasoma pa so jih prenesla na druge celine.

Začelo se je že zdavnaj uporabi poživil pišejo že v antični Grčiji (300 let pr. Kr.). Neposredno pred tekmovanjem so zaužili neke vrste gob in rastlin, ki so pozitivno vplivale na psihofizične sposobnosti. Prvi pravi dokazi dopinga segajo v leto 1864, odkrili pa so jih pri plavalcu, ki je preplaval kanal Le Manche. Za tem je prišlo do množične uporabe »napitkov« med kolesarji, njihova sestava pa ni znana. Šlo naj bi za različne mešanice alkohola, kokaina, kofeina, nitroglicerina in sladkorja, raztopljenega v etru.

Kasneje je med športniki postala priljubljena mešanica strihnina in alkohola. Zmagovalec maratona je leta 1905 na olimpijskih igrah v sklepnem delu teka dvakrat dobil injekcijo strihnina. Doping so čedalje bolj uporabljali tudi na konjskih dirkah. Leta 1910 so izvedli prvo analizo konjske sline. Po letu

Vse se začne v laboratorijih.

1930 začenjajo o dopingju pisati v strokovnih revijah in dnevnikih časopisih. Žal takrat še ni bilo posebnih raziskav na področju identifikacije in športniki niso bili seznanjeni s škodljivimi učinki, težava naj bi bila samo s stališča etike in morale. Sledilo je obdobje jemanja amfetami-

nov, predvsem med kolesarji in nogometaši, žal tudi v mladinskih kategorijah.

Pojav AAS Po letu 1950 so začeli uporabljati androgene anabolične steroide (AAS) – sprva dvigovalci uteži in težkoatleti, kasneje pa se je uporaba razširila tudi med sprinterje in tekače na srednje proge. Leta 1963 je Evropska zveza za šport ustanovila komisijo za boj proti dopingju. Naslednje leto je prišlo do mednarodnega povezovanja v boju proti dopingju. Končno je leta 1967 Mednarodni olimpijski komite ustanovil medicinsko komisijo, ki je, testiranje prvič izvedla na olimpijskih igrah leta 1968 v Mehiki. Vendar kaže, da

se je boj proti dopingju šele dobro začel, saj se je med zdravniki in dopinga željnimi atleti iskanje novih snovi, ki niso bile na seznamu prepovedanih snovi in zanje ni bilo ustreznih identifikacijskih metod, še povečalo.

Anaboličnih steroidov ni bilo mogoče dokazati do leta 1972, prva uradna testiranja pa so začeli izvajati šele na olimpijskih igrah leta 1976. Eno prvih škandaloznih odkritij je bil primer nacionalnega programa Vzhodne Nemčije, ki je v poznih šestdesetih letih sistematično uvedla program z enim samim ciljem – uveljavljanje države z vrhunskimi športniki. Predvsem z uporabo anaboličnih steroidov jim je to tudi uspelo.

Doping? Ne, hvala!

Kljub metodi za dokazovanje anabolikov so Vzhodni Nemci uspešno prikrivali njihovo uporabo, saj so pred tekmovanjem testirali svoje tekmovalce in jim pri morebitnem pozitivnem rezultatu prepovedali nastop!

Čedalje težje odkrivanje Leta 1984 so na seznam prepovedanih snovi uvrstili tudi diuretiki

Medicina je vselej korak spredaj.

ke in B-antagoniste, zatem še peptidne hormone. Po dokazu anabolnega steroida stanozolola pri tekaču na 100 m Benu Johnsonu so uvedli nenapovedano testiranje (out of competition), ta dogodek pa je bil tudi povod za učinkovitejši nadzor nad uporabo dopinga, saj se je pokazalo, da je medicina vedno korak spredaj. Primer je prive-

Le Mans - Avstralec **CHRIS VERMEULEN** je zmagovalec pete letošnje preizkušnje motociklističnega svetovnega prvenstva. V elitnem razredu MotoGP je v dežju drugo mesto osvojil Italijan Marco Melandri (Honda), tretjrga pa Avstralec Casey Stoner (Ducati).

del do podpisa Evropske konvencije o organiziranem boju proti dopingju (1989). Slovenija ga je podpisala leta 1993 in v treh letih ustanovila nacionalno antidopinško komisijo.

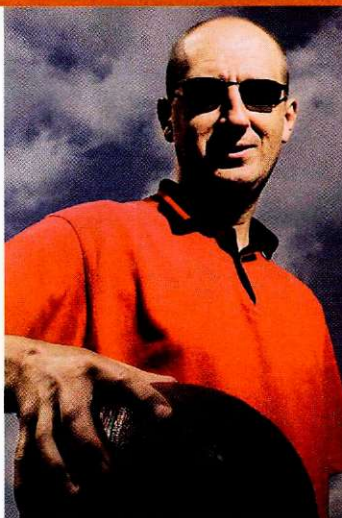
V zadnjih letih so v uporabi sintezni prenašalci kisika, ki so še v fazi kliničnih študij. Razvoj tehnologije rekombinantne DNK (gensko inženirstvo) omogoča cenejšo izdelavo hormonov, predvsem aktualnega eritropoetina (EPO) in ravnega hormona, katerih lastnosti so identične hormonu, ki ga telo proizvaja samo, zato ju je tudi težko določiti v urinu.

Kruto, a resnično! Moderni atleti so zmeraj bolj obsedeni z zmagovanjem in z dosežki, ki segajo prek meja človeških sposobnosti. To velja predvsem za poklicne športnike, ki so nenehno pod pritiskom s strani pokroviteljev, medijev in publike. Da bi lahko zdržali vse te pritiske, se morajo odreči marsičemu in prilagoditi svoje življenje le športnemu cilju. Treniranje atletov je profesionalno in že kar znanstveno, zato je šport prišel do meja, ki čedalje pogosteje zahtevajo pomoč medicine, da bi dosegali in presegali rekorde, ki so se do včeraj zdeli nedosegljivi.

Realnost dopinga zelo dobro opišejo naslednje besede: »Vsak nov farmacevtski preparat bodo športniki uporabili ali zlorabili. Pri tem pa mnogi pozabijo ali se ne zavedajo, da vsaki akciji sledi enaka, vendar nasprotna reakcija.« **D**

København - Rokometašice danskega **SLAGELSEJA** so tretjič zmagovalke lige prvakinj. Varovanke nekdanje prve dame svetovnega rokometna Anje Andersen so v finalu premagale rusko Lado. Prva tekma v Toljatiu se je končala z neodločenim izidom 29:29, povratna pa z izidom 32:24.

Spopad titanov

Esad Babačić

Takšne navijaške vojne, kot se je sprožila pred finalom lige prvakov med Liverpoolom in Milanom, nismo doživeli že lep čas.

Potem ko so nekateri mediji objavili razloge, zakaj bo na koncu zmagal Liverpool, se je usul plaz žalitev s strani oboževalcev »rossonerov«. Seveda je takšno pregrevanje atmosfere nekaj povsem običajnega, še posebej kadar gre za obračune velikanov, ki imajo za povrh še neporavnane račune. Navijači Milana niso pozabili grenke izkušnje izpred dveh let, ko se jim je zgodil scenarij, kakršnega si eden največjih simbolov italijanskega nogometa ne bi smel dovoliti. Carigrajska srhljivka je bila na neki način prelomna, saj je postregla z razpletom, ki si ga klub, kakršen je Milan, še ni privoščil. Vsaj ne na tako pomembni tekmi. Liverpool si je z rušenjem mita o nedotakljivosti in pretkanosti pridobil ogromno simpatij, zato je bilo tudi tokrat veliko tistih, ki so si želeli dramo s srečnim koncem za rdeče. Toda že polfinale je pokazal, kako trmasti in pametni so igralci Milana, ki odlično nadzorujejo potek srečanja, kadar so v privilegiranem položaju. Osebnost se mi zdi, da je nepričakovani prepoved Liverpoola v ligi prvakov močno poživil to tekmovanje, ki se je nenehno vrtelo okrog enih in istih akterjev. Rdeči so se vrnil, potem ko jih zaradi slabe igre v prvenstvu nihče več ni jemal resno. Prav zaradi pridiha luzerstva so postali še bolj simpatični in zaželeni na vrhu Evrope. Postali so prava protiutež bogatemu Chelseaju, ki kljub neomejenim količinam denarja in nakupom brez limitov ni mogel do naslova. Kvalitetne dramaturške nastavke pa ima tudi zgodba Milana, ki je vstal od mrtvih, saj bi moral biti zaradi umazanij v italijanski ligi izključen iz vseh tekmovanj. Namesto v ilegali se je spet znašel pred vrati raja tako kot pred dvema letoma, ko so ga ustavile enajstmetrovke in vratar Dudek. Oba kluba imata karizmo in vso pravico, da upata na osvojitve novega naslova, zato bo tisto, kar se bo zgodilo v Atenah, ena največjih tekem v zgodovini tega tekmovanja. Glede na to, da ta kolumna nastaja pred prvim sodnikovim žvižgom v Atenah, se bom še enkrat malce poigral s svojim instinktom in napovedal izid srečanja. Glede na to, da je bil Milan v polfinalu preveč popoln, težko verjamem, da bo še enkrat ponovil tako bleščečo predstavo. Prav tako ne morem verjeti, da bo Liverpool začel tako slabo kot v Carigradu, zato se nagibam k temu, da bo na koncu zmagala mladost angleškega predstavnika, ki ima v svojih vrstah več nevarnih igralcev.

Pogrešani podjetnik trdi, da o ograbitvi ni govora.

Hrvatič zbuja medijsko pozornost tudi z razkazovanjem svojega bogastva.

Zanika ugrabitev

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Primorski podjetnik Rajko Hrvatič se je po nekaj dnevih izginotja, ko je bilo sproženo celo mednarodno iskanje, sam pojavil v domovini. Zanika ugrabitev, hotel je le nekaj dni miru. Mu lahko verjamemo?

Če človek nenadoma izgine, se sprožijo govorice in ugibanja, kaj se je z njim zgodilo. Če gre za medijsko zelo znanega človeka, so seveda takšne govorice še intenzivnejše. Če pa gre za enega bogatejših ljudi v Sloveniji, o katerem ljudski glas pravi, da se ukvarja tudi z nekoliko sumljivimi posli, postane izginotje predmet vseh mogočih špekulacij.

Tako se je kar nekaj dni govorilo o okoliščinah izginotja petdesetletnega podjetnika z Obale Rajka Hrvatiča. Hrvatič je nenadoma izginil in njegovi prijatelji so na policijo podali prijavo. Predvsem zato, ker je bil po telefonu nedosegljiv, pa tudi na nekaj prejšnjih klicev se ni odzval. To naj ne bi bilo v njegovi navadi. Poleg tega menda ni nikoli izpustil petkovega tedenskega pregleda poslovanja v svoji igralnici. Ugibalo se je, da so morda podjetnika ugrabili.

Hrvatič naj bi imel na Primorskem roko nad igralništvom. Nekateri tudi trdijo, da je vpleten v trgovino z mamili, za kar pa do sedaj ni bilo nikoli dokazov.

Hrvatič spada med sto najbogatejših Slovencev. Poleg igralnice ima tudi licenco za lepoto tekmovalništva »Miss Hawaiian Tropic«. Ponaša se z vilo na Obali, ki jo cenijo na več milijonov evrov. V lasti naj bi imel tudi več nepremičnin, jahte, vozi pa se z luksuznim Bentleyjem, vrednim vsaj sto tisočakov. Nekateri ljudje so prepričani, da do takšnega bogastva pač ni mogel priti po zakoniti poti. A kot že rečeno, organi pregona mu do danes niso dokazali ničesar, kar bi potrjevalo sum, da si je premoženje pridobil nezakonito.

Bomba pod avtom Res pa se je Hrvatič do sedaj kar nekajkrat znašel v dokaj neprijetni situaciji.

Tako naj bi ga bili pred leti v Bologradu ugrabili in za odkupnino nato izpustili. Pred nekaj tedni je družbo, v kateri je bil tudi Hrvatič, v Poreču napadla skupina neznancev. Udarci so padali predvsem po podjetniku, nato pa ga je nekdo celo zabodel z nožem v nogo, vendar rana ni bila posebno huda.

Hrvatič se je na prvih straneh časnikov znašel aprila 1999, ko je obiskal modno revijo v razvpitem in zdaj zaprtem lokalu Lipa v Spodnjih Pirničah. Po reviji sta s spremljevalko Anjo Božič, tedaj mis Hawaiian Tropic, odšla iz lokala,

ko je pod njegovim avtom eksplodirala bomba. Ker je bila pritrjena na ojačeni nosilec, sta Hrvatič in Božičeva dobila poškodbe po nogah, ki pa niso bile prav hude, čeprav je odtrgano avtomobilsko kolo podrlo celo bližnji kozolec. V izdelavo bombe je bil vpleten Danilo Riznar, polbrat Zmaga Jelinčiča, kdo pa je bil pravi naročnik atentata, niso nikoli potrdili. Menda naj bi bila brata, ljubljanska podjetnika, ki sta bila dolžna Hrvatiču petdeset tisoč tedanjih nemških mark, uporabila bombo, da bi se znebita svojega upnika.

Po zadnjem izginotju se je Hrvatič spet pojavil v Sloveniji in rekel, da si je želel nekaj dni zase. Zanikal je kakršno koli ugrabitev ali izsiljevanje, prosil pa je medije, naj ga nekaj časa pustijo pri miru. To pa je malce nenavadno za človeka, ki se je do zdaj medijem prej nastavljal, kot se skrival pred njimi. **D**

Pripora pa ni

Niti sto kaznivih dejanj, ki jih je zagrešila trojica mladeničev iz Maribora, ni dovolj, da bi jih poslali v pripor.

Prav milosten je sodnik na mariborskem okrožnem sodišču, saj trojici mladeničev, ki so v slabem letu zagrešili okoli sto kaznivih dejanj, do sojenja ni odredil niti pripora. Kakor da bi 23-letniku, 19-letniku in še skoraj otroku, ki ima le 15 let, sodnik dal namig, da lahko še naprej nemoteno kršijo zakone.

Mulci so se znašli pred sodiščem že oktobra lani. Policisti so jih namreč zašili zaradi niza vlomov v gostinske lokale, trgovine, prostore raznih društev in na gradbišča. Mladci so odnašali vse, kar jim je prišlo pod tatinske prste, najraje seveda denar. Sicer pa so odnašali tudi steklenice alkohola, cigarete, ročno orodje, mešano blago torej. Mimogrede so zagrešili še rop, ko so vlomili v hišo in starejšega gospoda prisilili, da jim je izročil

hranilne knjižice, kartice, mobilnik in nekaj dragocenosti.

Po oktoborskem prijjetju so mladeniči, kot rečeno, odkorakali nazaj na ulico in začeli znova. Spet so bili na udaru predvsem lokali in trgovine v okolici Maribora. Tako so delno z ukradenimi predmeti, delno s samim načinom vlamljanja lastnikom povzročili za okoli dvajset tisoč evrov škode. Malce so se spet ukvarjali z nasiljem in prebutali mladoletnika ter ga olajšali za telefon. Za finale so se lotili še vandalizma. Na pokopališčih v Mariboru in v Hočah so razbili več kot štirideset nagrobnikov in ukradli nekaj stvari z grobov. Skupno so torej zagrešili okoli sto kaznivih dejanj, a to za preiskovalnega sodnika še ni bil zadosten razlog, da bi jih do sojenja spravil tja, kamor spadajo, za rešetke. B. S.

PREPEL RAZNAŠALCA Trojica mlajših moških je v nedeljo popoldne posedala na igrišču ene od koprskih osnovnih šol. Fantje so postali lačni in so si po telefonu naročili pico. Dostavljaivec, možakar v poznih štiridesetih, jim je pico kmalu pripeljal. Naročnik, poba pri dvajsetih, je pico plačal, potem pa se mu je iz neznanega razloga odtrgalo. Na dostavljavca, ki se je vračal proti avtomobilu, je začel kričati, mu grozil, potem pa ga je brez kakršnega koli vzroka napadel, ga trikrat udaril po obrazu in za nameček še dvakrat brcnil. Trojica je po tem hrabro pobegnila, policisti pa jo še iščejo.

SKOČIL S TERASE Še vedno se ne ve, kaj je gnalo 27-letnika iz Kopra, da se je pogнал s terase stolpnice v globino. Mimoidoči na Zaloški cesti v Ljubljani so bili presenečeni, ko so zaslišali prediren krik. Ozirali so se okrog, vendar niso mogli odkriti, od kod naj bi krik prihajal. Nato pa je strahovito počilo. Rjovel je mladenič iz Kopra, ki se je iz za sedaj še neznanega razloga vrgel s terase dvanajstnadstropne stolpnice. Počilo pa je zato, ker je samomorilec pristal na strehi pod stolpnico parkiranega avtomobila. Čudežno je skok v globino preživel, čeprav s hudimi poškodbami. Morda mu bo uspelo kdaj povedati, zakaj se je odločil za ta usodni korak.

Kronika 1
18.00
Kronika 2
21.30

KRONIKA

osrednja informativna oddaja

Tv program RTS lahko spremljate preko oddajnikov na Melkoviški trgu v Ljubljani ter preko spletnih portala na kanalih S 9 (Maribor in okolica), K 03 (Ptuj), K 35 (Celje in okolica), K 67 in S 2 (Ljubljana, okolica), K 21 (Murska sobota)

ELEKTROPROM

Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zagorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
trgovina EVJ Center Kisovec
03-56-71-234
trgovina EVJ Trbovlje
05-90-23-203
storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV

<http://etv.elektroprom.si>
komerciala:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

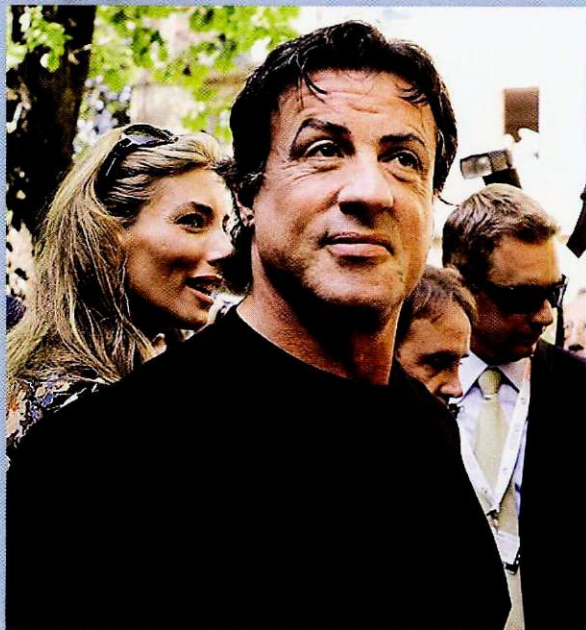
tel.: 03/ 897 50 05

107,8 MHz

www.radiovelenje.com

RADIO VELENJE

Sly priznal krivdo

Rambo uživa rastni hormon.

Sylvester Stallone, znan kot filmski Rambo, je na sodišču priznal krivdo in se opravičil za »tihotapljenje« prepovedanega človeškega ravnega hormona v Avstralijo. Nekoliko odcvetelega mišičnjaka je na sodišču v Sydneyju zastopal njegov odvetnik Phillip Boulten, ki je v imenu svojega varovanca dejal: »Sylvestrovo opravičilo je namenjeno vsem - javnosti, državi in pravnemu sistemu. Sylvestru je žal.« Poudaril je še, da je igralec hormon užival pod nadzorom zdravnika, zakaj je to počel, pa na sodišču ni pojasnil. Na sojenje v Avstralijo 60-letni Sly ni prišel, kakšna bo obsodba, pa bo kmalu izvedel. Na sodišču so spomnili, da je Stallone skozi okno ho-

tela v Sydneyju med policijsko racijo vrgel štiri stekleničke človeškega ravnega hormona. Avstralski cariniki so igralca s prepovedanim ravnim hormonom zasačili na sydneyjskem letališču 16. februarja. Pozneje so v njegovi prtljagi našli 48 stekleničk tega hormona, katerega vnos je v Avstralijo prepovedan. Stallone je takrat na najmanjšo celino priletel, da bi predstavljal film Rocky Balboa, šesti film o zdaj že upokojenem boksarju Rockyju. Iz Avstralije je odšel na Tajsko, kjer so začeli snemati novega Ramba. Ena ključnih sestavin »zdravila« je somatropin, ki ga na spletu opevajo kot čudežnega. Zmanjševal naj bi odstotek maščobe v telesu, pripomogel k izginjanju gub, povečeval mišično maso in spolno moč. Ameriški tabloidi so v preteklosti že velikokrat namigovali, da se Sly za mišičasto telo lahko zahvali tudi oziroma predvsem različnim prepovedanim pripravkom. Stallone nerad priznava, da ni več v taki formi, kot je bil včasih. Med snemanjem Rockyja Balboe se je tako odpovedal celo spolnosti, ker je hotel vso energijo prihraniti za snemanje.

Iris se poslavlja od krone

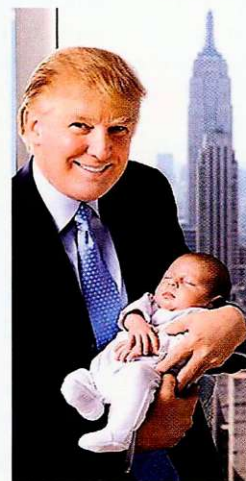
Iris Mulej bo kmalu izročila krono mis Slovenije svoji naslednici. Lepotička ima že nekaj načrtov za čas, ko ne bo več uradno najlepša. Iris je v času nošenja krone svojo manekensko kariero postavila na stranski tir, zdaj pa bo lahko več razmišljala tudi v tej smeri. Dobila je že precej manekenskih ponudb, tudi iz tujine. Prepričana je, da si je ustvarila dobro ime in da ji ne bo dolgčas. Kot sama pravi, bo glavna razlika najbrž v tem, da ne bo več v komisijah na lepotnih tekmovanjih. Mulejevo že nekaj časa romantično povezujejo z Zorčičem, športnim urednikom enega od slovenskih tabloidov. Pred tem je bila v romantični zvezi s Tomijem Zorojo, rednim obiskovalcem družabnih prireditev.

Izteka se ji mandat.

Donald postal dedek

Ameriški bogataš Donald Trump je pred nedavnim postal dedek deklice Kai Madison. Sinu Donaldu Trumpu mlajšemu in njegovi ženi Vanessi se je namreč rodila hči. Trump mlajši je za ameriško revijo *People* dejal, da se odlično počuti v vlogi očeta. Deklica Kai Madison je dobila ime po svojem starem očetu po materini strani, ki je danskega rodu. Kai bo

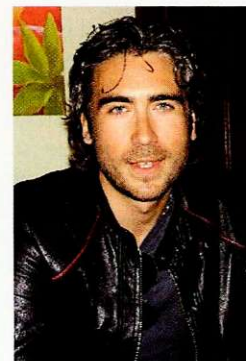

odraščala skupaj s svojim stricem Barronom, ki se je pred dobrim letom rodil Trumpu starejšemu in njegovi tretji ženi, slovenski manekenki Melaniji Knavs. Dedek Trump je dejal, da se odlično počuti kot dedek.

Lani je dobil sina, letos vnukinjo.

Soba 102

Jan Plestenjak je vedno navzoč. Tokrat s singlom Soba 102, ki neprestano odmeva z radijskih valov. Duet Jana in nekdanje članice Leeloojamais Lare je po odzivih zagotovo eden največkrat predvajanih singlov in na najboljši poti, da postane uspešnica letošnjega poletja. V prihodnjih dneh sledi videospot. V režiji Dafne Jemeršič so ga snemali v izjemnem okolju grada Strmol, kjer se seveda tako Jan kot Lara pojavljata v 'hotelu oz. sobi s številko 102', med drugim se pojavi aston martin, avtomobil

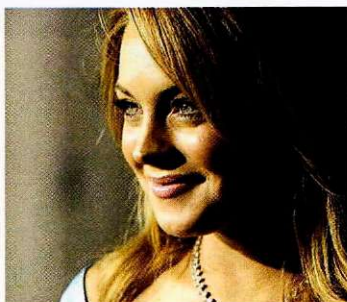

iz filma o Jamesu Bondu, bleščavo zgodbo pa je v dveh snemalnih dneh pomagalo ustvarjati tudi precej statistov. Verjamemo, da bomo uživali tudi ob gledanju!

Nova uspešnica - nov videospot

Najbolj vročih sto

Slavna revija za moške Maxim je izbrala sto najbolj vročih zvezdnic. Prestol najbolj vroče je zasedla Lindsay Lohan. Glavni urednik revije Jimmy Jellinek je odločitev pojasnil: »Nobena druga zvezdnica na svetu ne dviguje toliko prahu v javnem življenju kot Lindsay. Paparaci spremljajo vsako njeno potezo in nato o njej poročajo.« Ni presenetljivo, da je Jellinek svoje mlade moške bralce opisal kot »obsedene« z 20-letno Lohanovo, vedno in povsod navzočo žurerko, ki se je nedavno potepala na Bahamih z novim spremljevalcem, sicer pa v tem času predstavlja svoj novi film Georgia Rule.

Moški so obsedeni z Lindsay.

Tjaša v Mehiki

Priprave na svetovni izbor najlepše v veselju so v polnem teku. Kandidatke iz 76 držav uživajo v mehiškem letovišču Cancunu. Punce trdijo, da se med seboj ne gledajo grdo. No, do finala je le še nekaj dni, zato se tekmovalni duh prav gotovo preriva v ospredje.

Med lepoticami na prelepih mehiških plažah je tudi Slovenka Tjaša Kokalj, ki je medijem zaupala, da piše knjigo, želi pa si postati učiteljica in tujce učiti slovenščine. Prav tako jo zanima uredniško delo pri kakšni reviji. Punca ima torej veliko ciljev, prvi pa je že pred njo, svetovno tekmovanje za najlepšo na svetu. Naslednico miss Universe 2006, Portoričanke Zuleyke Rivere, bodo izbrali 28. maja v Mexico Cityju.

Fotografi imajo Tjašo radi.

Ambasadorka WFP

Ameriško igralko Drew Barrymore, zvezdnico filma Charliejevi angelčki, so Združeni narodi imenovali za ambasadorko boja proti lakoti. Svetovni program Združenih narodov za prehrano (WFP) se je odločil 32-letni Drew podeliti naslov ambasadorke, saj se že dlje časa bojuje proti lakoti. Barrymore se je pred kratkim vrnila iz Kenije, kjer je obiskala šole, v katerih delijo hrano iz sklada WFP. Ta čas je v Washingtonu, kjer bo izrazila podporo zakonu o povečanju sredstev za šolske obroke s sedanjih 100 milijonov dolarjev letno na okoli 300 milijonov dolarjev za prihodnjih pet let.

Igralka se bojuje proti lakoti.

Kakšno bo vreme čez 6 dni?

Vremenska napoved za 6 dni vnaprej!

Prva slovenska televizija s šestdnevno vremensko napovedjo.

Info TV je slovenska televizija, ki celodnevno predvaja poročila vsakih 15 minut. V naših informativnih oddajah lahko spremljate tako dogajanje doma kot po svetu. Info TV lahko sprejemate samo preko kabljskih sistemov. Program je popolnoma brezplačen. Za več informacij pokličite vašega kabljskega operaterja.

Vremenska napoved za 6 dni je na sporedu v novicah, ki so 15 minut do in 15 minut čez vsako polno uro.

Vremenska napoved "6 dni" najdete tudi na Mobilnem portalu Planet (Info/Vreme).

Naročnik oglasa Info TV, d.o.o., Novo mesto

Črni fond

Magični gledalec

Dejstvo je, da so na Slovenski obveščevalno-varnostni agenciji res poslovali precej po domače in da je bil že skrajni čas, da se zadeva uredi.

Vrenjih so nam postregli s pogovorom, ki se je dotikal ene najbolj vročih tem zadnjih dni. Gre za dogajanje v zvezi z nepravilnostmi v Slovenski varnostno-obveščevalni agenciji, na kratko Sovi.

Vmesna poročila vladne komisije, ki jo vodi minister za pravosodje Lovro Šturm, kažejo, da so v Sovi poslovali precej po domače. Obstajal je črni fond, ki ga je upravljal direktor službe po svoji presoji. Iz tega fonda sta bili plačani vsaj dve postavki, za kateri se lahko reče, da sta sporni. Plačilo dobrih dvesto tisoč nekdanjih

tolarjev vredne letalske vozovnice, s katero je v Slovenijo pripotoval indijski zdravilec. Namen njegovega obiska je bilo zdravljenje predsednika republike Janeza Drnovška. Poleg tega so iz črnega fonda zaposleni v Sovi svojemu kolegu ob njegovem odhodu v pokoj kupili uro v vrednosti več kot petsto tisoč tolarjev.

Predvsem predsednik republike Drnovšek zatrjuje, da je delo komisije namenjeno discipliniranju njega oziroma da gre za podreditev institucije predsednika republike vladajoči koaliciji. Takšno gledanje sta v televizijskem

soočenju predvsem zagovarjala Ivo Vajgl iz kabineta predsednika republike in Rudolf Moge, poslanec liberalne demokracije.

V imenu vlade je Šturm zanikal vsakršen napad na predsednika Drnovška. Dejal je, da Drnovšek tako ali tako ne namerava več kandidirati. Čez nekaj mesecev bo torej upokojenec, za to ni potrebe za politični obračun z njim. Po Šturmovih besedah je prvenstvena naloga komisije, da napravi konec uporabi črnega fonda. Črni fond, v katerega naj bi bil pritekalo denar iz tujine, je po ministrovih besedah nedopusten. Financiranje tajne službe mora teči po pravilih in nad njo mora biti tako vladni kot tudi parlamentarni nadzor. Podobnega mnenja kot minister je bil tudi dr. Rajko Pirnat, profesor na pravni fakulteti. Tudi on meni, da vlada ne uporablja komisije za morebitno discipliniranje predsednika Drnovška, hkrati pa, da bi se moral predsednik na obtožbe, da je bil iz črnega fonda plačan njegov zdravilec, odzvati resno in predvsem hitreje oziroma odgovoriti na vprašanje, ali je vedel, da bo račun za zdravlilca poravnala Sova iz črnega fonda. Navsezadnje tajna služba ni ustanovljena za to, da bi plačevala predsednikovo zdravljenje.

Na žalost je pri omizju manjkal nekdanji direktor Sove Iztok Podbregar, ker naj bi imel druge obveznosti. Škoda, saj bi lahko neposredno odgovoril na kar nekaj vprašanj. Vlada namreč trdi, da za črni fond ni vedela, Podbregar pa trdi, da je o tem obvestil predsednika vlade, in tudi, da so nekateri njegovi podpisi oziroma (bolje rečeno parafe) domnevno ponarejeni.

Debata se je končala kot običajno s tem, da sta obe politični opciji ostali vsaka pri svojih trditvah. Provladna stran je mnenja, da je delo komisije pravilno, opozicija pa je slej ko prej prepričana, da gre za poskus vlade, da bi si pridobila še več moči pred bližajočimi se volitvami. ▣

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Pomladni dnevi vam bodo pognali kri po žilah in živahno se boste posvečali svoji dejavnosti. Na srečo se vam ne bo treba ničesar odpovedati, da boste naredili vse, kar ste si zadali. Bodite čim bolj prijazni in krotite svoj temperament.

Bik
21.4.-21.5.

Veselje vas bo gledati pri delu, kar vam bo nekdo tudi odkrito priznal. Komaj rojeno simpatijo bo pretrgala nepričakovana novica, ki vas bo nekoliko vrgla iz tira. Vse so bo dobro končalo in zagotovo se boste lahko posvetili novemu znanstvu.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Vaša narava vam bo dopuščala, da se boste spretno izmuznili odgovornosti, ki vam je po vašem prepričanju ne bi smeli naložiti. Na vaše presenečenje se bo našel nekdo, ki vas bo podprl in vaša zamisel bo končno sprejeta.

Rak
22.6.-21.7.

Prekmalu ste se odločili za umik z bojišča. Nikar ne počnite tega, še vedno imate namreč dovolj dragocene energije, s katero lahko zmagate. Telesna aktivnost vas bo poživila in kmalu se boste lahko lotili zahtevnejšega umskega dela.

Lev
22.7.-21.8.

Kot vedno si želite biti v središču pozornosti. Bodite veseli, da imate okoli sebe same takšne ljudi, ki so to iz takšnih ali drugačnih razlogov pripravljene prenašati. Utrujenost vas bo premagala samo, če se zares ne boste naspali.

Devica
22.8.-21.9.

Ta teden boste nekoliko zaskrbljeni zaradi svojega finančnega stanja, vendar jo boste le odnesli s pozitivno bilanco, če se boste odpovedali nepotrebnim nakupom in zapravljanju po lokalih. Le veselo naprej!

Tehtnica
22.9.-22.10.

V partnerstvu bo prišlo do nepredvidenih zapletov, ki jih boste prisiljeni reševati, če ne želite popolnega poloma. Če se boste komu zapuili in si dali dopovedati, da se za napake, ki ste jih zagrešili, opravičite, ne bo nič hujšega.

Škorpion
23.10.-21.11.

Pazite, da ne boste preveč strupeni s svojim žalom in jezikom, sicer lahko užalite nekoga, ki vas zelo ceni in spoštuje. Nikar se ne slepite, če ste v zvezi, v kateri imate večinoma težave. Raje se osvobodite spon in zaživite lepše.

Strelec
22.11.-20.12.

Čaka vas uspešen teden in še lepši konec tedna. Veselili se boste vsega, kar vam bo prišlo na pot. Privoščite si lep izlet v naravo ter se prepustite sončnim žarkom in šepetu vetra. Tudi na finančnem področju vas čakajo dobički.

Kozorog
21.12.-19.1.

Umirite svojo zavist, saj ni več daleč trenutek, ko bo tudi vam šlo vse kot po maslu. Delovanje proti ljudem se utegne vrniti kot bumerang, zato raje niti ne poskušajte. Potrudite se, da za konec tedna ne boste imeli večjih obveznosti.

Vodnar
20.1.-18.2.

Z veseljem se boste posvečali svojemu delu, ki bo potekalo kot po maslu. Denarja pa raje ne posojajte, ker ne boste nikoli več videli tiste vsote. Edino če imate preveč denarja in ga lahko delite v dobrodelne namene.

Ribi
19.2.-20.3.

Ta teden vas bo odlikovalo odlično počutje in sreča. Nikakor si ne boste mogli predstavljati dneva brez sonca in si ga boste pričarali, četudi bo deževalo. Spustite se na realna tla, kar zadeva opravila, saj imate zanje le malo časa.

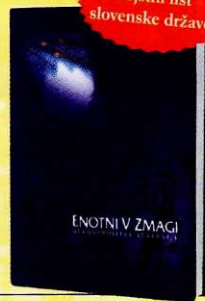
trda vezava, veliki format, 336 strani, 456 fotografij

ENOTNI V ZMAGI

OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE

od prvih večstrankarskih volitev do mednarodnega priznanja
(april 1990–maj 1992)

Rojstni list
slovenske države

- predstavitev zgodovinskih dejstev
- kronološko urejena fotokronika
- objava faksimilov najpomembnejših državotvornih dokumentov
- izbor iz takratnega časopisnega in revijalnega tiska (članki, karikature)

Cena: 12.800 SIT (53,41 €)
Za člane kluba Samorog: 9.984 SIT (41,66 €)
Možnost nakupa na tri obroke

Informacije in naročila: knjižni klub Samorog, telefon: 01/ 433 43 06,
naslov: Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, e-pošta: knjizni.klub@samorog.com

Več o knjigi na spletnem naslovu: www.samorog.com

DEMOKRACIJA	BONBON IZ ŽGANEGA SLADKORJA	ODKLON OD SPOŠNEGA PRAVILA	GOROVJE V SLOVENIJI	EDEN OD STARŠEV, OČE	DELAVSKA ENOTNOST	UMETNIŠKO DELO	KITAJSKI PISATELJ IN PESNIK							DEMOKRACIJA	
VELIKA AVSTRALSKA PAPIGA							LITIJ PESNIŠKI OKRAS			SEVERNOATLA- NTSKI PAKT				TOVORNA LADJA	OKOSTJE MRTVEGA ČLOVEKA
IZOBČENJE IZ CERKVE							KNJIŽ FATURJEVA KRČENJE SRCA						OLGA KACJAN GLJNA ILOVICA		
NEKDANJI HRVAŠKI NOGOMETAS KRASNODAR					ERKSOTIČNA ŽIVAL SELEN					SLOVENSKI HOKEIST JAN					
JAPONSKA NABIRALKA BISEROV				VRSTA ČLENONOŽCA						ARKTIČNI JELEN ZNAK ZA HELIJ					
SLOVENSKI CERKVENI SKLADATELJ ALOJZ				MESTO ENEZ UGASEL VULKAN				ELVIRA KRALJ	ČEŠKI ŠAHIST VLASTIMIL PEVKA BAEZOVA						
AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC JACK					PREDPEČJE								NICK NOLTE POTOMEC		
OKNU PODOBNA ODPRTINA					KAMERUNSKI NOGOMETAS ROLAND					SIJAJ, LESK ZNAK ZA NATRIJ					
MESTO V BAKONJSKEM GOZDU					OTOČEK V PRESPANSKEM JEZERU			KNJIŽEVNICA ČERNEJEVA							
DEMOKRACIJA	ZRAK (LATINSKO)				GRŠKA MATI OLIMPIJSKIH BOGOV	OZNAKA ZA HEKTAR			USTANOVITELJ SIKHIZMA, GURU						

Rešitev prejšnje križanke

PETAN, OVITEK, MEČAVA,
LR, KEN, ATBARA, VDOR,
SL, STROFA, IVNIK,
TROBENTAR, GRČA, AKO,
ARNIKA, IL, APOKOPA, MO,
ALE, NAM, KAVČUKOVEC,
IREN, IK, ARI, KITAJEC,
ORIALI, AJATOLA, ADONAJ,
AŠOKA, KANOPA

Nagrajenci 19. številke

- 1. nagrada:** JUDITA GABRIJELEČIČ,
Gestrinova 1, 1000 Ljubljana
- 2. nagrada:** ALOJZ ZAVOLOVŠEK,
Podvrh 10, 3330 Mozirje
- 3. nagrada:** PAVEL PUŠNIK,
Ob gozdu 17, 2382 Mislinja

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo,
da nam pošljejo svojo davčno številko.

Nagrade

- 1. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi
- 2. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi
- 3. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do 31. 5. 2007
pošljite na naš naslov:

Demokracija, p.p. 4315,
1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".

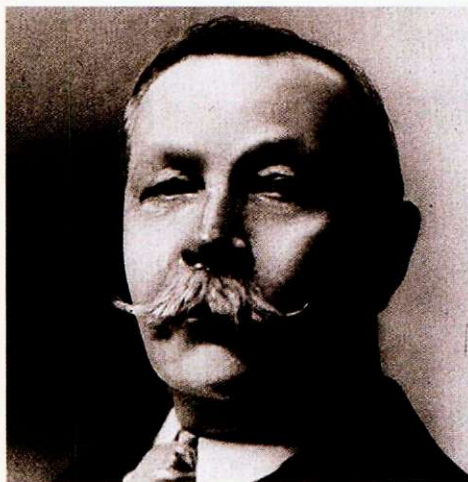
VČERAJ, DANES, JUTRI ...

- > **21.5.1904** so v Parizu ustanovili Mednarodno nogometno zvezo.
- > **22.5.1813** se je rodil nemški skladatelj Richard Wagner, mojster romantične opere.
- > **22.5.1953** je jugoslovanska zvezna skupščina sprejela zakon o kmetijskem zemljiškem skladu. Praktično je šlo za nacionalizacijo vse zemlje nad 10 ha površine.
- > **22.5.1989** so srbski pritiski na Slovenijo dosegli vrhunec z Miloševićevo izjavo, da Slovenija podpira kosovske separatiste in da gre pri njej za »pojave fašistoidnih izlivov mržnje«.
- > **23.5.1918** so se v Radgoni uprli slovenski vojaki 97. tržaškega pešpolka.
- > **23.5.1951** si je Ljudska republika Kitajska priključila Tibet.
- > **24.5.1735** se je rodil belgijski feldmaršal, diplomat in pisatelj knez Charles, Joseph de Ligne. Ko je neka gospa z vzdihom zagotovila, da so vsi moški enaki, je Ligne dejal: »Gospa se hoče s tem samo opravičiti, ker je imela več moških.«
- > **24.5.1915** je avstrijski cesar Franc Jožef II. izdal manifest z naslovom Mojim narodom, v katerem je razglasil, da je Italija napovedala vojno Avstro-Ogrski. Italijanska vojska je začela z zasedbo slovenskega ozemlja, na katerem je živelo 260.000 prebivalcev.
- > **25.5.1810** je argentinska ljudska skupščina vrgla podkralja in izročila oblast začasni vladi. Zato na ta dan Argentina praznuje dan neodvisnosti.
- > **25.5.1918** je avstro-ogrski cesar Karl sprejel v avdienco Nemce s slovenskega ozemlja in se pri tem izrekel proti ustanovitvi Zedinjene Slovenije.
- > **25.5.1991** je prišlo do prve smrtne žrtve vojne v Sloveniji. Reporter JLA je med demonstracijami v Mariboru do smrti povozil Josefa Simčika.
- > **26.5.1822** se je rodil pisatelj Edmond Goncourt. Iz njegove zapuščine je bila leta 1896 ustanovljena Goncourtova akademija, ki nagraduje najboljše romane francoske književnosti.
- > **26.5.1942** je VOS OF v Ljubljani usmrtila voditelja akademskega kluba Straža v viharju, univerzitetnega profesorja dr. Lamberta Ehrlicha.
- > **26.5.1990** je tudi uradno razpadla Zveza komunistov Jugoslavije, saj so na nadaljevanju 14. izrednega kongresa (brez Slovenije, Hrvaške in Makedonije) razpustili vse organe ZKJ.
- > **27.5.1931** je švicarski profesor Auguste Piccard kot prvi človek z balonom dosegel stratosfero. Dvignil se je na višino 15.688 metrov.
- > **27.5.1945** so britanske vojaške oblasti na Koroškem začele izročati slovenske domobrance jugoslovanskim oblastem.

POGLED NAZAJ (OD 21. 5. DO 28. 5.)

»Oče« Sherlocka Holmesa

Angleški zdravnik in pisatelj Arthur Conan Doyle, ki je postal najbolj znan po »starševstvu« enega najbolj živahnih junakov angleške literature, zasebnega detektiva Sherlocka Holmesa, se je rodil **22. maja 1859**. Poleg Holmesa nastopata tudi njegov prijatelj, dobrosrčni in lahkoverni doktor Watson, ter njun glavni sovražnik, kriminalni kolovodja profesor Moriarti, akter skrivnostnega okolja, v katerem se dogajajo detektivske zgodbe.

Doylevi romani so s svojo skrivnostnostjo in razburljivostjo navdihnili več združb, ki z vnemo častilcev kulta še vedno ohranjajo spomin na velikega detektiva. Ta je s svojo briljantnostjo in ekscentričnostjo postal stalni junak različnih medijev in je zasenčil avtorjeva veliko boljša dela, med katerimi so zelo kakovostni zgodovinski romani. Conana Doyleja je pisanje zgodb o detektivu Holmesu izčrpalo, zato je leta 1893 uprizoril njegovo smrt, vendar ga je na zahtevo bralcev moral »oživiti« in nadaljevati njegovo zgodbo.

Igrice z imenovanjem SAZU

Slovenska akademija znanosti in umetnosti je dobila svoje ime že v času medvojne vladavine generala Leona Rupnika oziroma z odlokom njegove pokrajinske uprave leta 1944. Pred tem se je imenovala Akademija znanosti in umetnosti oziroma AZU. V Kraljevini Jugoslaviji naziv »slovenska« ni bil dovoljen, odlok pokrajinske uprave Leona Rupnika iz leta 1944 o preimenovanju v SAZU pa so komunisti – tako kot druge predpise kolaboracije – preklicali, ko so prevzeli oblast. Tako so najvišji slovenski znanstveni in umetniški ustanovitelji vrnili prejšnje »unitarno ime« in

nato sami z zakonom, ki so ga sprejeli **21. maja 1948**, postavili ime, ki ga je nosila že pred njihovo oblastjo – Slovenska akademija znanosti in umetnosti ali skrajšano SAZU.

Igrice z imenovanjem oziroma preimenovanjem SAZU so bile navidezno otročje kot postavljanje in podiranje peščenih gradov v peskovniku, v resnici pa gre za še en dogodek, ki dokazuje, naj bi se bila komunistična zgodovina Slovencev začela leta 1941 – seveda smo tista, ki so jo oblikovali oni.

Slovenija v OZN

22. maja 1992 je bila Slovenija na zasedanju generalne skupščine OZN v New Yorku sprejeta v OZN. To je bil zadnji korak na poti do mednarodnega priznanja in vstopa v družino svetovnih narodov.

Poglejmo na zadnje »vzdihljaje« Jugoslavije. Nekdanje Jugoslavije ni bilo več, zato je predsedujoči mirovni konferenci o Jugoslaviji lord Carrington, da bi postavil stvari na pravo mesto, 18. maja 1992 predsednika arbitražne komisije prosil za mnenje. Arbitražna komisija je pred tem, 29. novembra 1991, v mnenju št. 1 zapisala, da je »SFRJ v procesu razpadanja«. Lord Carrington je nato vprašal: »Ali lahko danes smatramo, da se je ta proces končal?« Poleg tega je tudi vprašal, kakšen je mednarodni status Zvezne republike Jugoslavije, ki se je štela za edino naslednico nekdanje SFRJ, oziroma kako naj bi reševali vprašanje nasledstva nekdanje skupne države. Badinterjeva komisija je Carringtonu odgovorila 4. julija 1992. Po njenem mnenju »se je proces razpada SFRJ, omenjen v mnenju št. 1 z dne 29. novembra 1991, končal in je treba ugotoviti, da SFRJ ne obstaja več«. ZR Jugoslavija je morala prositi za priznanje.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 18/20

Vztrajati z argumenti (2)

Ti dve kvaliteti je postavil dr. Janko Prunk v svojem članku Vztrajati z argumenti (Demokracija, 3.5.07), ko je »razmišljal« o določanju meje v Istri. Med samim pisanjem se je tudi predstavil kot zgodovinar in politolog, vsekakor kot nekdo, ki lahko o tem najbolj kompetentno piše in kateremu lahko brezpogojno verjamemo. Pri tem pa je pozabil pripisati, da je tudi vodja slovenskega dela mešane komisije za mejna vprašanja s Hrvaško, komisije, ki jo je postavila vlada, kar seveda v znatni meri, če ne skoraj v celoti postavlja njegovo kompetentnost in verodostojnost pod vprašaj. Kogar izbere vlada, je lahko samo vladni, ne pa tudi avtonomen.

Zal šest sedmin tega besedila avtor posveča zgodovini Istre od antike do osamosvojitve. In bolj ko gre proti koncu, bolj se mu zapleta. Tako v enem delu pravi, da je bilo proti koncu vojne na območju piranske občine komunistično določanje meje. V resnici

pa je bilo le usodno soočanje in demonstracija dveh nacionalnih elementov, slovenskega in hrvaškega. Vojaško operativno črto je bilo nujno določiti. Vendar se je ta določila šele takrat, ko so hrvaški partizani »operirali« že mimo Črnega Kala, namesto da bi slovenski obvladovali »teren« do Mirne.

V zadnji sedmini teksta pa Prunk izpove politikom svoje vsečeno videnje, ki je hkrati predlog, kako naj se današnja zapletenost razmejivne razplete. Ne potrudi se, da bi podal kakšne posebno relevantne argumente (da ne bo pomote: omenjanje Badinterja ni argumentacija, kajti Badinter je dal samo mnenje, za katerega ni nujno, da se upošteva), pa se ne glede na to obrača na slovenske politike z vprašanjem, kaj bodo iz naštetega vzeli za argumentacijo v primeru mediacije (beseda pomeni pomiritev, ureditev spora). In jim svetuje, naj vztrajajo pri stališčih iz leta 1991, torej pri Badinterjevih stališčih, ki izhajajo iz stanja 25. 6. 1991. To stanje politiki razlagajo kot posest nad Piranskim zalivom in prost dostop do mednarodnih voda. Zatrjujejo, da je ta rešitev uravnotežena, da je za Slovenijo primerna in da Hrvaški ničesar ne jemlje. To pomeni, da je rešitev v obojestransko optimalno zadovoljstvo. A takšno stanje sta bistroumno predvidela že Drnovšek in Račan v svojem sporazumu – z brisanjem skoraj polovice piranske občine s slovenskega zemljevida. Zakaj ne rečejo bobu bob? Zakaj tudi Prunk opleta okoli tega kot maček okrog vrele kaše? Kot politolog bi moral vedeti, da so njegovi oziroma vladni argumenti samo »brenčanje muh v ušesu«, ki bodo, če bodo položeni na mizo, brez vsake teže in vrednosti; bodo samo floskule, ki jih bodo Hrvatje v trenutku odpihnili. Politiki nam goljufivo zavajajoče rišejo celovi-

tost zaliva in prost prehod v svetovna morja, tako da se vidi, kot da nam bo vrnjeno vse slovensko.

Samo dva verodostojna dokumenta bi zadostovala za pravično rešitev. In ta dva bi morali neodvisni zgodovinarji strokovno utemeljiti, seveda brez razmišljanja o hrvaškem ugodju ali neugodju, in to ne samo zato, ker tudi oni ne mislijo na naše, ampak zato, ker se v takšnih primerih nobena zdrava država na to ne more in ne sme ozirati. Delo mora biti opravljeno pošteno, politično, državotvorno, ne pa sentimentalno. Ugotoviti in uveljaviti je torej treba celovitost občine Piran z ozemljem na Savudriji, kar je zgodovinsko in pravno utemeljeno, in ugotoviti je treba pravno ničnost nekdanje administrativne meje. Že ta dva argumenta bi zadostovala za pravično rešitev, kaj šele če bi jima dodali še vrsto drugih, ki jih ne politiki ne dr. Janko Prunk nočejo videti.

Ne vztrajnost in argumenti, ampak narobe: najprej pravi argumenti, potem dostojanstveno vztrajanje pri njih. Seveda, takšna drža zahteva zrelost in nacionalno zavest. In tukaj so težave.

Frane Goljevšček, Civilna družba Slovenije za mejo v Istri

št. 18/63

Dvolični Kučan (3)

V 18. številki ste objavili prispevek Dvolični Kučan (2), v katerem odgovarjam dr. Ljubu Sircu na vprašanje Kučanu, zakaj njegovi sodniki ne dovolijo, da bi preiskali (medvojne in povojne, op. p.) zločine.

V odgovoru sem zapisal, da se odnos države do partizanskih pobojev ni spremenil niti po tem, ko je ustavno sodišče umestilo partizansko (»druga stran v spopadu«) med vojno nasilje, in da je državni zbor dobil enoletni rok za odpravo neskladja z ustavo.

Ustavno sodišče pa je z novo odločbo iz aprila 2007 šlo še dlje. Državnemu zboru je naložilo, da v šestih mesecih odpravi neskladje 20. člena Zakona o kazenskem postopku z ustavo. Meni namreč, da je zakonodajalec s tako ureditvijo, ko je mogoče zahtevo za varstvo zakonitosti vložiti le na podlagi določenih zakonov oziroma taksativno določenih kaznivih dejanj, povzročil veliko število primerov, ki za prizadete (svojce pobitih nedolžnih žrtev, op. p.) pomeni nastanek pravne praznine in s tem kršitev načela enakosti vseh pred zakonom in po drugi strani ogroža njihovo zaupanje v pravo, kar je v neskladju z načeli pravne države.

Nadalje isto sodišče meni, da je veljavna ureditev upoštevnega dela zakonskega postopka v nasprotju z ustavo, ker še vedno ne omogoča odprave vseh v procesnem in vsebinskem smislu krivičnih odločb, izdanih na podlagi predpisov medvojne in povojne oblasti, in odprave teh odločb v postopku z izrednimi pravnimi sredstvi, v konkretnem primeru (pritožnice VS, op. p.) v postopku z zahtevo za varstvo zakonitosti.

Tako še vedno ni mogoča odprava krivičnih obsodb nedolžnih žrtev, npr. v primeru pohorskega poboja, ko je bila v partizanskem (v dobesednem pomenu te besede) kazenskem postopku pobitim izrečena le ustna sodba, sodba pa ni bila napisana niti vročena žrtvam in tudi ne njihovim sorodnikom. Nič čudnega. Edini pravnik pri pohorskem poboju leta 1944 je bil Mitja Ribičič - Ciril, iz vojnih poročil pa izhaja, da je že nekaj ▶

► dni po poboju izgubil spomin, čeprav se sicer spomni, da je zoper osumljene »ta plave« (kot ugotavlja dr. Sirc) tekla preiskava, ki se je sprevrgla v grozovit zaključek.

Državni zbor je dolžan ugotovljeno neskladje odpraviti v roku šestih mesecev. Tako mu je naloženo, da Sloveniji omogoči, da odraste. Mu bo predlagatelj, vlada oziroma pristojno ministrstvo, predlagal ustrezne rešitve, da bodo končno presežene hujskaške strasti obeh strani v spopadu? Se bo Slovenija končno razbremenila povzročene in še vedno navzoče nestrpnosti dela druge strani v spopadu?

Vasja Majhen, Ljubljana

Zloraba demokracije

Komaj smo se navadili na izraz »sestop«, ki ga ne poznajo v nobenem jeziku, tranzicijo, ki je splošen izraz za vse spremembe (v resnici pomeni dekomunizacijo), pa nas dobesedno boli, če začneta Drnovšek in Kučan kritizirati stranke in strankokracijo. Demokracija (ljudska vladavina) brez pridevnika postaja pri nas najbolj zlorabljena beseda. Izraz »parlamentarna« bi bil dovolj, če Putin ne bi dume, Potrč pa svoje nekdanje skupščine razglasil za parlament. Tako nam nasproti zgrešenim enostrankarskim »demokracijam« ostaja bistveno: dvo- ali večstrankarska parlamentarna demokracija. Žal moramo v netradicionalnih demokracijah to samoumevnost vedno ponavljati. Prav tako moramo ponavljati, da nas z enostranskih zaprtih cest v odprto družbo ne bodo vozili isti »politiki« (H. Arendt – v enostrankarskih režimih ne moremo govoriti o pravi politiki).

RADIO
96,4 MHz *Ta pravi!*
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106,2 MHz
UKV, STEREO, RDS

Po Popperju vsaj od Aten dalje vemo, da ljudstvo samo ne more vladati. Prvič, ker večina nima vedno prav. Popper navaja ogromno zablod nekoliko okorelega (schwerfällig) javnega mnenja, na primer splošna podpora paktu Hitler – Stalin. Pri nas se je razvilo antipučnikovstvo (naj mi veliki slovenski revolucionar misli popačenko oprostite), ki je za idejo žrtvoval samega sebe in ne drugih, kot to počnejo revolucionarji – po H. Arendtu), nato pa še antijanševstvo, ko še ni bil na oblasti. Javnemu mnenju lahko verjamemo samo na daljši rok, ko intuitivno začuti resnico. Drugič, poleg tehnične neizvedljivosti ne znamo vsi sestaviti in izvesti političnega programa, znamo pa skoraj vsi biti kritični, da pri volitvah rečemo »da« ali »ne«. Zato izvolimo dve ali več strank, ki jih vsaj vsaka štiri leta (nikomur ne pride na pamet, da bi volili za 45 let) lahko odpokličemo (abwählen) in tako dobimo vladavino strank, ko oblast prvič v zgodovini zamenjamo brez prelivanja krvi.

Anglosaške demokracije so pred skoraj 200 leti prvič v zgodovini na napačno vprašanje, kdo

naj vlada (od Platona do Marxa), najpametnejši ali najmoralnejši (delavski razred), našli pravilnejše vprašanje, kdo naj ne vlada.

Nova vlada, ki je nastopila mandata 4. oktobra 2004, je do sedaj najbolj povečala faktor (ali indeks) demokratičnosti, ki je produkt števila menjav vladajočih opcij X moč opozicije (ali 100 – vodilna stranka) X demokratična tradicija (leta parl. dem.) X volilna udeležba. Obstaja resno vprašanje, če ta indeks do 4. oktobra celo ni bil enak 0; so se pa prebudili: Semolič, Štrukelj, Hanžek, kakih 6 novinarjev, mirovni inštituti in razni drugi »civilisti«. Vsekakor ta vlada ne more biti po Kučanovem okusu, ki je želel »zlahtno desnico, ki bi jo vodil Oman« in bi se Kučan lahko fotografiral s to konstruktivno opozicijo. Prepustil bi ji celo 15 ministrstev in bi ji brez drugih kadrovskih menjav lahko naprtil odgovornost.

Po Krausu in Popperju poznamo enostavno resnico, da nam vlada nikoli ni prijetna, vendar je v obliki strankarske parlamentarne demokracije najmanj boleča. Resni privrženec parlamentarne

demokracije se mora odpovedati upanju, da obstaja idealna oblast.

V »Delu« je celo kulturnik Kolšek napovedal, da bodo Zboru za republiko in intelektualcem Nove revije«, ki so večstrankarski sistem zahtevali leta 1986 (in jih bom zato vedno spoštoval), odgovorili intelektualci Foruma 21, kot sta Zlobec in Kmecl ... Naj mi cenjena gospoda oprostita, če mislim, da res nista poklicana razpravljati o večstrankarski demokraciji. V tem »telesu« (forum) se skriva velik del nekdanjih upokojenih direktorjev, ki so gradili napačne nekonkurenčne kapacitete in čez noč vrgli na cesto več kot 120.000 delavcev. V istem telesu sta tudi zgodovinarja Repe in Nečak, ki sta pozabila, da zgodovina ni nekaj absolutnega (ki se ji je nemoralno upirati), ampak je zgodovinsopisec tisti, ki osvetljuje (Scheinwerfertheorie) in razporeja dogodke. Bližanju resnici kot edini možnosti izbire se je izognil celo simpatični Cerar ml., ki je v »Delu« posvetil celo stran razlikam med politikom in državnikom, ker prvi gleda samo na prve volitve, državnik pa naj bi gledal naprej. S tem je

tv PRIMORKA Trstelj - 67. kanal
Obala - S23 - kabelski sistem v Kopru

UTRINKI IZ EUROPARLAMENTA
Lojze Peterle

petek, 25.5.2007 ob 20.30

kot slabšalno stigmatiziral sedanjo strankarsko demokracijo.

Državnike je pozneje izbrala zgodovina. Churchill, Roosevelt, De Gaulle, Adenauer ... so morali zmagati na prvih volitvah in so vsi prihajali iz leve ali desnice (»sredinskih« ali desusovih kljub starosti nimamo). Namesto enostrankarskih državnikov, ki so skoraj vsi postali zločinci, pa se danes klanjamo grobu neznanega junaka (da nam ni treba vedno rušiti kipov). Bojim se, da bi Slovenci po Kardelju podedovali (m)učiteljske, neodvisne sredinske dobrotljive, nadstrankarske, nepolitične, pokončne, objektivne, strokovne, pozitivno misleče, socialne učitelje, zmanjkalo pa bi učencev (volivcev je slab milijon). Seveda pa »sociala« kot beseda sama ne pomeni veliko, dokaz za to je neizvolitev socialnega Schröderja in izvolitev desne Merklove.

Drnovšek je rekel, naj bodoči predsednik ne bi bil politik in si te funkcije ne bi želel. Dobro, da se je po tej neumnosti umaknil v virtualnost, ker si ga novinarji kot Repovž in peterica drugih novih upokojenih tranzicijskih pridobitev »Mladine« ne bi upali kritizirati.

Franc Maurič, Ptuj

Objokovanje preteklosti

Nekateri državljani še vedno mlade države Slovenije se ob vseh državnih praznikih z nostalgijo ozirajo v preteklost.

O 27. aprilu je škoda izgubljati besede. To je praznik, ki so si ga morali izmisliti, da bi prekrili resnico. Komunisti so bili tesni zavezniki Velikega rajha oziroma nacizma. Šele 22. junija so

spremenili smer po direktivi iz Kominterne. Tudi 1. maj sindikalisti razglašajo za razredni boj. Najlepše jih je poučil sedanji ljubljanski župan Zoran Janković, ki je mimogrede tudi sam eden večjih kapitalistov. Dejal je, da je to praznik tudi za direktorje in kapitaliste oziroma da lahko oboji skupaj z delavci ustvarijo blaginjo. Naši vrli in večni sindikalisti so ostali v dobi samoupravne socialistične Jugoslavije. Čas jih je povsem povozil. Predvsem pa delajo škodo delavstvu in tudi državi kot celoti. Najbolj problematičen praznik pa je 9. maj. Res je ta dan tudi dan Evrope, mnogi pa ga pojmujejo kot dan osvoboditve. Res se je 2. svetovna vojna končala 7. maja; ta dan praznujejo zahodni zavezniki. Za nekdanjo SSSR pa je to 9. maj. Resnica je tudi to, da so to pomembni datumi za Zahodno Evropo. Premagan je bil zločinski nacistični režim, ki je podjarmil skoraj vso Evropo. Zahodni narodi in države so upravičeni do praznovanja, seveda pa tega ne moremo trditi za Vzhodno Evropo, ki ji je pripadala tudi komunistična Jugoslavija. Po končani vojni se je torej začel krvav obračun s protikomunisti in z vsemi, ki niso bili po volji rdečemu režimu. Uprizorili so najmožnejši pokol. Nadaljevali so z ropanjem in zapiranjem vseh, ki jim niso bili po volji. Zanimivo je tudi to, da se je na enak način, kot se je vse začelo, tudi končalo. Konec Jugoslavije je bil enako krvav, kot je bil njen začetek v maju 1945. Za Slovence je razlika v tem, da so se najmožnejši poboji in pokoli leta 1945 dogajali v Sloveniji. Ob njenem koncu so najbolj krvavo zgodbo uprizorili v Bosni in na Hrvaškem.

Zato so vsa praznovanja, povezana z Jugoslavijo, nostalgija tistih, ki so imeli neomajno oblast v nedemokratični Jugoslaviji. Vsakršno govorjenje o nekakšni osvoboditvi leta 1945 je laž in zavajanje mlade generacije. Slovenija je bila osvobodjena diktatorskih režimov ob plebiscitu 23. decembra 1991. Zato moramo vsi pravi demokrati in domoljubi, ki smo takrat podpirali DEMOS in bili sodobniki tega časa, zavrniti vse druge »osvoboditelje.

Alojz Dragoš, Ljubljana

Drnovškova ambrozija

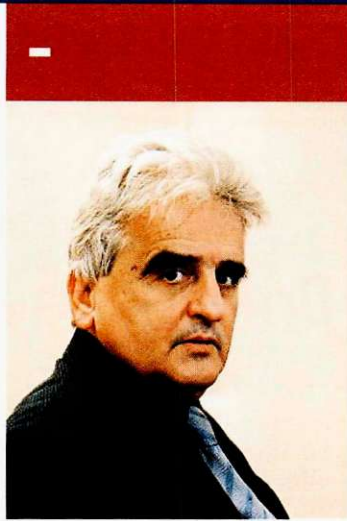
Marija Vodišek

Ambrozija je bila hrana grških bogov na Olimpu, ki jih je naredila nesmrtno. Doslej znani delni podatki o dolgoletnem delovanju Sove dokazujejo, da je slednja poleg rednih finančnih sredstev, ki jih je kot agencija prejela, imela tudi »črni fond«. Že samo ime »črni fond« pomeni, da so bila sredstva prikrita in je Sova z njimi počela tisto, kar so ukazali. Kdo? Zanje so vedeli le izbrani »posvečeni«, med katerimi seveda ni bila sedanja vlada. Skrbno spuščena zavesa se čedalje bolj odstira in razblinilo se je slepilo o »skromnosti« predsednika države Janeza Drnovška. Njegova skromnost je bila režirana igra in zaradi tega se je »črni fond« Sove lahko uporabljal prikrito za določene namene. Med njimi je bilo tudi alternativno zdravljenje Janeza Drnovška. Zdravilske gurnje je bilo treba plačevati. In tu je tista »božanska ambrozija«, s katero so in menda še zdravijo predsednika države. Bi kdo od državljanov nasprotoval odkritemu zdravljenju bolnega predsednika? Menim da nihče. Zakaj je hotel na vsak način biti skrivnosten in skorajda »nadnaraven«? Varal je sebe in varal je državljane, varuhe »črnega fonda« pa je naredil za glavne krivce. Zato morajo danes prostodušno lagati in se vse bolj zapletati. Zato je bila potrebna komisija državnega zbora, v kateri so sami »naši fantje«. In ta komisija se je in se še trudi odvzeti legitimnost vladni komisiji, čeprav je Sova vladna institucija. Odmevi in TVS 1 10. 5. 2007, v katerih so sodelovali pravosodni minister Lovro Šturm, poslanec SDS Jožef Jerovšek, nekdanji direktor Sove Iztok Podbregar in poslanec LDS Rudolf Moge so vsakomur, ki hoče razumeti, razkrili prikrito zakulisno delovanje Sove. Iztok Podbregar se ničesar ne spomni, kar je za direktorja institucije, kot je Sova, katastrofa, Rudolf Moge pa je razpravo poskušal speljati na orožje, svojo pripovedko z dolgo brado. Izjave in dokazi pravosodnega ministra Lovra Šturma so verodostojni in jim lahko verjamemo. Da »skromnemu« predsedniku države in njegovi svetovalni ekipi ni bilo nikoli dovolj denarja, smo lahko ugotovili že ob reševanju njegovega odposlanca Toma Križnarja iz Sudana. Za vse, ne le za svoje zdravljenje, je vedno iskal alternativne poti, te pa so se vedno ponesrečile. Če bi se predsednik države odrekel uslugam nekaterih svojih svetovalcev, med katerimi je prvi stari aparatčik Ivo Vajgl, ne bi bilo nepotrebnih zapletov med njim in vlado. Predsednikov glavni svetovalec Ivo Vajgl v javnosti ne nastopa kot svetovalec, temveč kot zapriseženi obrekovalec vlade in Janez Drnovšek mu slepo sledi. Logična posledica takega početja pa so nesporazumi med njim in vlado. V zadnjih dveh letih je Janez Drnovšek v funkciji predsednika države in s slabimi svetovalci ustrelil že veliko kozlov. Nedeljski predsednikov »pohod proti lakoti« v središču Ljubljane je bil vnaprej organiziran napad in diskreditacija vladne komisije za nadzor delovanja Sove, ki jo je Drnovšek najmanj petkrat imenoval komisija za obrekovanje. Takšnih izrazov si niti na pol ljudožerski afriški poglavarji ne bi privoščili. Naj predsednik države vsaj dostojanstveno sklene svoj mandat in pusti vlado vladati.

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

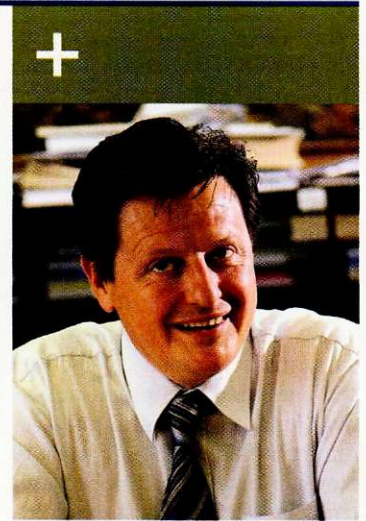
Politični semafor

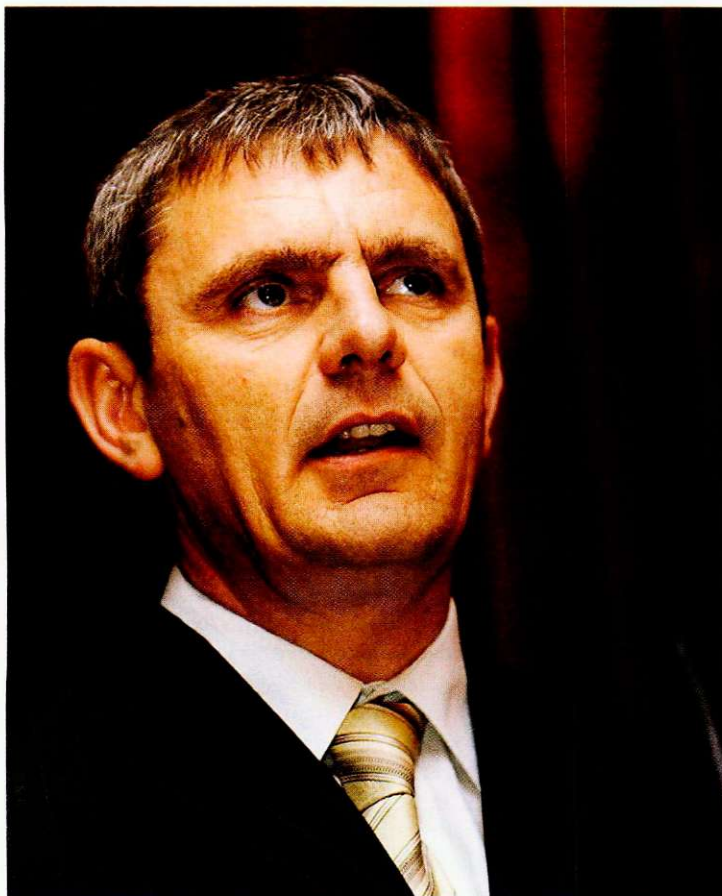
Drnovškov apologet Nekdanji ustavni sodnik dr. Lojze Ude kljub nespornemu pravniskemu znanju izgublja svojo kredibilnost. V nedavni televizijski debati na komercialni televiziji je deloval kot odkrit apologet predsednika Drnovška v aferi Sova. Čeprav je Ude porabo črnega fonda Sove v osebne namene označil za nezakonito, je izrazil prepričanje, da je sedanja vlada morala vedeti za tovrstno porabo in da gre za izluščenje informacij, ki bi škodile Drnovškovega ugledu.

Ima čisto vest Nekdanja generalna državna tožilka Zdenka Cerar (LDS) je pričala pred parlamentarno preiskovalno komisijo, ki se ukvarja z razmerami na državnem tožilstvu. Žal pričanje ni prineslo nič novega. Cerarjeva je zavrnila obtožbe Borisa Popoviča, češ da je imela opravka z njegovo aretacijo. Pojasnila je tudi, zakaj preiskave napada na Mira Petka ni dodelila skupini tožilcev za posebne zadeve. Ob razkritju afere Železnik pa je bila, kot je pojasnila, tudi sama šokirana.

Prestopil Rubikon Direktor mariborske splošne bolnišnice dr. Gregor Pivec, ki so mu na lanskih županskih volitvah svoj glas zaupali številni Mariborčani, se je odločil za pogumen korak in postal član SDS. Neuradno naj bi prevzel celo krmilo strankinega lokalnega odbora. Pivec je že na zadnjih volitvah užival podporo strank koalicije Slovenija, s svojim ugledom in delavnostjo pa utegne utrditi položaj vodilne slovenske politične stranke tudi v štajerski metropoli.

Večni predsednik zbornice?

Predsednik Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije (KGZS) Peter Vrisk se je verjetno med vsemi navzočimi še najbolj veselil 7. rojstnega dne zbornice, ki so ga prejšnji teden slovesno obhajali v Ljubljani. Kot kaže, mu je usejono, da KGZS vodi še nekaj let. Vrisk, rojen v Celju leta 1961, je diplomant oddelka za živinorejo ljubljanske Biotehniške fakultete. Delovne izkušnje si je med drugim nabiral kot direktor Kmetijske zadruge Celje, od leta 1997 pa kot predstavnik interesne skupine kmetov, obrtnikov in samostojnih poklicev zaseda tudi mesto v državnem svetu (DS). Nad zadnjimi volitvami predstavnika kmetov v DS je visela senca dvoma, saj so Vrisku nekateri očitali, da ga je KGZS pri internih volitvah za ta položaj favorizirala. Predsednik zbornice in svetnik je tudi predsednik upravnega odbora Zadrugne zveze Slovenije.

Vrisk, ki se je svoj čas pojavil tudi kot potencialni kandidat za kmetijskega ministra, je postal razpoznaven s trdim – za nekatere avtoritarnim – načinom vodenja zbornice. Dolgoletni član SLS si je s podporo stranke z izredno močnim zaledjem na podeželju to lahko privoščil. Tako se obveznega članstva, ki v drugih zborničnih telesih odhaja na smetišče zgodovine, na kmetijski zbornici krčevito oklepajo, in to kljub negotovanju številnih majhnih kmetov, ki v zbornici ne vidijo več varstva svojih interesov. KGZS je v sedmih letih obstoja po drugi strani nedvomno odigrala pomembno vlogo pri svetovanju kmetom v čedalje bolj zbirokratizirani kmetijski dejavnosti. Kljub temu je na kmetijskem področju v zadnjih letih prišlo do več neprijetnih zapletov, nazadnje pri zamujanju z izplačili subvencij, kar je med kmeti povzročilo precejšnje negotovanje. M.V.

NAROČILNICA**NAROČILO** (označite z x):

☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	9,18 EUR / 2.200,00 SIT
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	25,87 EUR / 6.200,00 SIT
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	9,18 EUR / 2.200,00 SIT
☐ Albert Svetina: Od osvobodilnega boja do banditizma	27,95 EUR / 6.700,00 SIT
☐ Janez Janša: Okopi	9,18 EUR / 2.200,00 SIT
☐ Janez Janša: Premiki	9,18 EUR / 2.200,00 SIT
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	20,82 EUR / 4.990,00 SIT
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	35,46 EUR / 8.500,00 SIT
☐ Viktor Miklavčič: Pričevanja	20,44 EUR / 4.900,00 SIT
☐ NOVO Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni	32,00 EUR / 7.668,48 SIT
☐ NOVO Silvin Eiletz: Skrivnost komiterne	23,96 EUR / 5.741,77 SIT
☐ Jan F. Triska: Pozabljena fronta prve svetovne vojne	22,95 EUR / 5.500,00 SIT
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: Ušli so smrti	16,29 EUR / 3.906,00 SIT
☐ Vasja Klavora: Predel 1809	28,07 EUR / 6.727,00 SIT
☐ Tomaž Butkovič: Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske	22,95 EUR / 5.500,00 SIT
☐ Jože Dežman: Moč preživetja	27,16 EUR / 6.510,00 SIT
☐ Jože Hubad: Dolga slovenska pot v svobodno Evropo	4,13 EUR / 990,00 SIT
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: Slovenija brez meja	45,27 EUR / 10.850,00 SIT
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: Med kljukastim križem in rdečo zvezdo	20,82 EUR / 4.991,00 SIT
☐ Jože Dežman: S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe	27,16 EUR / 6.510,00 SIT
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: Nacistična Avstrija na zatožni klopi	22,11 EUR / 5.300,00 SIT
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.	4,52 EUR / 1.085,00 SIT
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.	4,52 EUR / 1.085,00 SIT
☐ Tamara Griesser-Pečar: Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora	18,56 EUR / 4.449,00 SIT
☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918	27,94 EUR / 6.696,00 SIT
☐ Andrej Rahten: Pozabljeni slovenski premier	17,65 EUR / 4.232,00 SIT
☐ Dieter Blumenwitz: Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)	16,02 EUR / 3.840,00 SIT
☐ Vasja Klavora: Koraki skozi meglo	26,95 EUR / 6.460,00 SIT
☐ Milan Zver: Demokracija v klasični slovenski politični misli	18,36 EUR / 4.400,00 SIT
☐ Tita Kovač Artemis: Baron Janez Vajkard Valvasor	12,51 EUR / 3.000,00 SIT
☐ Ive A. Stanič: V objemu osvoboditeljev	10,43 EUR / 2.500,00 SIT
☐ Jože Zemljič: Življenje je večna borba	8,34 EUR / 2.000,00 SIT

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana
ali na faks 01 230 06 61.***Poštnino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.**Obvestilo potrošnikom:
Cene so preračunane po tečaju zamenjave:
1 EUR = 239,64 SIT.***Ob naročilu**2 (dveh) knjig:
darilo lonček "Demokracija"3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija"4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa "Demokracija" +
knjiga (po našem izboru)

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

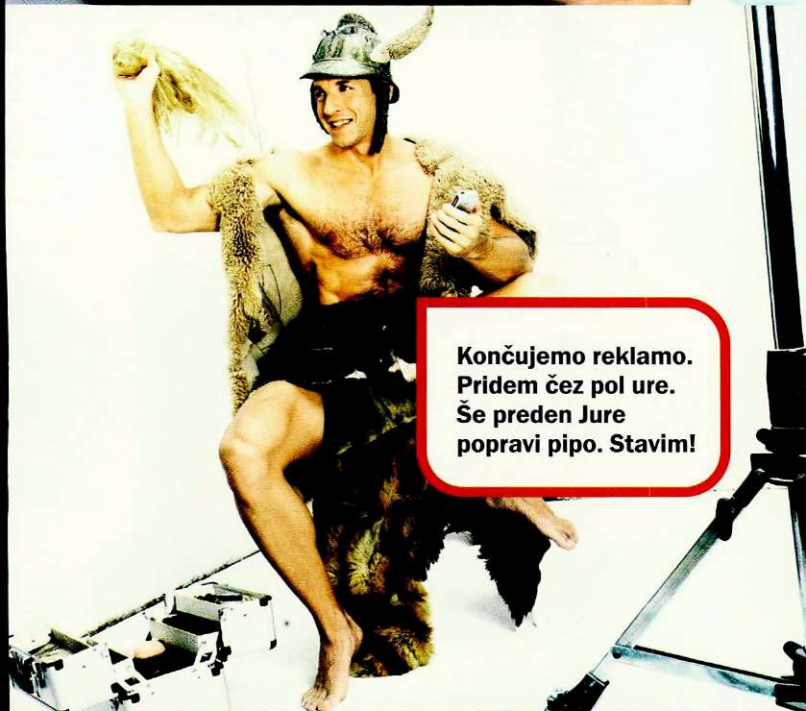
Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____

Fantje, petek je.
Kje ste?

Popravljam pipo!
Pridem.

Končujemo reklamo.
Pridem čez pol ure.
Še preden Jure
popravi pipo. Stavim!

Takoj pridem,
samo še avto parkiram.

PRITISNI

GOVORI

Ej, jaz sem na rentgenu.
Ne sprašujte ...
Uuu, kakšna sestra ...

NOKIA
Connecting People

Z VSEMI NAENKRAT!

Predstavljamo vam novo storitev Pritisni in govori s katero se lahko kot po "walkie-talkieju" v promocijskem obdobju **brezplačno** pogovarjate z več sogovorniki hkrati.
www.mobitel.si/PG

